

Zkušenosti obyvatel Brna s občanskou participací, 2022

Výstupní zpráva

Zadavatel: statutární město Brno

Zpracoval odborný tým společnosti INBOOX CZ ve složení:

Mgr. Ladislav Buček

Mgr. Martin Švarc

Mgr. Aneta Fialová

Bc. Viktor Bělohoubek

Projektový tým:

Bc. Kristýna Rochová

Lucie Novotná

B R N O

2 0 2 2

Obsah

1.	ÚVOD.....	4
2.	TECHNICKÁ ZPRÁVA.....	5
2.1.	CÍLE ŠETŘENÍ.....	5
2.2.	METODOLOGIE	6
2.3.	PRŮBĚH ŠETŘENÍ	6
3.	VÝSLEDNÉ SLOŽENÍ SOUBORU	7
3.1.	SLOŽENÍ PODLE KVÓTNÍCH ZNAKŮ A JEJICH NAPLNĚNÍ	7
3.2.	SLOŽENÍ PODLE DALŠÍCH (SOCIODEMOGRAFICKÝCH) ZNAKŮ	13
4.	MÍRA OBČANSKÉ ANGAŽOVANOSTI.....	16
5.	POSTOJE K PARTICIPACI	23
6.	ZPŮSOB ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ	25
6.1.	INFORMOVÁNÍ O BRNĚ OBECNĚ.....	25
6.2.	INFORMOVÁNÍ O PARTICIPAČNÍCH AKTIVITÁCH V BRNĚ	29
7.	ZKUŠENOST S PARTICIPAČNÍMI NÁSTROJI MĚSTA BRNA	31
7.1.	ZNALOST A VYUŽÍVÁNÍ PARTICIPAČNÍCH NÁSTROJŮ MĚSTA BRNA	31
7.1.1.	NÁSTROJ DÁME NA VÁS	32
7.1.2.	NÁSTROJ NÁMITKY A PŘIPOMÍNKY	39
7.1.3.	NÁSTROJ VEŘEJNÁ SETKÁNÍ A DISKUZE S PŘEDSTAVITELI MĚSTA.....	42
7.1.4.	NÁSTROJE ZPĚTNÉ VAZBY	46
7.1.5.	DALŠÍ PARTICIPAČNÍ NÁSTROJE	50
7.2.	ŽEBŘÍK PARTICIPACE V BRNĚ – SHRUTÍ	53
7.3.	PARTICIPAČNÍ TÉMATA.....	55
7.4.	MOTIVACE K PARTICIPACI.....	63
7.5.	ÚZEMNÍ MĚŘÍTKO PARTICIPACE	65
7.6.	OBČANSKÉ NÁVRHY.....	68
8.	BARIÉRY PARTICIPACE V BRNĚ.....	70
9.	SHRUTÍ	72
10.	ZÁVĚREČNÁ DOPORUČENÍ	75
11.	PŘÍLOHA – SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	76
12.	PŘÍLOHA – DOTAZNÍK	79

1. Úvod

Předkládaný výzkum „Zkušenosti obyvatel Brna s občanskou participací“ je prvním šetřením svého druhu realizovaným z iniciativy města Brna ke zjištění angažovanosti obyvatel města, postojů k participaci a zkušenostem s ní.

Proč se tím zabývat?

Město Brno dlouhodobě usiluje o posílení identifikace obyvatel města, a to i prostřednictvím zapojení obyvatel města do jeho rozvoje i správy. Jednou z možností, jak dlouhodobě a smysluplně pracovat s potenciálem obyvatel města je občanská participace.

V roce 2021 vznikl v rámci magistrátu města Brna samostatný Odbor participace, jehož cílem je mj. posílit prvky občanské participace prostřednictvím projektu Dáme na vás, který naplňuje principy participativního rozpočtování. Ten je nicméně pouze jedním z možných nástrojů občanské participace. Projekt Dáme na Vás byl navíc v průběhu sběru dat rozšířen o další nástroj – modul umožňující podávat obyvatelům města návrhy („Občanské návrhy“).

Z těchto důvodů bylo vhodné provést základní výzkum, který zmapuje povědomí a zkušenosti s participací mezi obyvateli města Brna a zaměřit se i na míru významu a důležitosti participace pro různorodé skupiny obyvatel města.

Co bylo předmětem šetření?

V kontextu tohoto výzkumu chápeme občanskou participaci jako účast, podílení se na něčem. V případě občanské participace jde o účast veřejnosti v rozhodovacích a plánovacích procesech. Občanská participace staví na posilování prvků přímého a aktivního zapojení do rozhodovacích procesů (zejména na lokální a regionální úrovni). Neznamená to však, že by na této úrovni měly přestat fungovat zastupitelské mechanismy (tzn. zastupitelstva obce), právě naopak. K aktivní občanské participaci dochází všude tam, kde volení představitelé (příp. zástupci města z řad samosprávy) přizvou občany k procesu hledání řešení a přípravy rozhodnutí, ale konečné rozhodnutí musí zůstat na nich.

Je nutno zdůraznit, že předkládané šetření bylo zaměřeno na participační nástroje formalizované městem Brnem a nikoli na celou širokou paletu možných participačních aktivit, které občanská společnost využívá. Proto se šetření až na výjimky nezabývalo různými formami participace organizovanými „zdola“¹.

Jak bylo šetření konceptualizováno?

I když neexistuje jeden univerzální postup, jak participaci konceptualizovat, můžeme v odborné literatuře nalézt model, který srozumitelně popisuje různé formy zapojení občanů. Nazývá se participační žebřík a my zde představíme jednu z jeho novějších a jednodušších variant². Stejně tak, jako stoupáte vzhůru po žebříku, můžeme i v tomto případě od nejnižších úrovní participace postoupit k vyšším.

¹ Máme na mysli například: dobrovolnictví, petice, kampaně, demonstrace, přímé akce, aj.

² Zdroj: *Jak přizvat občany k participaci* [online]. Agora. Dostupné z:

https://agorace.cz/wp-content/uploads/2019/05/Participace_-_Jak_prizvat_obcany_ke_spolupraci.pdf

Participační žebřík obsahuje obvykle 6 úrovní participace (informování, námitky, zpětná vazba, konzultace s veřejností, partnerství a spolupráce, rozhodování do rukou občanů a akce v rukou občanů), kde se s každou vyšší úrovní zvyšuje míra zapojení obyvatel. Níže uvádíme schéma participačního žebříku. Nejspodnější úrovně jsou označeny nejnižším číslem (1. příčka žebříku), naopak nevyšší úrovně nejvyšším číslem (6. příčka žebříku)³.

Tabulka 1. Participační žebřík – schéma

úroveň participace	název stupně
6.	Rozhodování v rukou občanů
5.	Partnerství
4.	Konzultace
3.	Zpětná vazba
2.	Námitky
1.	Informování

2. Technická zpráva

2.1. Cíle šetření

Cílem tohoto exploračního kvantitativního šetření na dospělé populaci (18+ let) města Brna bylo zjistit postoje obyvatelstva k participaci obecně a participačním nástrojům města Brna. V rámci šetření jsme specificky zjišťovali:

1. Celkovou míru občanské angažovanosti
2. Postoje obyvatelstva k participaci
3. Způsoby získávání informací o dění v Brně včetně možností zapojení se do participace na chodu města Brna
4. Zkušenosti s participačními nástroji města Brna
 - a. Míra zapojení se do participace
 - b. Míra spokojenosti s participačními nástroji
 - c. Míra osobní důležitosti participačních aktivit
5. Ve kterých tématech obyvatelé Brna participují
6. Územní měřítko participace (sousedství / městská část / celé město)
7. Motivace k zapojení se do participace
8. Bariéry participace

³ V rámci našeho průzkumu jsme se zaměřili na stupně 1-5. Šestý stupeň, rozhodování v rukou občanů, se realizuje v podmínkách ČR pomocí místních referend. Po diskuzi se Zadavatelem šetření nebyla tato úroveň participace dotazována.

2.2. Metodologie

Typ: reprezentativní kvantitativní průzkum

Cílová populace: obyvatelé města Brna starší 18 let

Výběrový soubor: 812 respondentů

Reprezentativita souboru:

- 1) Podle křížené kvóty pohlaví-věk respondenta
- 2) Podle jednoduché kvóty nejvyššího dosaženého vzdělání
- 3) Podle jednoduché kvóty faktického (nikoli trvalého) bydliště v městské části

Data pro nastavení kvót (opora výběru):

Pro všechny kvótní znaky v tomto šetření⁴ byla jako opora výběru využita data Českého statistického úřadu – ze Sčítání lidu, domů a bytů 2021.

2.3. Průběh šetření

- V úvodu sběru jsme zkontaktovali všechny tazatele z interní tazatelské databáze společnosti Inboox, se kterými spolupracujeme dlouhodobě na rozsáhlých kvantitativních sběrech dat. Tazatele, jež se účastnili sběru dat pro Brno v předchozích letech, či v Brně sami žijí, jsme kontaktovali prioritně. Všichni tazatelé byli komplexně proškoleni, včetně správného vyplňování dotazníku.
- Sběr dotazníků probíhal formou osobního dotazování respondentů (F2F) metodou CAPI. Sběr metodou CAPI jsme doplnili formou online metodou dotazování CAWI, vše za pomoci profesionálního webového rozhraní Survey Monkey.
- Díky technickým možnostem použitého webového rozhraní jsme měli možnost průběžné kontrolovat ID zařízení (především smartphonů a tabletů), které tazatelé používali. Přes IP adresu bylo průběžně kontrolováno, zda bylo dotazování provedeno ze zařízení, ze kterého být provedeno mělo. Dalším nástrojem kontroly bylo automatické měření času začátku i konce vyplňování dotazníku, které nám jasně uvádělo dobu vyplňování každého dotazníku.
- Tazatelé dostali pokyn dodávat pouze kompletně vyplněné a hotové dotazníky, díky tomu je item-response rate u všech uzavřených otázek téměř stoprocentní. Nebylo možné v systému Survey Monkey, ve kterém tazatelé sbírali dotazníky, vyplnit pouze část dotazníku, v tomto případě by nebyl započítán do celkového počtu nasbíraných dotazníků na daném odkaze.
- Tazatelé mohli pro motivaci respondentů využít také možnost dárkových předmětů, které město Brno pro dané dotazníkové šetření poskytlo⁵.

⁴ Pohlaví, věk, vzdělání, faktické bydliště v městské části Brna

⁵ Největší zájem ze strany respondentů byl o batohy a magnety.

- Kontrola a koordinace tazatelů probíhala formou namátkových telefonických rozhovorů s tazateli, kteří předem uváděli supervizorům, v jaké městské části se budou daný den vyskytovat. Dále jsme kontrolu prováděli prověřováním zjištěných odchylek v datech. Návratnost od jednotlivých tazatelů byla poměrně konzistentní.
- Sběr dat probíhal v období 31. května – 14. července 2022.
- Průměrná délka rozhovorů s respondentem byla 15 minut.
- V rámci průzkumu se zapojilo celkem 26 tazatelů společnosti INBOOX CZ
- Tazatelé sbírali v časovém rozmezí 09:00 – 20:00 každý den včetně víkendů⁶. Tazatele jsme koordinovali do jednotlivých městských částí každý pracovní den, a to dle naplněnosti kvót. Víkendové kvóty byly mezi tazatele rozděleny předem tak, aby nedošlo přes víkend k přesbírání některé z kvót.
- Celkový počet nasbíraných dotazníků před čištěním a odmazáním byl 842. Výsledný soubor obsahuje odpovědi od 812 respondentů.

Zhodnocení celkové úspěšnosti sběru dat v terénu

Sběr dat na území Brna hodnotíme jako úspěšný.

Podařilo se:

- Sesbírat naplánovaný počet dotazníků v požadované struktuře.
- Získat data ve vysoké kvalitě (úplnost a správnost vyplněných dotazníků).
- Spolupracovat se zkušenými tazateli, kteří disponují zkušenostmi z terénu i místní znalostí.

3. Výsledné složení souboru

V následujících dvou podkapitolách uvádíme výsledné složení souboru podle **kvótních znaků** (věku-pohlaví, vzdělání a bydliště respondenta podle městské části) a **dalších (sociodemografických) proměnných** (typ ekonomické aktivity, brněnský rodák/čka, délka života v Brně, trvalý pobyt v Brně a zřízení identity BrnoID.)

3.1. Složení podle kvótních znaků a jejich naplnění

Výběrový soubor respondentů byl sbírán takovým způsobem, abychom naplnili všechny vypočtené kvótní znaky, pokud možno co nej přesněji napříč všemi kategoriemi 3 sledovaných kvótních znaků. Přípustná tolerance odchylky od cílové hodnoty v každé kategorii všech kvótních znaků byla

⁶ Týká se dotazování CAPI. Dotazníky získané metodou CAWI mohly být z logiky věci vyplňovány mimo časové okno 9:00 -20:00.

maximálně $\pm 5 \%$. Jinými slovy: finální počet respondentů v dané kategorii musel být naplněn v rozmezí 95 % - 105 % cílového počtu (tj. 100 %) respondentů v dané kategorii kvóty⁷.

Všechny kvótní znaky jsou ve všech kategoriích naplněny v rámci této tolerance, tj. v rozmezí 95 % až 105 % od cílové hodnoty.

Kvóta **pohlaví-věk** je napříč kategoriemi naplněna v **rozmezí 97,6 % a 101,8 %** cílové hodnoty (dále c. h.).

V rámci křížené kvóty pohlaví-věk jsou mírně podrepresentovány ženy 18-25 let (97,6 % c. h.), ženy 26-35 let (98,2 % c. h.) a muži 66+ (98,4 % c. h.). Mírně nadrepresentováni jsou naopak muži (101,8 % c. h.). Celkem 7 z 12 sledovaných kategorií se podařilo nasbírat naprosto přesně⁸.

Tabulka 2. Cílový počet respondentů ve vzorku podle pohlaví-věku respondenta, N = 812

cílový počet respondentů ve vzorku		
pohlaví		
věková kategorie	muž	žena
18-25 let	42	42
26-35 let	86	79
36-45 let	80	73
46-55 let	62	60
56-65 let	50	56
66 a více let	73	109
Celkem	392	420

Finální složení souboru v souboru dle pohlaví a věku respondenta ilustrují následující dvě tabulky.

Tabulka 3. Finální složení souboru podle pohlaví-věku respondenta (absolutní četnosti), N = 812

finální počet respondentů ve vzorku		
pohlaví		
věková kategorie	muž	žena
18-25 let	42	41
26-35 let	88	78
36-45 let	80	73
46-55 let	62	60
56-65 let	50	56
66 a více let	72	110
Celkem	394	418

⁷ Příklad: cílový počet pro naplnění kvóty muž 36-45 let na 100 % je činí při celkovém vzorku N = 812 respondentů 80 respondentů. Krajiní tolerované hodnoty finálního složení této kategorie kvótního znaku pohlaví-věk jsou tedy $80 \cdot 0,95 = 76$ (minimum) a $80 \cdot 1,05 = 84$ (maximum).

⁸ Cílový počet respondentů dle vypočtených kvót se rovná finálnímu počtu respondentů ve vzorku, tj. finální hodnota se rovná 100 % cílové hodnoty.

Tabulka 4. Finální složení souboru podle pohlaví-věku respondenta (relativní četnosti), N = 812

věková kategorie	finální podíl respondentů ve vzorku	
	pohlaví	
	muž	žena
18-25 let	5,2 %	5,0 %
26-35 let	10,8 %	9,6 %
36-45 let	9,9 %	9,0 %
46-55 let	7,6 %	7,4 %
56-65 let	6,2 %	6,9 %
66 a více let	8,9 %	13,5 %
Celkem	48,5 %	51,5 %

Kvóta **vzdělání** je napříč kategoriemi naplněna v **rozmezí 99 % a 100,7 %** c. h.

Mírně podreprezentováni jsou respondenti bez vzdělání / se základním vzděláním (99 % c. h.), mírně nadreprezentováni naopak respondenti se středoškolským vzděláním bez maturity (100,7 % c.h.).

Dvě níže uvedené tabulky ukazují cílovou hodnotu počtu respondentů podle vzdělání a finální složení souboru v absolutních a relativních počtech.

Tabulka 5. Cílový počet respondentů ve vzorku a finální složení souboru podle vzdělání respondenta (absolutní četnosti), N = 812

vzdělání	cílový počet respondentů ve vzorku	finální počet respondentů ve vzorku
Bez vzdělání nebo základní vzdělání	83	82
Středoškolské bez maturity, vyučen/a	171	172
Středoškolské s maturitou	286	285
Vysokoškolské (vč. VOŠ)	273	273
Celkem	812	812

Tabulka 6. Finální složení souboru podle vzdělání respondenta (relativní četnosti), N = 812

vzdělání	finální podíl respondentů ve vzorku
Bez vzdělání nebo základní vzdělání	10,1 %
Středoškolské bez maturity, vyučen/a	21,2 %
Středoškolské s maturitou	35,1 %
Vysokoškolské (vč. VOŠ)	33,6 %
Celkem	100,0 %

Kvóta faktického bydliště podle **městské části** je napříč kategoriemi naplněna v **rozmezí 97,4 % a 103 %** c. h. Zároveň 25 z celkových 29 kategorií (městských částí) jsou naplněny ve finálním vzorku přesně podle zadané kvóty.

Mírně podreprezentováni jsou obyvatelé Králova Pole (97,4 % c. h.), naopak mírně nadreprezentováni jsou lidé bydlící v MČ Brno-sever (102,4 % c. h.) a MČ Řečkovice a Mokrá Hora 103 %.

Následující dvě tabulky uvádějí cílové počty respondentů v každé kategorii (městské části) dle populace základního souboru a finální složení respondentů v datovém souboru – absolutní i relativní četnosti.

Tabulka 7. Cílový počet respondentů ve vzorku a finální složení souboru podle faktického bydliště respondenta v městské části (absolutní četnosti), N = 812

městská část	cílový počet respondentů ve vzorku	finální počet respondentů ve vzorku
Bohunice	30	30
Bosonohy	5	5
Bystrc	49	49
Černovice	17	17
Chrlice	7	7
Ivanovice	4	4
Jehnice	2	2
Brno-jih	19	19
Jundrov	9	9
Kníničky	2	2
Kohoutovice	24	24
Komín	16	16
Královo Pole	63	61
Líšeň	52	52
Maloměřice a Obřany	12	12
Medlánky	12	12
Nový Lískovec	21	21
Ořešín	1	1
Řečkovice a Mokrá Hora	31	32
Brno-sever	99	101
Slatina	22	22
Starý Lískovec	26	26
Brno-střed	149	148
Tuřany	11	11
Útěchov	2	2
Vinohrady	25	25
Žabovřesky	44	44
Žebětín	12	12
Židenice	46	46
Celkem	812	812

Tabulka 8. Složení souboru podle faktického bydliště respondenta v městské části (relativní četnosti), N = 812

městská část	finální podíl respondentů ve vzorku
Bohunice	3,7 %
Bosonohy	0,6 %
Bystrc	6,0 %
Černovice	2,1 %
Chrlice	0,9 %
Ivanovice	0,5 %
Jehnice	0,2 %
Brno-jih	2,3 %
Jundrov	1,1 %
Kníničky	0,2 %
Kohoutovice	3,0 %
Komín	2,0 %
Královo Pole	7,5 %
Líšeň	6,4 %
Maloměřice a Obřany	1,5 %
Medlánky	1,5 %
Nový Lískovec	2,6 %
Ořešín	0,1 %
Řečkovice a Mokrá Hora	3,9 %
Brno-sever	12,4 %
Slatina	2,7 %
Starý Lískovec	3,2 %
Brno-střed	18,2 %
Tuřany	1,4 %
Útěchov	0,2 %
Vinohrady	3,1 %
Žabovřesky	5,4 %
Žebětín	1,5 %
Židenice	5,7 %
Celkem	100,0 %

Pro potřeby analýzy a zejména třídění druhého stupně byly některé populačně menší městské části sloučeny do celků podle své geografické blízkosti. Toto sloučení kopíruje to, které bylo použité ve výzkumu Jaké chcete Brno? 2017⁹. Po sloučení městských částí vypadá složení následovně:

Tabulka 9: Složení souboru podle faktického bydliště respondenta v městské části (relativní četnosti) po sloučení menších MČ, N = 812

městská část	podíl respondentů
Bohunice	3,7 %
Bosonohy + Nový Lískovec	3,2 %
Brno-jih	2,3 %
Brno-sever	12,4 %
Brno-střed	18,2 %
Bystrc + Kníničky + Žebětín	7,8 %
Černovice + Slatina + Tuřany + Chrlice	7,0 %
Kohoutovice	3,0 %
Královo Pole	7,5 %
Líšeň	6,4 %
Řečkovice a okolí	6,5 %
Starý Lískovec	3,2 %
Vinohrady	3,1 %
Žabovřesky + Jundrov + Komín	8,5 %
Židenice + Maloměřice a Obřany	7,1 %
Celkem	100,0 %

⁹ *Jaké chcete Brno? (2017)* [online]. Datový portál města Brna. Dostupné z: <https://data-brno-cz-mestobrna.hub.arcgis.com/documents/mestobrna:jak%C3%A9-chcete-brno-2017-what-should-brno-be-like-2017/about>

3.2. Složení podle dalších (sociodemografických) znaků

Zde uvádíme absolutní i relativní počty respondentů v souboru dle sociodemografických a dalších charakteristik, které nicméně nebyly kvótními znaky a jejich podíl v souboru tedy nemusí odrážet strukturu základní populace (obyvatel města Brna). Respondentů jsme se ptali na:

- Typ ekonomické aktivity
- Zda jsou brněnským rodákem / rodačkou
- Délku života v Brně
- Trvalý pobyt v Brně
- Hypotetické odstěhování z Brna v budoucnu
- Zda (a případně v jaké formě) mají zřízenou identitu „BrnoiD“

V případě pohledu na ekonomickou aktivitu respondentů vidíme, že v souboru jsou nejčastěji zastoupeni zaměstnanci (45,7 %) a senioři (28,2 %). Do kategorie „jinak ekonomicky aktivní“ se typicky zařadili ti z respondentů, kteří chtěli zdůraznit, že patří do více než jedné kategorie¹⁰. Jeden respondent na otázku neodpověděl.

Tabulka 10. Struktura souboru – ekonomická aktivita, N = 811

„Jaké je Vaše zaměstnání – ekonomická aktivita?“	N	podíl
Zaměstnanec/kyně	371	45,7 %
Důchodce / důchodkyně včetně invalidních, ZTP	229	28,2 %
Drobný živnostník, OSVČ, volná spolupráce	58	7,2 %
Podnikatel/ka	48	5,9 %
Student/ka, učeň / učnice	46	5,7 %
V domácnosti nebo na rodičovské dovolené	32	3,9 %
Nezaměstnaný/á	18	2,2 %
Jinak ekonomicky aktivní	9	1,1 %
Celkový součet	811	100,0 %

Soubor je dále téměř z 65 % tvořen respondenty, kteří se narodili v Brně, zbylých 35 % tvoří respondenti, kteří se do Brna přistěhovali až v průběhu svého života.

Tabulka 11. Struktura souboru – brněnský rodák, N = 812

„Narodil/a jste se v Brně – jste rodákem / rodačkou?“	N	podíl
Ano	525	64,7 %
Ne	287	35,3 %
Celkový součet	812	100,0 %

¹⁰ Typicky: pracující důchodce nebo pracující student.

Respondenti měli dále uvést, jak dlouho bydlí v Brně. Jejich odpovědi jsme kategorizovali v desetiletých intervalech tak, aby byl výsledný výstup přehlednější. Nejčastěji jsou zastoupeni respondenti žijící v Brně 21 až 30 let (17,5 %), nejméně často respondenti žijící v Brně 81 let a více (1 %). Čtyři respondenti neodpověděli podle zadání v počtu let, ale slovně v relativních pojmech („dlouho“ a „od narození“). Přes ¾ respondentů jsou v Brně usazeny mezi 11 a 60 lety. Krátkou dosavadní délku rezidence v Brně (0 až 10 let) uvedlo 7,5 % dotázaných.

Průměrný věk délky života v Brně je v souboru respondentů 39,3 let, medián pak 39,5 let.

Tabulka 12. Struktura souboru – délka života v Brně, kategorizováno, N = 812

„Jak dlouho bydlíte v Brně? (počet let)“	N	podíl
0 až 10 let	61	7,5 %
11 až 20 let	104	12,8 %
21 až 30 let	142	17,5 %
31 až 40 let	128	15,8 %
41 až 50 let	135	16,6 %
51 až 60 let	105	12,9 %
61 až 70 let	80	9,9 %
71 až 80 let	45	5,5 %
81 až 90 let	8	1,0 %
"dlouho"	1	0,1 %
"od narození"	3	0,4 %
Celkový součet	812	100 %

Ve vzorku výrazně dominují respondenti s trvalým pobytem v Brně (téměř 92 %). Naprosto drtivě přitom převažují respondenti, kteří ve městě Brně skutečně žijí (odpověď 1+2 = 99,8 %), naopak „dojíždějící“ jsou zastoupeni naprosto marginálně (0,2 %).

Tabulka 13. Struktura souboru – trvalý pobyt v Brně, N = 812

„Jste přihlášen/a v Brně k trvalému pobytu?“	N	podíl
Ano	745	91,7 %
Ne, v Brně nemám trvalé bydliště, ale žiji zde	65	8,0 %
Ne, v Brně nemám trvalé bydliště a nežiji zde, ale pracuji / studuji zde / pravidelně dojíždím do Brna za zaměstnáním / studiem	2	0,2 %
Celkový součet	812	100 %

Dále jsme se ptali na hypotetické budoucí odstěhování z Brna. Byla využita stejná otázka jako v průzkumu „Charakter města Brna v postojích jeho obyvatel“¹¹. Nejčastěji se respondenti neměli

¹¹ Ve vlně šetření „Charakter města Brna“ z roku 2022 bylo složení respondentů dle hypotetického odstěhování z Brna obdobné. Celkem 4,9 % dotázaných se mělo v plánu stěhování mimo Brno do 5 let; 11,4 % se někdy v budoucnu plánuje odstěhovat; 5,1 % se plánuje odstěhovat na čas mimo Brno; 55 % o tom naopak neuvažuje a 23,6 % nevědělo. Oproti „Charakteru města Brna“ byla v tomto šetření mírně silněji zastoupeni ti, kteří se neplánují odstěhovat (+ 7 p. b.) a méně respondentů, kteří neví (- 5 p. b.).

Zdroj: *Charakter města Brna v postojích jeho obyvatel* (2022) [online]. Datový portál města Brna. Dostupné z: [Charakter města Brna v postojích jeho obyvatel 2022 | data.Brno](https://data.brno.cz/)

v plánu stěhovat mimo Brno (62 %). Naopak těch, kteří jsou mají v plánu se do 5 let odstěhovat jsou v souboru pouze necelá 4 %. Podíl všech respondentů, kteří plánují / uvažují o budoucím odstěhování z Brna (součet odpovědí 1-3) je necelých 20 %. Celkem 18,5 % nedokázala na otázku odpovědět.

Tabulka 14. Struktura souboru – hypotetické odstěhování z Brna v budoucnu, N = 812

„Plánujete v budoucnu případné odstěhování z Brna?“	N	podíl
Ano, do cca 5 let	32	3,9 %
Ano, někdy v budoucnu se plánuji z Brna odstěhovat	82	10,1 %
Ano, plánuji se z Brna na čas odstěhovat (např. do zahraničí), ale poté se vrátit zpět.	47	5,8 %
Ne	501	61,7 %
Nevím	150	18,5 %
Celkový součet	812	100 %

Následující dvě tabulky uvádějí rozložení respondentů podle toho, zda mají zařízenou identitu BrnoiD¹² a případně jakým způsobem.

Téměř čtvrtina respondentů uvedla, že má zřízenou identitu přes BrnoiD. Dalších 20 % si identitu plánuje v budoucnu zřídit. Naopak 33,5 % o tom neuvažuje. Celkem 79 % respondentů (součet odpovědí 1-3) tedy o službě ví, naopak pouze 21 % tuto službu neznalo.

Tabulka 15. Struktura souboru – identita přes BrnoiD, N = 812

"Máte zařízenou identitu přes Brno iD?"	N	podíl
Ano, mám identitu	201	24,8 %
Ne, nemám identitu, ale plánuji si ji zařídit	167	20,6 %
Ne, nemám identitu a neplánuji si ji zařídit	272	33,5 %
Ne, nevím ani, co to je	172	21,2 %
Celkový součet	812	100 %

Na otázku po ověření identity jsme se logicky ptali pouze těch, kteří mají identitu BrnoiD zařízenou (celkem 201 respondentů). Téměř 79 % z nich uvedlo, že identitu má ověřenu, přičemž oblíbenější variantou je nechat si ověřit identitu BrnoiD na kontaktním místě nežli jít elektronickou automatizovanou cestou. Dalších 10 % identitu neověřilo a necelých 11 % neví.

Tabulka 16. Struktura souboru – ověření identity BrnoiD při zřízení, N = 201

"Ověřoval/a jste svoji identitu při zřízení Brno iD?"	N	podíl
Ano, ověřil/a jsem svoji identitu na kontaktním místě	90	44,8 %
Ano, ověřil/a jsem svoji identitu tím, že jsem nahrál/a fotografie osobního dokladu na webu Brno iD	68	33,8 %
Ne, svoji identitu jsem neověřoval/a	21	10,4 %
Nevím/nedokážu si vzpomenout	22	10,9 %
Celkový součet	201	100 %

¹² Jde o elektronickou identitu pro obyvatele Brna, která má kromě zjednodušení přístupu k vybraným službám / administrativním úkonům také usnadnit přístup k vybraným nástrojům participace města Brna (např. projekt Dáme na Vás).

4. Míra občanské angažovanosti

Pro operacionalizaci míry občanské angažovanosti jsme využili následující definice: „Občanská – lépe společenská – angažovanost je individuální či kolektivní akce, která má za cíl navrhovat, podporovat a/nebo realizovat veřejné potřeby. Jde o spolupráci lidí, kteří usilují o změnu v rámci společenství (komunity) či společnosti, a to formou praktických činností, vzdělávacích aktivit či politických akcí. Smyslem občanské angažovanosti je prosazovat veřejný zájem a podporovat zlepšování kvality života.“¹³

Pro konceptualizaci tématu společenské angažovanosti jsme využili dlouhodobý výzkum *Time Use Studies* realizovaný katedrou sociologie Oxfordské univerzity. V následující tabulce jsou uvedeny vybrané aktivity, které jsme v průzkumu sledovali.

Tabulka 17. Aktivity¹⁴ občanské angažovanosti

Organizace	Aktivity
Neformální dobrovolnické aktivity	• nakupování, vaření, pečování, návštěvy v nemocnicích, doprovod atd. • nejsou zde zahrnuty aktivity, které jsou vykonávány v rámci organizací
Aktivity v politických stranách a odborech	• jakékoliv angažmá v politických stranách, skupinách, asociacích politických stran nebo odborů • demonstrace a jiné aktivity politické angažovanosti se zde nezahrnují
Aktivity profesionálních organizací	• aktivity, které se vztahují k profesionálním organizacím společensky prospěšným organizacím • školení organizací se nezapočítávají
Aktivity náboženských organizací	církev, náboženské skupiny nebo organizace, návštěva bohoslužeb a pomoc při nich
Aktivity skupin a organizací zaměřených na vytváření volnočasových aktivit	koníčky, kluby, asociace, sportovní skupiny
Aktivity charitativních organizací	participace v neplacené práci pro charitativní skupiny, kluby, organizace, rovněž je zde zahrnuta neplacená charitativní práce pro církev, náboženské skupiny a humanitární organizace
Aktivity dalších skupin a organizací	environmentální organizace, lidskoprávní organizace, sousedské spolky, mírové skupiny a hnutí atd. (návštěva schůzí a jednání spojených s těmito aktivitami se vždy zahrnuje)

Účast na aktivitách uvedených výše můžeme sledovat podobně jako u otázky věnované **členství v občanských a politických organizacích**, tedy tak, jak to bylo sledováno v *International Social Survey Programme* ¹⁵.

Kromě účasti v různých organizacích a míry zapojení se do činností organizací jsme sledovali také jednotlivé formy občanské angažovanosti. Občan totiž nemusí být nutně členem organizace, aby se

¹³ Zdroj: *Indikátory kvality života: občanská angažovanost a dobré vládnutí* [online]. Úřad vlády. Dostupné z: [8--Obcanska-angazovanost.pdf \(vlada.cz\)](#)

¹⁴ Zdroj: *Indikátory kvality života: občanská angažovanost a dobré vládnutí* [online]. Úřad vlády. Dostupné z: [8--Obcanska-angazovanost.pdf \(vlada.cz\)](#)

¹⁵ Zdroj: RAKUŠANOVÁ, P. a ŘEHÁKOVÁ, B. *Participace, demokracie a občanství v evropském kontextu* [online]. Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z: [06-3 - zlom \(cas.cz\)](#)

zúčastnil akcí, které mají za cíl navrhovat, podporovat a/nebo realizovat veřejné potřeby. V průzkumu Centra občanského vzdělání ve výzkumu Občanská angažovanost (2015)¹⁶ autoři definují čtyři základní formy angažovanosti:

- dárčovství,
- přesvědčování,
- komunikace s politiky či autoritami,
- konkrétní činnost.

Jako základ zjištění zkušeností s formami angažovanosti jsme použili otázku týkající se zkušenosti s různými formami občanské angažovanosti z šetření ISSP¹⁷ a doplnili jsme chybějící formy občanské angažovanosti ze čtyř typů uvedených výše.

Dále jsme měřili dimenze **účasti na volbách** a **důvěry v instituce** jako další aktivity zapojení se do veřejného dění. Centrum občanského vzdělání sledovalo politické chování v rámci výzkumu *Občanská angažovanost* (2015)¹⁸.

Ve své studii *Vybrané výsledky výzkumu ISSP 2004 Občanství* Řeháková a Rakušanová uvádí, že důvěra v instituce má vliv na občanskou a politickou participaci. V této studii autorky testovaly, jak míra institucionální důvěry ovlivňuje účast na volbách do Poslanecké sněmovny nebo do Evropského parlamentu, a jak ovlivňuje šance, že se občan zúčastní i dalších voleb. Autorky odhalily silný kauzální vztah mezi důvěrou a politickou i občanskou participací. Stupeň důvěry ve stát a v organizace také významně ovlivňuje účast ve volbách, ať už do Poslanecké sněmovny nebo do Evropského parlamentu. Čím větší důvěru ve stát nebo v organizace občané měli, tím vyšší byla šance, že se zúčastní voleb.¹⁹ V průzkumu zkušenosti obyvatel Brna jsme sledovali důvěru ve vybrané instituce s důrazem na lokální úroveň (městská část, celoměstská úroveň).

Poslední oblast, kterou jsme sledovali v rámci míry občanské angažovanosti byl **vztah k městu**. Výzkum ve třech malých městech ukázal, že lidé, kteří se cítí být spjatí s regionem, mají zájem na jeho rozvoji a mají blíže k aktivní účasti na veřejném dění. Pokud občané města neměli žádný citový vztah ke státu/městu, neměli ani zájem o participaci.²⁰ Pro měření vztahu obyvatel k městu Brnu jsme využili otázky z průzkumu Charakter města Brna.

Vztah k Brnu shrnuje otázka „Jak byste charakterizoval/a Váš vztah k městu Brnu?“ a výběr výroku, který nejlépe vystihuje respondentův vztah k městu. Naprostá většina respondentů se vyjádřila v pozitivním smyslu (90,6 %) a pouze zanedbatelný počet dotázaných deklaroval negativní vztah k městu (0,7 %). Na stejnou otázku byli respondenti dotazováni také v průzkumu „Charakter města Brna v postojích jeho obyvatel“. Rozložení odpovědí ve vlně z roku 2022 bylo v podstatě identické²¹.

¹⁶ Zdroj: *Občanská angažovanost 2015* [online]. Centrum občanského vzdělávání. Dostupné z: [Centrum Občanského Vzdělávání - Občanská angažovanost 2015 - nový výzkum \(obcanskevzdelavani.cz\)](https://centrumobcanskevzdělavani.cz/)

¹⁷ Zdroj: RAKUŠANOVÁ, P. a ŘEHÁKOVÁ, B. *Participace, demokracie a občanství v evropském kontextu* [online]. Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z: [06-3 - zlom \(cas.cz\)](https://cas.cas.cz/)

¹⁸ Zdroj: *Občanská angažovanost 2015* [online]. Centrum občanského vzdělávání. Dostupné z: [Centrum Občanského Vzdělávání - Občanská angažovanost 2015 - nový výzkum \(obcanskevzdelavani.cz\)](https://centrumobcanskevzdelavani.cz/)

¹⁹ Zdroj: RAKUŠANOVÁ, P. a ŘEHÁKOVÁ, B. *Participace, demokracie a občanství v evropském kontextu* [online]. Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z: [06-3 - zlom \(cas.cz\)](https://cas.cas.cz/)

²⁰ Zdroj: STACHOVÁ, J. *Participace a spolupráce v malých městech České republiky* [online]. Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z: [09-6 - zlom \(cas.cz\)](https://cas.cas.cz/)

²¹ V „Charakteru města Brna“ odpovědělo 91,8 % v pozitivním smyslu, 7,1 % se přiklonila k neutrální možnosti a 1,1 % k negativní.

Zdroj: *Charakter města Brna v postojích jeho obyvatel (2022)* [online]. Datový portál města Brna. Dostupné z: [Charakter města Brna v postojích jeho obyvatel 2022 | data.Brno](https://data.brno.cz/)

Tabulka 18. Vztah k městu Brnu, N = 812

Odpověď	Podíl odpovědí
Toto město mám rád/a.	90,6 %
K tomuto městu nemám žádný vztah / Město je mi lhostejné.	8,6 %
Toto město nemám rád/a.	0,7 %

Respondenti byli také dotazováni na míru pocitové identifikace s městem Brnem ve vztahu k hypotetickému životu mimo Brno. Většina dotázaných by si život jen těžko představovali jinde, více než třetina by si takový život představit dokázala, byť je jim Brno docela příjemné.

Stejnou sadu výroků byli dotazováni také respondenti ve výzkumu „Charakter města Brna v postojích jeho obyvatel“; ti vykazovali mírně nižší identifikaci s městem Brnem²², což souvisí s rozložením odpovědí na otázku po hypotetickém odstěhování z Brna v budoucnu – respondenti v Charakteru byli totiž mírně častěji nakloněni stěhování mimo Brno.

Tabulka 19. Pocit, který město Brno vzbuzuje v respondentovi ve vztahu k hypotetické možnosti stěhování, N = 812

pořadí	Odpověď	Četnost odpovědi
1.	Brno se mi velmi líbí a jen těžko si mohu představit, že bych žil/a někde jinde.	55,5 %
2.	Brno je docela příjemné město, ale jsou i jiná města v ČR, kde bych docela rád/a žil/a.	38,2 %
3.	Brno je zcela průměrné město, nic zvláštního mě k němu nepoutá, dovedu si představit život i jinde.	5,9 %
4.	Brno se mi nelíbí a nejraději bych se co nejdříve odstěhoval/a.	0,4 %

Zřejmým sdělením předchozích tabulek je, že respondenti mají převážně pozitivní vztah k městu, přičemž nadpoloviční většina jich nemá v plánu město opouštět. Převaha těchto odpovědí je taková, že přesahuje napříč všemi demografickými kategoriemi (pohlaví, věk, povolání).

Následující otázky jsou zaměřeny na členství v organizacích, které se podílí na fungování života v komunitě. Dotazováno je na následující: politická strana, odbory a profesní asociace, charitativní organizace (vč. církví a náboženských skupin), dobrovolnické organizace a environmentální, lidskoprávní a mírové organizace. Respondent mohl zvolit odpověď „Patřím a aktivně působím“, „Patřím, ale nepůsobím aktivně“, „Patřil/a jsem v minulosti, ale již nepatřím“, „Nikdy jsem nepatřil/a“ a „Nevím“.

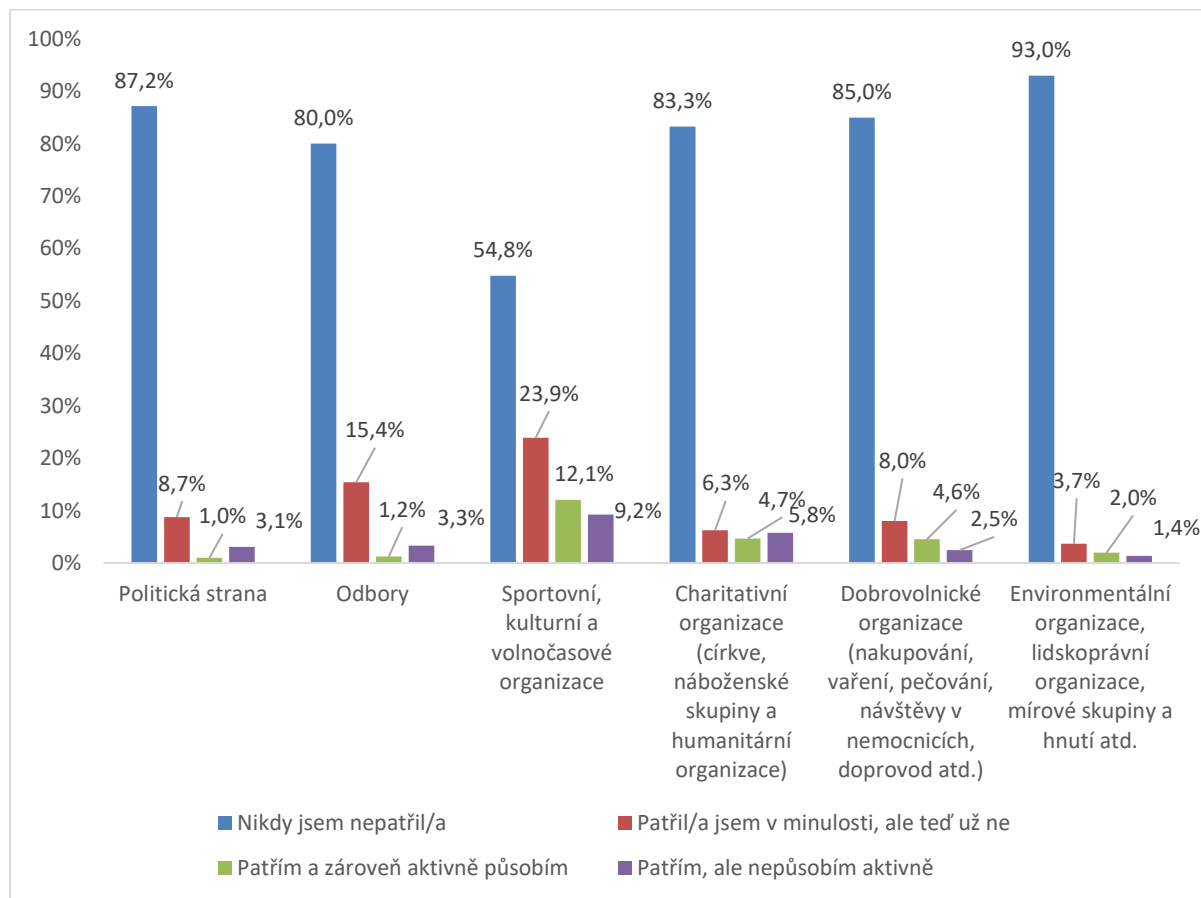
Z grafu plyne, že převážná většina občanů nemá zkušenost se členstvím ve zmíněných organizacích. Pokud již respondent má jakoukoli zkušenost, jedná se převážně o aktivitu sportovní, kulturní či volnočasovou, i v tomto případě však počet respondentů, kteří byli kdy její součástí, nepřesahuje 50 %, v rámci těchto spolků působí 12 % respondentů aktivně a 9 % pasivně. Další organizace, kde respondenti působí jsou charitativní organizace a církve (11 % respondentů, resp. 4,7 % působí

²² Rozložení odpovědí na výroky v Charakteru města Brna (2022) bylo následující (v závorce odlišnost od rozložení v Charakteru od tohoto šetření):

1. výrok: 42,4 % (- 13 p. b.)
2. výrok: 47,8 % (- 9,6 p. b.)
3. výrok: 7,2 % (+ 2,4 p. b.)
4. výrok: 1,8 % (+1,4 p. b.)

aktivně). Na druhou stranu pouhá 4 % respondentů jsou členem politické strany případně odborů. Zároveň žádný z respondentů nevyužil možnosti uvést jiný typ spolku, jehož by byl součástí.

Graf 1. Členství ve spolcích organizujících občanský život, N = 812

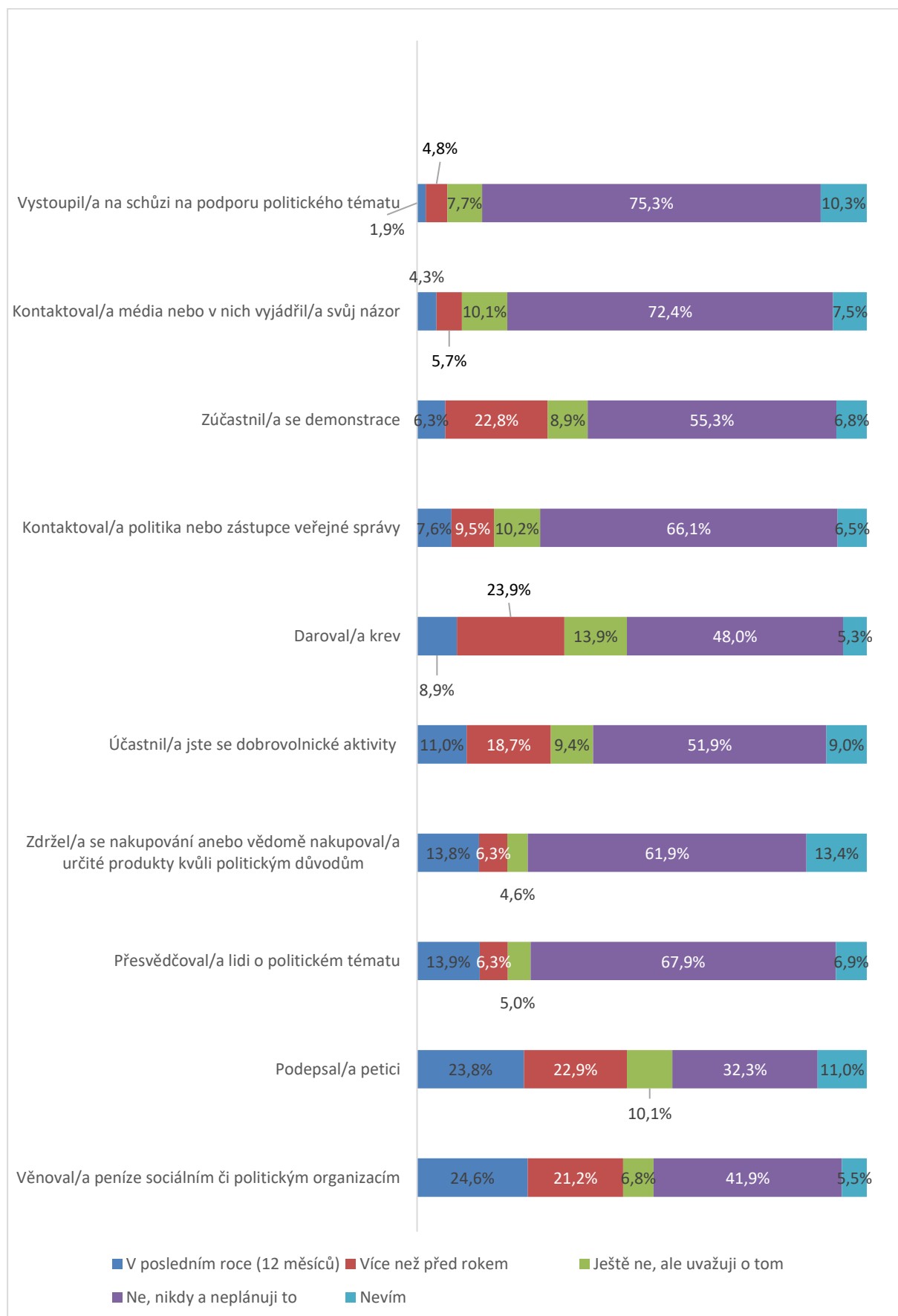
Respondenti měli také možnost se vyjádřit ke své účasti na projevech občanské aktivity, která má spíše jednorázový charakter, na rozdíl od předchozí skupiny otázek na aktivitu ve spolcích, kde se očekává dlouhodobá a opakovaná účast. Tyto jednorázové aktivity byly následující: podpis petice, zdržení se nákupu produktu z politických, etických či environmentálních důvodů, účast na demonstraci, kontaktování politika či zástupce veřejné správy, darování peněz sociálním či politickým organizacím, vyjádření názoru v médiích, zapojení do diskuze na internetu, darování krve, přesvědčování okolí o politickém tématu, účast na dobrovolnické aktivitě, vystoupení na schůzi na podporu politického tématu. Respondenti zde vybírali zda, případně kdy se takovéto aktivity účastnili.

I v případě tohoto následujícího grafu rovněž převažuje podíl respondentů, kteří jsou ve zmíněných otázkách pasivní. Na druhou stranu jsou výsledky méně jednoznačné, například v otázce podpisu petice téměř polovina respondentů (46,7 %) někdy v životě petici podepsala. Čtvrtina respondentů se také v posledním roce zúčastnila internetové diskuze a věnovala peníze sociálním či politickým organizacím a také podepsala petici. Více než třetina respondentů také darovala krev a účastnila se demonstrace.

Naopak tři čtvrtiny respondentů nikdy nevystoupili ani neplánují vystoupit na podporu politického tématu ani se neplánují vyjadřovat do médií. Dvě třetiny respondentů poté neplánují kontaktovat zástupce veřejné správy ani přesvědčovat spoluobčany o politických tématech.

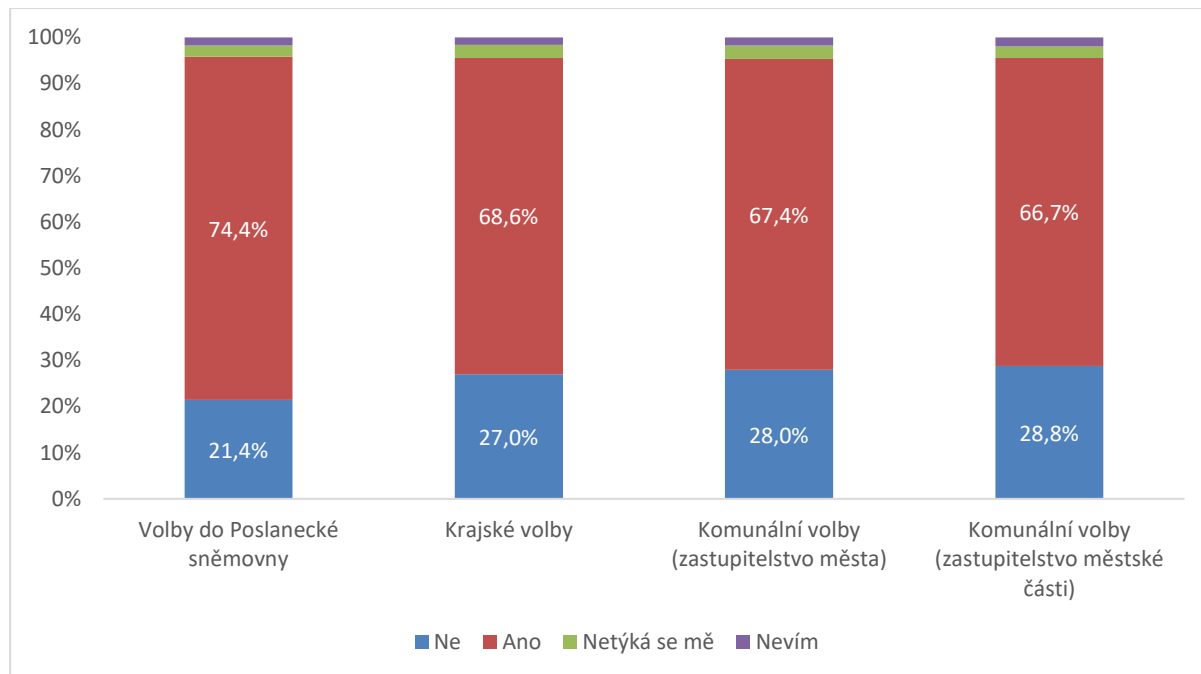
Obecně lze nicméně říci, že respondenti jsou více ochotni účastnit se jednorázových občanských aktivit než být součástí organizací s pevnější strukturou a trvalejším členstvím.

Graf 2. Jednorázová občanská aktivita, N = 812

V souvislosti s občanskou aktivitou byli respondenti tázáni také na jejich účast u voleb, a to jak prvořadých (tedy do Poslanecké sněmovny PČR), tak i nižších územně samosprávných celků (kraj, město a městská část) v posledních pěti letech.

Graf 3. Volební účast u vybraných voleb v posledních pěti letech, N = 812

Z výše uvedeného grafu plyne, že v souhrnu jsou respondenti v našem vzorku o něco více aktivní ve výkonu volebního práva ve srovnání s volební účastí za územní celek Brno-město uváděných ČSÚ, kdy celková volební účast do Poslanecké sněmovny v Brně dosahovala necelých 65 %, do krajského zastupitelstva 41,5 % a do zastupitelstev města a městských částí 42,5 %. Ve všech zkoumaných typech voleb uvádí respondenti vyšší než dvoutřetinovou účast, to lze částečně přičíst tomu, že účast u voleb a účast na šetření (výzkumu) tohoto typu je podobnou formou aktivity, a tedy se jí více účastní stejný typ občana, který je ochotný se účastnit voleb.

V následující skupině otázek hodnotili respondenti svou důvěru v jednotlivé veřejné instituce. Důvěru projevovali na sedmibodové škále, kdy hodnocení 1 znamená „zcela důvěřuji“ a hodnocení 7 „vůbec nedůvěřuji“. Níže uvedená tabulka poté znázorňuje poměry jednotlivých odpovědí. Škálu je možné rozdělit do dvou polovin, kdy první polovina (hodnocení 1-3) odpovídá pozitivnímu až spíše pozitivnímu hodnocení instituce, druhá polovina (hodnocení 5-7) poté spíše negativnímu až negativnímu.

Nejvíce důvěryhodnými institucemi jsou mezi respondenty státní a obecní policie, kterým zcela důvěřuje 17,7 % respektive 16 % respondentů, přičemž v první polovině se nachází bezmála 60 % hodnocení v případě státní policie a 56 % v případě městské policie. Pokud se zaměříme na územní dimenzi rozdělení důvěry mezi Magistrát města Brna a radnice městské části, potom má v první polovině hodnocení radnice městské části 59,6 % a Magistrát města Brna 58,3 %, v druhé polovině škály důvěryhodnosti má radnice 26,2 % spíše negativních hodnocení a Magistrát 27,4 %, magistrát má tedy hodnocení mírně horší, rozdíl je nicméně téměř zanedbatelný. Nejhorše hodnocenou institucí je poté Vláda ČR s více než 50 % hodnocení v negativní polovině škály.

Graf 4. Důvěra ve veřejné instituce, N = 812

Podobnou informaci nám podává i tabulka Průměrné hodnoty odpovědi. Nejlépe hodnocenými institucemi jsou místní samosprávy a státní policie (průměr 3,4), nejhůře hodnocenou je poté vláda ČR (4,5). Je nicméně dobré podotknout, že všechny hodnoty oscilují kolem prostřední hodnoty a v žádném z případů se výrazně nevychylují k extrému.

Tabulka 20. Průměrná důvěra respondentů ve veřejné instituce N = 812

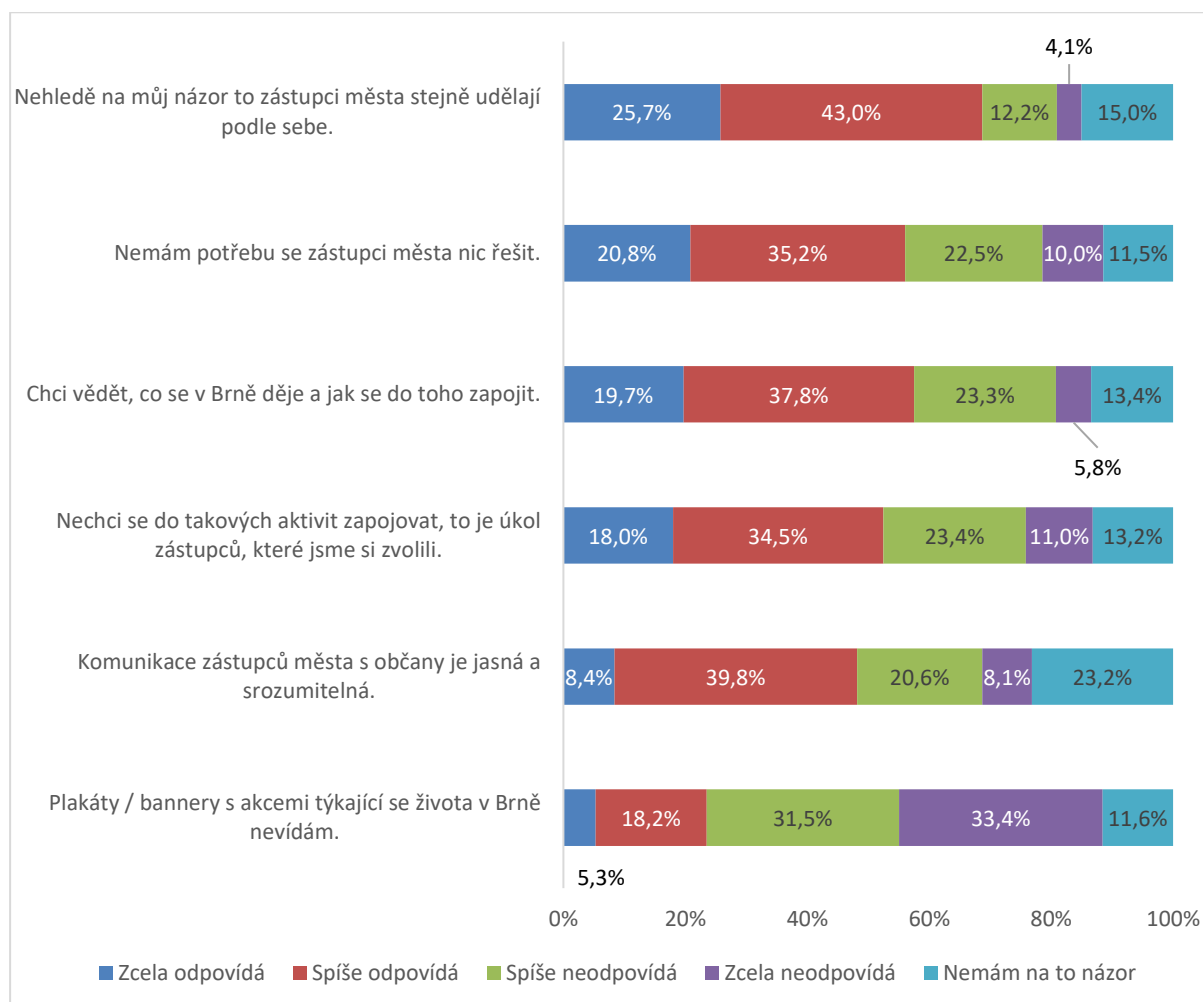
Název veřejné instituce	Průměrná důvěra
Vláda ČR	4,5
Policie ČR	3,4
Městská policie Brno	3,5
Neziskové organizace	4,1
Radnice městské části	3,4
Magistrát města Brna	3,4

5. Postoje k participaci

Ve fázi operacionalizace jsme navrhli sadu 6 výroků, které měly za účel měřit postoje obyvatelstva k participaci. Dva výroky s opačnou polaritou měřily obecný zájem podílet se na participačních aktivitách. Další dva výroky s opačnou polaritou se zabývaly komunikací města ohledně participačních aktivit směrem k občanům. Také jsme zařadili dva negativně formulované výroky; jeden, měřící obecnou nedůvěru k participaci z důvodu slabé vazby aktivity občana na rozhodování o veřejných věcech („stejně to udělají podle sebe“). Druhý se týkal delegace zodpovědnosti na volené zástupce („úkol zástupců, které jsme si zvolili“).

Pro měření postojů k možnosti účasti na veřejném dění byl respondentům předložen seznam výroků, který hodnotili na škále „zcela odpovídá“, „spíše odpovídá“, „spíše neodpovídá“, „zcela neodpovídá“ a „nemám na to názor“. Níže uvedený graf tyto odpovědi znázorňuje.

Graf 4. Postoje respondentů k možnosti účasti na veřejném dění, N = 812

Při pohledu na graf je zřejmé, že největší část respondentů souhlasila s výrokem, že zástupci města si udělají, co chtějí, nehledě na názor občana. S tímto výrokem zcela nebo spíše souhlasily dvě třetiny respondentů. To může souviset i s druhým výrokem, na který bylo nejčastěji souhlasně odpovídáno, dle kterého respondent nemá potřebu se zástupci nic řešit. Je otázkou, zda důvodem takto vysoké hodnoty nebyla nízká motivace související s pocitem, že aktivita občana nemá žádný výrazný vliv na

reálnou politiku zastupitelů. Na druhou stranu výrokem s vyšším počtem souhlasných odpovědí je i ten, který říká, že respondent chce vědět, co se v Brně děje, a jak se zapojit.

Tato snaha může být nicméně omezena zaprvé pocitem, že by byla zbytečná, a současně tím, že mají respondenti dle odpovědí problém s orientací v komunikaci zástupců města. Zde lze upozornit i na vysoké procento odpovědi „nemám na to názor“ (23 %), to se dá interpretovat mimo jiné tak, že respondent nemá dostatečnou zkušenost s komunikací zástupců města. Na druhou stranu je pozitivní, že většina (65 %) respondentů na poslední výrok odpovídá, že v Brně vídá plakáty s akcemi, které se týkají v Brně, lze tedy na základě těchto odpovědí předpokládat poměrně dobrou informovanost respondentů o aktuálním dění v Brně.²³

Pro potřeby rozvoje participačních nástrojů a jejich využívání občany města Brna může být zajímavé se blíže podívat i na odpovědi na výrok „Chci vědět, co se v Brně děje, a jak se do toho zapojit“, protože popis této kategorie může umožnit lépe zacílit informační kampaně na skupiny obyvatel, které mají o zapojení zájem. Nicméně řádná z vyzkoušených nezávislých proměnných (pohlaví, věk, ekonomická aktivita, rodáctví, plánované odstěhování, počet let života v Brně) se neukázala jako významně vysvětlující tuto závislou proměnnou. Jediná, dle které je možné tuto otázku roztřídit se signifikantním rozdílem je ta, která popisuje respondentům vztah ke městu. Respondenti, kteří uvedli, že mají město rádi, se chtějí informovat o zapojit v 70 % případů, respondenti, kteří uvedli jinou odpověď, se chtějí zapojit ve 26 % případů. Zdůrazněme však významný nepoměr mezi počtem těchto odpovědí v souboru.

Vedle tohoto byla položena otázka „Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícím výrokem? „Zapojování obyvatel Brna do městského plánování a rozhodování je potřebné a užitečné.“ Na tuto otázku bylo odpovídáno následovně.

Tabulka 21. Názor na potřebu zapojování obyvatel do městského rozhodování, N = 812

Odpověď	Podíl dané odpovědi
zcela souhlasím	44,2 %
spíše souhlasím	39,3 %
spíše nesouhlasím	3,1 %
zcela nesouhlasím	1,1 %
nevím, nedokážu posoudit	12,3 %

Na tuto otázku převládá většina respondentů (83,5 %) odpověděla pozitivně, tedy že zapojování občanů do rozhodování města je potřebné. Nesouhlasné výroky jen lehce překročily v souhrnu 4 %. Sama o sobě nám však tato tabulka nepodává příliš komplexní odpověď, protože se ptá pouze na abstraktní princip a respondent zde nemá možnost specifikovat, za jakých podmínek, jakým způsobem ani v jakých otázkách by se měl zájem eventuálně zapojovat. Odpovědi na tuto otázku byly poté roztřízeny podle věku respondenta a ekonomické aktivity, to však nehrálo signifikantní roli. Určitou roli nicméně hraje vzdělání, kdy osoby s vyšším vzděláním zcela nebo spíše souhlasily s výrokem ve více než 90 % případů ani zde však efekt není příliš silný při srovnání s celkovou hodnotou.

²³ Nicméně je vhodné k této odpovědi přistupovat s určitým odstupem, který plyne z negativně formulované otázky, což mohlo některé respondenty zmást, a tedy vést k opačnému pochopení logiky odpovědi na výrok.

6. Způsob získávání informací

Následující dvě podkapitoly se věnují informovanosti obyvatel Brna jednak o dění v Brně, jednak o participačních aktivitách města. Zaměřujeme se na to, z jakých informačních zdrojů lidé tyto informace získávají, případně jak jsou s informováním spokojeni a do jaké míry je to pro ně důležité.

Při operacionalizaci **způsobu získávání informací o Brně obecně** jsme se inspirovali průzkumem *Informační zdroje brněnských seniorů* (2021). V tomto výzkumu autoři zjišťovali, odkud respondenti čerpají informace o dění města bez specifikace, komu tento informační zdroj patří či kdo ho vydává.

Operacionalizace **způsobu získávání informací o participačních aktivitách v Brně** vychází z předpokladu, že možnost podílet se na plánování a rozhodování poskytuje statutární město Brno. Město Brno má k dispozici řadu informačních kanálů a zdrojů, které pro propagaci participačních aktivit využívá. Jde o:

- Elektronické zdroje
- Tištěné materiály
- Osobní kontakt

Dotazování bylo doplněno o zdroje, které nejsou pod kontrolou města Brno, ale tyto zdroje je možné využívat ad hoc k propagaci (regionální rádia a tisk).

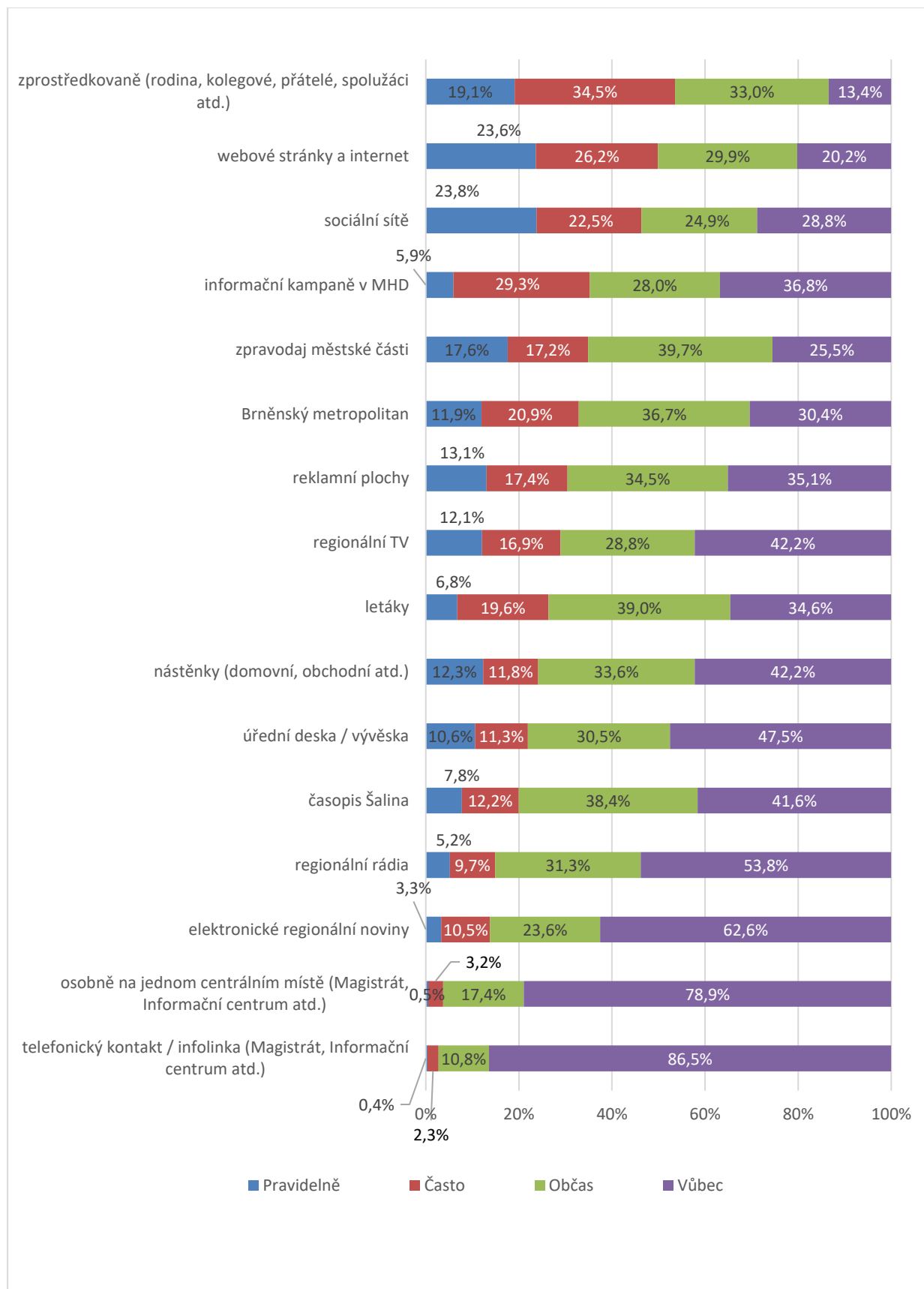
6.1. Informování o Brně obecně

Abychom zjistili, jaké informační zdroje a jak často je využívají občané města k tomu, aby se dozvěděli informace o tom, co se v Brně děje, byla respondentům a respondentkám položena otázka: „Ze kterých informačních zdrojů a jak často se dozvídáte o tom, co se děje v Brně?“. V následujícím popisku jsou uvedeny vždy tři nejčastější odpovědi na tuto otázku.

Z výsledků plyne, že dotázaní **pravidelně** využívají sociální sítě (23,8 %), webové stránky a internet (23,6 %) a v 19,1 % případů informace získávají zprostředkovaně (od rodiny, kolegů, přátel, spolužáků atd.). **Často** informace čerpají zprostředkovaně (od rodiny, kolegů, přátel, spolužáků atd.) a to ve 34,5 %, v 29,3 % čerpají z informačních kampaní v MHD, v 26,2 % z webových stránek a internetu. **Občas** se informace o Brně dozvídají ze zpravodajů městských částí (39,7 %), letáků (39 %) a Brněnského metropolitánu (36,7 %). **Vůbec** se informace o dění v Brně nedozvídají z telefonických kontaktů a infolinek (Magistrát, Informační centrum atd.) a to v 86,5 %, osobně na jednom centrálním místě (Magistrát, Informační centrum atd.) v 78,9 % a z elektronických regionálních novin (62,6 %).

Odpověď „jiné“ na otázku výše využilo 14 respondentů a respondentek, z nichž 9 uvedlo, že žádné další informační zdroje nevyužívají, v dalších odpovědích se objevily: „tištěné regionální noviny“, „klasické noviny“, „TV, tisk“, „svobodná, v ČR cenzurovaná média a zahraniční zdroje“ a jedna odpověď byla nerelevantní.

Graf 5. Informační zdroje a jak často se z nich občané dozvídají co se děje v Brně, podíl odpovědí, N = 812

Pro zjištění, který zdroj má největší potenciální dopad na plošnou informovanost o dění v Brně jsme sečetli podíly všech odpovědí respondentů, kteří daný zdroj informací využívají²⁴. Tento potenciální dopad, tedy podíl respondentů, kteří se o dění v Brně mohou dozvědět prostřednictvím daného zdroje, shrnuje následující graf.

Jednoznačně největší potenciální dopad má kontakt s rodinou, kolegy a známými, od kterých se člověk může dozvědět informace o dění v Brně – celkem 87 % respondentů se takto alespoň někdy dozvídá informace.

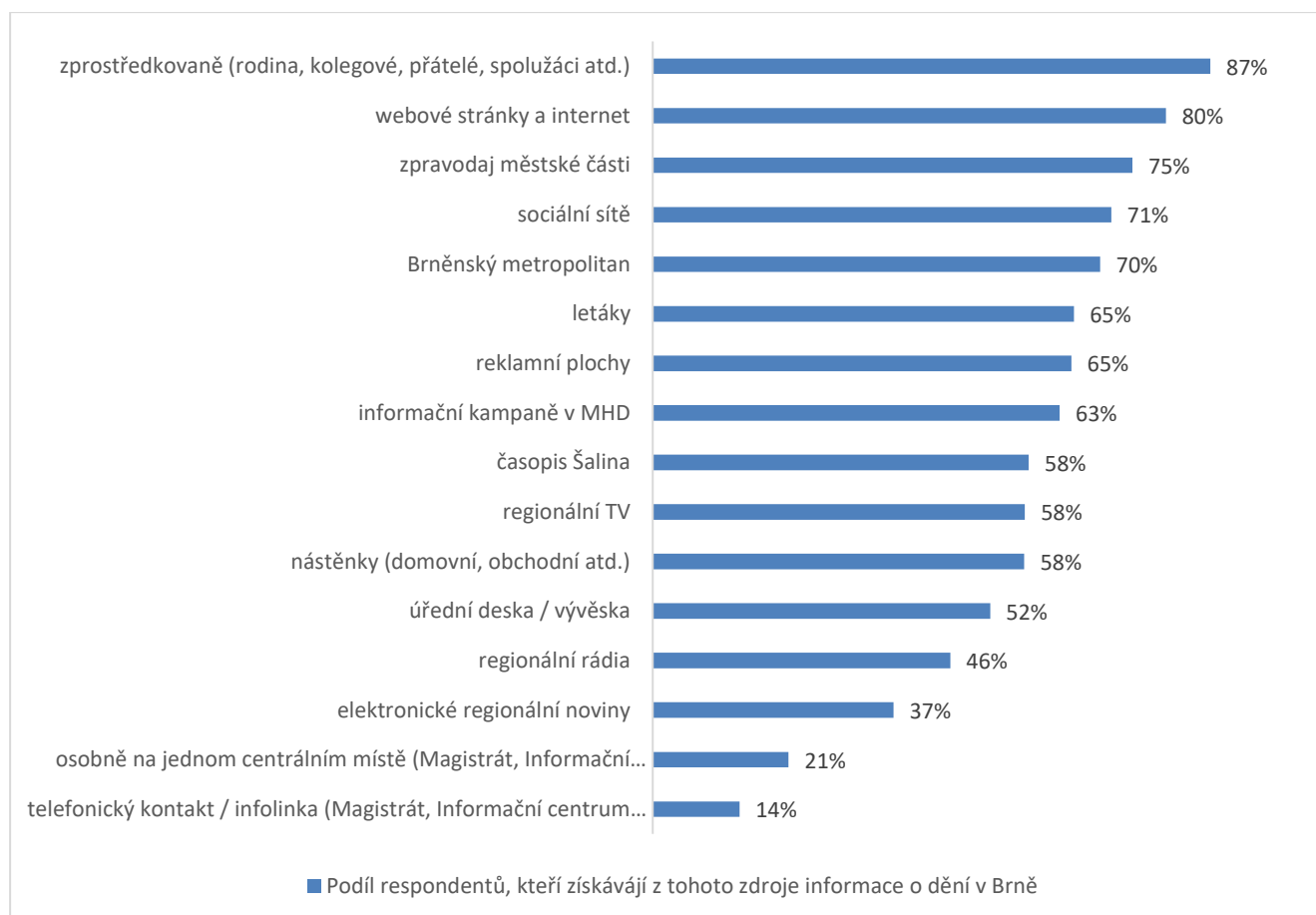
Velmi výrazný dopad má také informování skrze webové stránky a internet obecně (80 %), zpravodaje městských částí (75 %), sociální sítě (71 %) a případně též Brněnský metropolitan (70 %)²⁵.

Středně silný dopad²⁶ jsme zaznamenali v případě těchto informačních zdrojů: letáky, reklamní plochy, informační kampaně v MHD, časopis Šalina, regionální TV, nástěnky a úřední desky.

Slabý dopad jsme zaznamenali v případě regionálních rádií a elektronických regionálních novin.

Velmi slabý dopad na informovanost o dění v Brně pak mají jednoznačně ty způsoby, které jsou spojeny s přímou komunikací s pracovníky města Brna – ať už osobně, nebo telefonicky.

Graf 6. Potenciální dopad informačních zdrojů týkajících se dění v Brně, N = 812

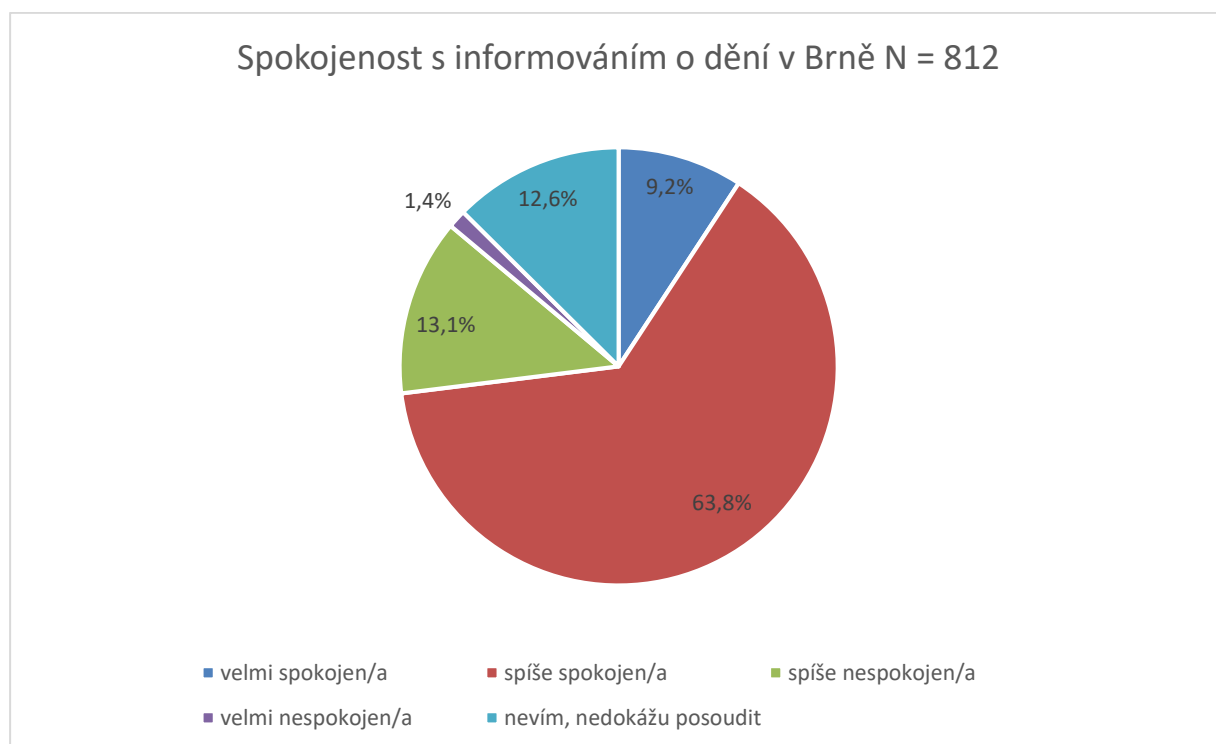
²⁴ Odpovědi „pravidelně“, „často“ a „občas“.

²⁵ U něj je v podílu odpovědí nicméně výrazně častěji zastoupena odpověď „občas“, takže respondenti nekonzumují jeho obsah tak často jako právě web nebo zpravodaje MČ.

²⁶ 52-65 % respondentů se z těchto zdrojů alespoň občas dozvídá informace.

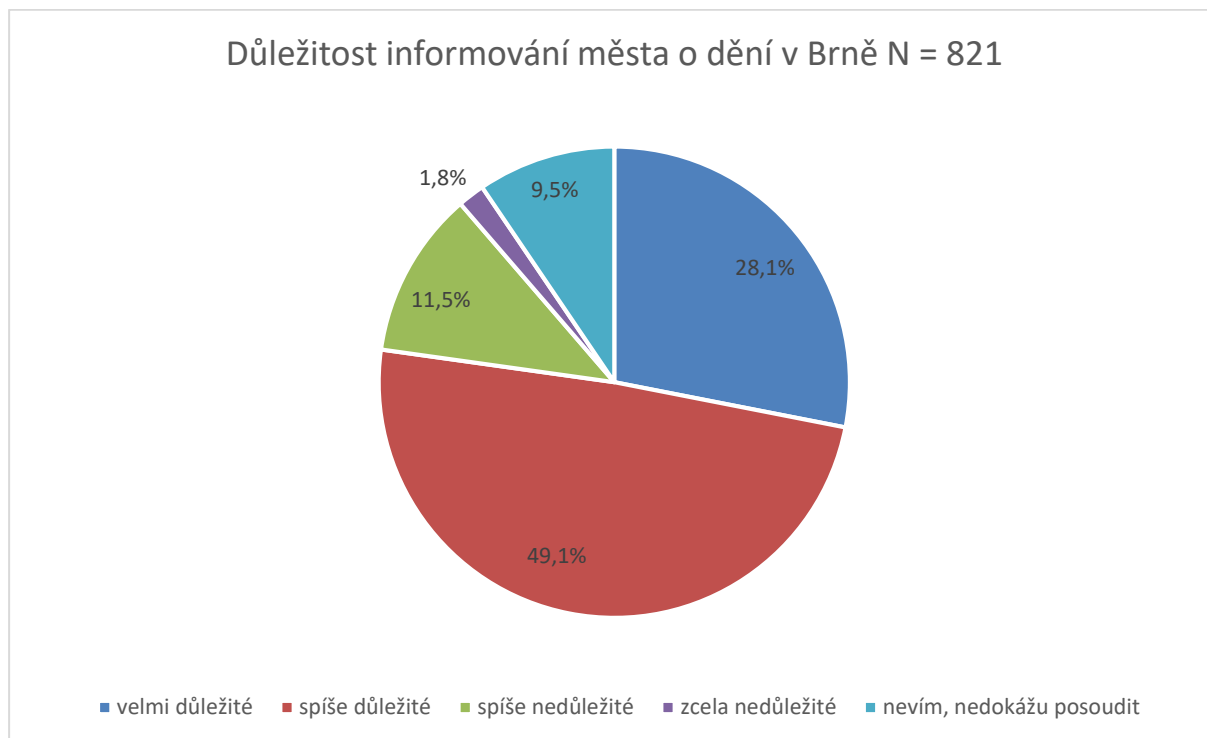
Dále byla zjišťována celková spokojenost s informováním města o dění v Brně. Z grafu níže je zřejmé, že 73 % respondentů a respondentek je s informováním o dění ve městě spokojeno, nespokojeno pak je 14,4 % respondentů a respondentek. Na spokojenost s informováním o dění v Brně nemá vliv věk ani vzdělání. Více nespokojeni jsou ti respondenti, kteří na otázku zda zapojování do městského rozhodování je užitečné odpověděli, že zcela nesouhlasí (u těchto byl součet odpovědi spíše nespokojen a zcela nespokojen vyšší než 30 %), nicméně zde je nutné uvést, že těchto respondentů byl ve vzorku relativně malý podíl a současně tento vztah se neprojevil jako lineární, tedy ti respondenti, kteří uvedli, že zapojování je spíše nedůležité, neměli výrazně vyšší podíl nespokojenosti s informováním o dění v Brně (v součtu spíše a zcela nespokojen se jednalo o 12 % těchto respondentů).

Graf 7. Spokojenost s informováním o dění v Brně N = 812

V grafu níže vidíme, že pro drtivou většinu dotázaných (77,2 %) je důležité, aby je město informovalo o dění v Brně. Pouze 13,3 % dotázaných uvádí, že je to pro ně nedůležité.

Graf 8. Důležitost informování města o dění v Brně N = 821

6.2. Informování o participačních aktivitách v Brně

Pro zjištění, z jakých informačních zdrojů se občané dozvídají o možnostech zapojení do participativních aktivit, byla respondentům a respondentkám položena otázka:

„Pokud víte o nějakých možnostech zapojení se, ze kterých informačních zdrojů jste se dozvěděl/a o možnostech se zapojit do plánovacích a rozhodovacích procesů v Brně? Můžete zvolit více odpovědí.“

Na otázku jsme získali 1880 odpovědí, jelikož v odpovědi mohli respondenti a respondentky zvolit více odpovědí. Celkem 368 dotázaných zvolilo možnost „do žádné takové aktivity jsem se nezapojil/a, netýká se mě“. Naopak 444 dotázaných na otázku odpovědělo kladně a vybralo alespoň 1 informační zdroj, z něhož se o participačních aktivitách v Brně dozvídá.

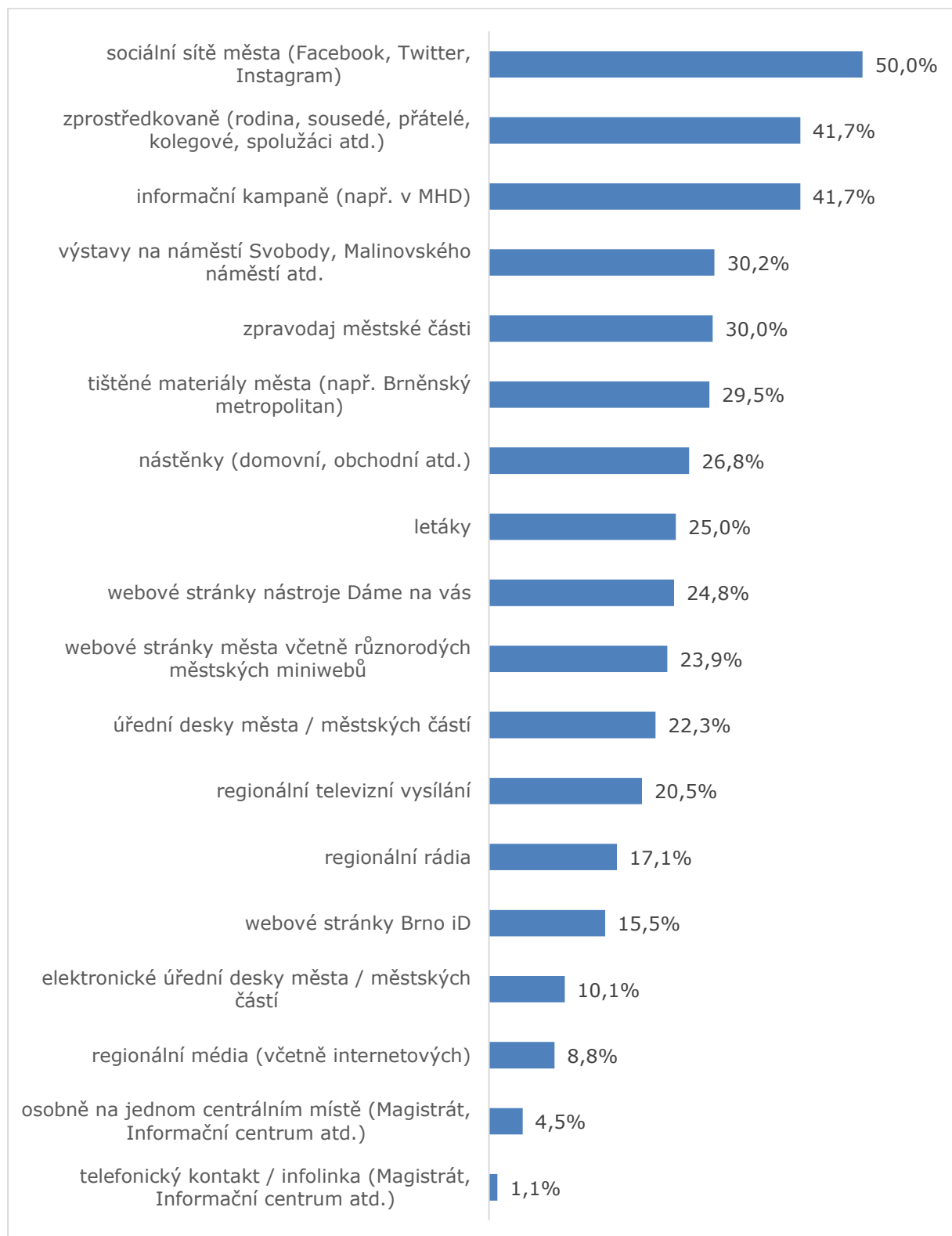
Za nejčastější informační zdroje o participativních aktivitách v Brně dotazovaní označilo 50 % informovaných respondentů²⁷ sociální síť města (Facebook, Twitter, Instagram), zprostředkovaný informační zdroj (rodina, sousedé, přátelé, kolegové, spolužáci atd.) 41,7 % z nich a informační kampaně (např. v MHD) také 41,7 %.

Naopak nejméně využívané informační zdroje o participativních aktivitách jsou regionální média (včetně internetových), z nichž se o participačních nástrojích dozvědělo 8,8 % informovaných respondentů; dále osobní zdroje na jednom centrálním místě (Magistrát, Informační centrum atd.) (4,5 % respondentů) a telefonický kontakt / infolinka (Magistrát, Informační centrum atd.) – pouze 1,1 % respondentů.

²⁷ Podíl počítán pouze z těch respondentů, kteří zvolili alespoň 1 informační zdroj k participaci v Brně, tj. 444 respondentů.

Možnost „jinak (uvedte prosím jak)“ využilo 9 respondentů a respondentek (tj. 2 % informovaných respondentů). Mezi odpověďmi se objevily „sociální sítě“, „Facebook“, „osobní dopis“, „neziskové organizace a aktivistické spolky“, „nezisková organizace Nesehnutí (zejména územní plán)“, další odpovědi byly nerelevantní.

Graf 9. Informační zdroje o participativních aktivitách v Brně, podíl odpovědí, N = 444

7. Zkušenost s participačními nástroji města Brna

7.1. Znalost a využívání participačních nástrojů města Brna

Město Brno zaštiťuje několik okruhů participačních aktivit. Po konzultacích se Zadavatelem výzkumu byly vybrány 4 okruhy takovýchto participačních aktivit. Každý z okruhů lze zařadit na právě jeden stupeň (úroveň) participačního žebříku. S každou vyšší úrovní žebříku se zvyšuje míra zapojení obyvatel. Níže uvádíme rozpracované jednotlivé úrovně participačního žebříku a vedle uvádíme participační aktivity či možnosti zapojení se občanů, které fungují v Brně a na něž jsme se respondentů ptali.

Tabulka 22. Participační žebřík²⁸ a nástroje/aktivity.

úroveň participace	název stupně	popis	participační nástroje města Brna
6.	Rozhodování v rukou občanů	V ČR je známý jen jeden nástroj rozhodování v rukou občanů – místní referendum.	Nevyskytuje se. Město Brno ze své vlastní iniciativy nevyhlásilo žádné místní referendum. V minulosti v Brně konaná referenda vycházela z iniciativ občanské společnosti.
5.	Partnerství	Zástupci radnice, občané města, NNO, místní podnikatelé a další aktéři společně hledají řešení. Všichni partneři jsou si rovni a nikdo ze zúčastněných (ani zástupci místní správy) nemá nadřazenou pozici.	Projekty z participativního rozpočtu – Dáme na Vás
4.	Konzultace	Občané jsou přizváni k veřejným setkáním, městským diskuzím apod., kde si společně s představiteli radnice vyjasňují svá stanoviska. Zástupci radnice vysvětlují i důvody navrhovaného řešení, technické či organizační náležitosti i očekávané dopady.	Veřejná setkání
3.	Zpětná vazba	Získání zpětné vazby od veřejnosti na řešení před schvalováním. Přípomínky mohou být zapracovány do koncového řešení.	Městské ankety. Dotazníková šetření pro město Brno
2.	Námítky	Právo občanů vyjádřit svoje námítky, ty ale místní správa nemusí brát v potaz.	Námítky/přípomínky ke konkrétním projektům / územnímu plánu
1.	Informování	Převážně jednostranná komunikace samosprávy k občanům.	Elektronické, tištěné zdroje; osobní kontakt

²⁸ Jak přizvat občany k participaci [online]. Agora. Dostupné z: https://agorace.cz/wp-content/uploads/2019/05/Participace_-_Jak_přizvat_obcany_ke_spolupraci.pdf

Všech respondentů jsem se podrobně ptali na konkrétní participační nástroje města Brna:

1. zapojení do projektu Dáme na Vás,
2. podávání námitek nebo připomínek (např. k územnímu plánu)
3. účast na veřejných setkáních / diskuzích s představiteli města (např. setkání organizované Kanceláří architekta města Brna)
4. poskytování zpětné vazby směrem k městu (např. anketa, dotazník)

U těchto čtyř participačních nástrojů nás zajímalo (1) zda jej respondent zná, (2) kolikrát jej využil, (3) míra spokojenosti s nástrojem, a případný důvod nespokojenosti, a (4) míra osobní důležitosti mít možnost daný nástroj využít.

Nad rámec čtyř výše uvedených participačních nástrojů jsme zjišťovali, které další formy zapojení týkající se města Brna respondenti využívají. Ptali jsme se na zapojení skrze:

1. komentář na sociální síti nebo webu
2. kontaktování zástupců politické reprezentace města / městské části a/nebo pracovníků města / městské části
3. podepsání petice

Kromě toho mohl každý respondent uvést další formy zapojení, které jsme nenabízeli v předdefinovaných kategoriích.

Následující čtyři podkapitoly zpracovávají výsledky za jednotlivé předdefinované participační nástroje, pátá se věnuje dalším participačním nástrojům (web, kontakt, petice, další forma participačních nástrojů).

7.1.1. Nástroj Dáme na Vás

Nástroj města Brna „Dáme na Vás“ je nástrojem participativního rozpočtu – umožňuje obyvatelům města navrhovat dílčí projekty, pro které poté sami obyvatelé hlasují. Nejúspěšnější projekty jsou následně podpořeny z vyčleněných prostředků města (participativního rozpočtu).

Nástroj Dáme na Vás je mezi obyvateli Brna poměrně známý. Celkem 61,2 % respondentů jej nějakým způsobem zná, byť třetina z nich pouze z doslechu. Naopak 38,8 % dotázaných uvedlo, že nástroj nezná vůbec.

Na obdobnou otázku se ptali výzkumníci v roce 2021 v rámci průzkumu „Brno v době pandemie“²⁹. Znalost nástroje Dáme na Vás a zapojení se byly mezi respondenty výrazně nižší, než je tomu v našem případě. Podíl těch, kteří jej znali činil cca 31 %, podíl, těch, kteří se do něj aktivně zapojili (ať už hlasováním, nebo vlastním projektem) se pohyboval na úrovni 6-7 %.

V aktuálním průzkumu (2022, rozmezí obou výzkumů je cca 12 měsíců) je tedy znalost nástroje participativního rozpočtu o cca 30 p. b. vyšší a aktivní zapojení o cca 7-8 p. b. vyšší.

²⁹ Zdroj: *Brno v době pandemie (2021)* [online]. Datový portál města Brna. Dostupné z: [Brno v době pandemie - sociologický výzkum \(2021\) | data.Brno](#)

Graf 10: Meziroční srovnání známosti a využívání nástroje Dáme na Vás

Do návrhu projektu nebo hlasování (v dotazníku nebylo rozlišeno) se aktivně zapojilo téměř 14 % dotázaných.

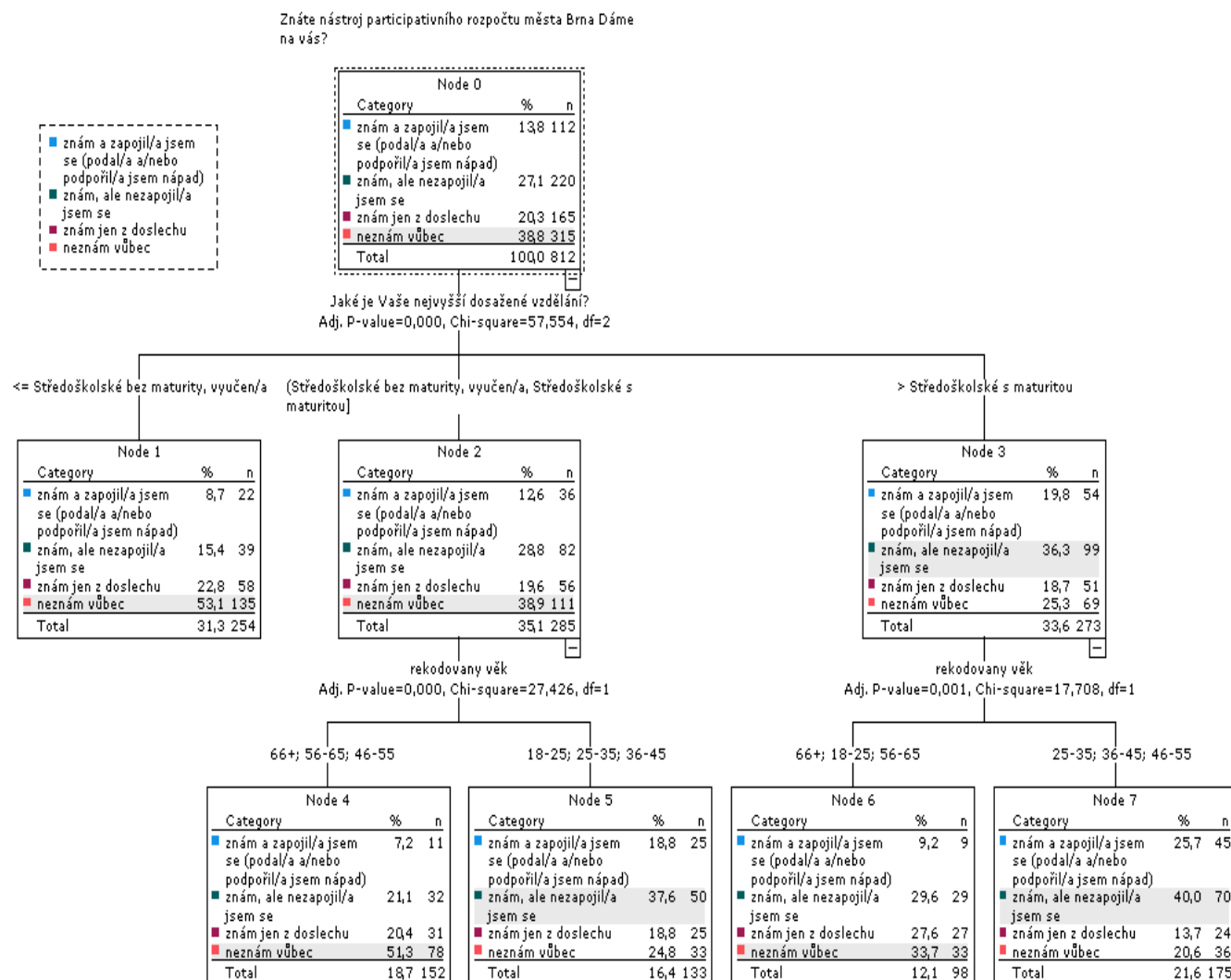
Tabulka 23. Míra povědomí o nástroji a míra jeho využívání – Dáme na Vás, N = 812

odpověď	podíl odpovědí
znám a zapojil/a jsem se (podal/a a/nebo podpořil/a jsem nápad)	13,8 %
znám, ale nezapojil/a jsem se	27,1 %
znám jen z doslechu	20,3 %
neznám vůbec	38,8 %

Pokud odpovědi týkající se míry povědomí poté vložíme do rozhodovacího stromu spolu s nezávislými proměnnými věk a vzdělání (ekonomická aktivita, narození v Brně ani pohlaví nejsou v tomto případě signifikantní), získáme následující rozložení. Primární rozdělující charakteristikou je zde vzdělání, kdy se skupina osob s vyšším než úplným středoškolským vzděláním významně odlišuje od skupin se vzděláním nižším a nástroje využívá více, nicméně i další dvě kategorie vzdělání (úplné středoškolské a nižší) se od sebe odlišují.

V rámci kategorie úplného středoškolského a také vyššího než úplného středoškolského vzdělání lze nalézt věkové podkategorie. Zatímco respondenty se středním vzděláním lze rozložit do dvou věkových kategorií, které se lámou na věku 45 let, kdy mladší kategorie využívá tento nástroj signifikantně více, u osob s vyšším vzděláním jsou v kategorii s vyšším povědomím zastoupeny osoby středního věku, přičemž krajní kategorie mají povědomí nižší.

Obrázek 1: Rozhodovací strom povědomí o nástroji Dáme na vás N = 812

Míra povědomí o nástroji i míra zapojení tedy souvisí s věkem respondenta. Na toto rozložení se podíváme podrobněji v rámci celého souboru. Mladší polovina respondentů (18–45 let) zná nástroj častěji, než je průměr v souboru³⁰. Známost nástroje mezi respondenty mladšími 45 let je o 6 až 10 procentních bodů (dále p. b.) vyšší, než je průměr souboru. Naopak respondenti starší 56 let nástroj častěji neznají – o 6 méně p. b. než je průměr souboru ve skupině 56-65 let a o 16 p. b. ve skupině starších 66 let.

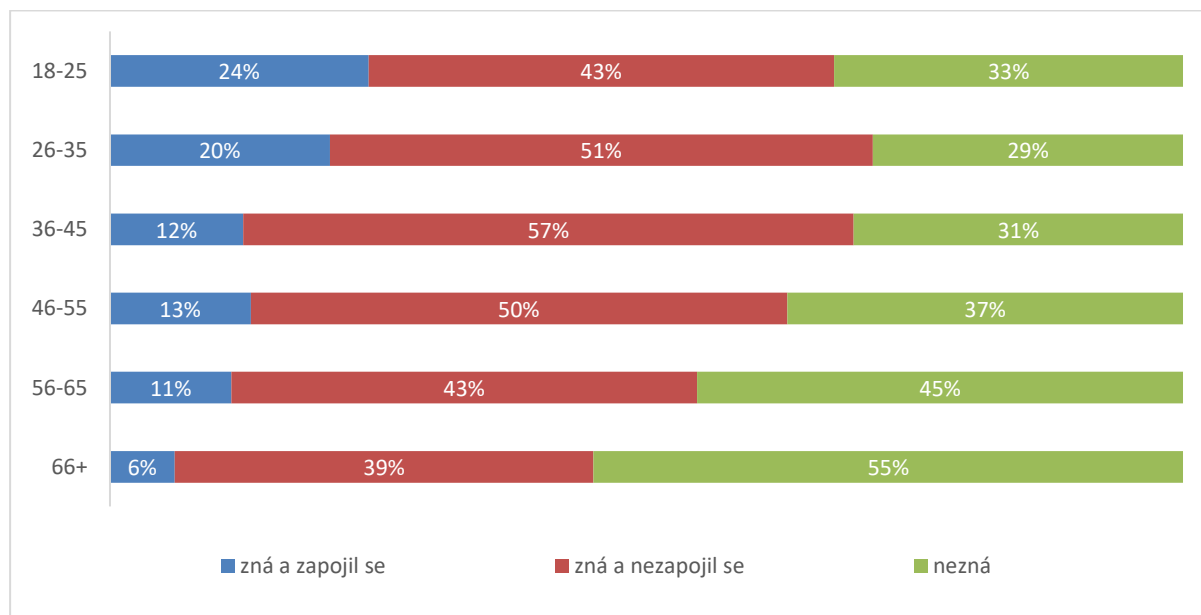
Ještě více zřejmý trend pozorujeme v případě aktivního využívání nástroje. V kontextu všech respondentů využívají dvě nejmladší kategorie (18–35 let) nástroj výrazně častěji než ostatní (+6 až 10 p. b. oproti průměru). Nejstarší kategorie respondentů (66+) pak nástroj využívá velmi sporadicky (- 8 p. b. oproti průměru).

³⁰ 61 % respondentů v celém souboru nástroj zná.

Takto výrazné mezigenerační rozdíly ve využívání nástroje Dáma na Vás přitom platí i v případě, kdy odfiltrujeme odpovědi těch, kteří nástroj vůbec neznají (a nemohli se tedy aktivně zúčastnit i kdyby chtěli).

Jakkoli nástroj Dáma na Vás využívají všechny věkové skupiny obyvatel, je zřejmé, že je doménou spíše mladších obyvatel města (do 35 let), nejstarší občané města (nad 66 let) se účastní výrazně méně – ať už z důvodu, že nástroj vůbec neznají, nebo jiných³¹.

Graf 11. Míra povědomí o nástroji a míra jeho využívání – Dáma na Vás, třídění podle věku, N = 812

Těch, kteří nástroj Dáma na vás již využili, jsme se dále ptali, jak často jej využívají / využili. Z celkem 139 odpovědí 23 % respondentů nevědělo (nevzpomenulo si). Téměř 34 % respondentů využívajících nástroj Dáma na Vás jej využilo pouze 1x, stejný podíl jej využil opakovaně a pouze 9,4 % se účastní pravidelně. Pravidelná účast na projektu je tedy spíše výjimkou.

Tabulka 24. Četnost využívání nástroje – Dáma na Vás, N = 139

odpověď	podíl odpovědí
jednou	33,8%
opakovaně	33,8%
velmi často / pravidelně	9,4%
nevím, nevzpomínám si	23,0%
celkem	100,0%

Na následující otázky týkající se spokojenosti a osobní důležitosti nástroje Dáma na Vás jsme se ptali pouze těch, kteří tento nástroj znají (bez ohledu na to, zda jej aktivně využili).

³¹ Odhadujeme, že nižší participace respondentů bude způsobena především kombinací celkově nižší motivace účastnit se na participačních projektech obecně z důvodu věku (nižší aktivita, horší zdraví, nižší zájem o participační aktivity) a vyššího prahu participace pro tuto skupinu (elektronický nástroj).

Míru důležitosti nástroje jsme zjišťovali otázkou: „Jak je pro Vás důležité mít možnost podat a/nebo podpořit projekt v rámci nástroje Dáme na vás?“ Na otázku odpovědělo celkem 497 respondentů, z nichž 20,5 % zvolilo variantu odpovědi „nevím, nedokážu posoudit“³². Pro většinu respondentů je nástroj Dáme na vás důležitý – odpovědi velmi a spíše důležitý zvolilo celkem 58 % dotázaných. Téměř 19 % dotázaných navíc přikládá nástroji velmi vysokou důležitost.

Naopak pro téměř 22 % dotázaných není tento nástroj důležitý, necelých 5 % jej dokonce hodnotí jako zcela nedůležitý.

Tabulka 25. Míra důležitosti – Dáme na Vás, N = 497

míra důležitosti	podíl odpovědí
velmi důležité	18,5%
spíše důležité	39,2%
spíše nedůležité	17,1%
zcela nedůležité	4,6%
nevím, nedokážu posoudit	20,5%
celkem	100,0%

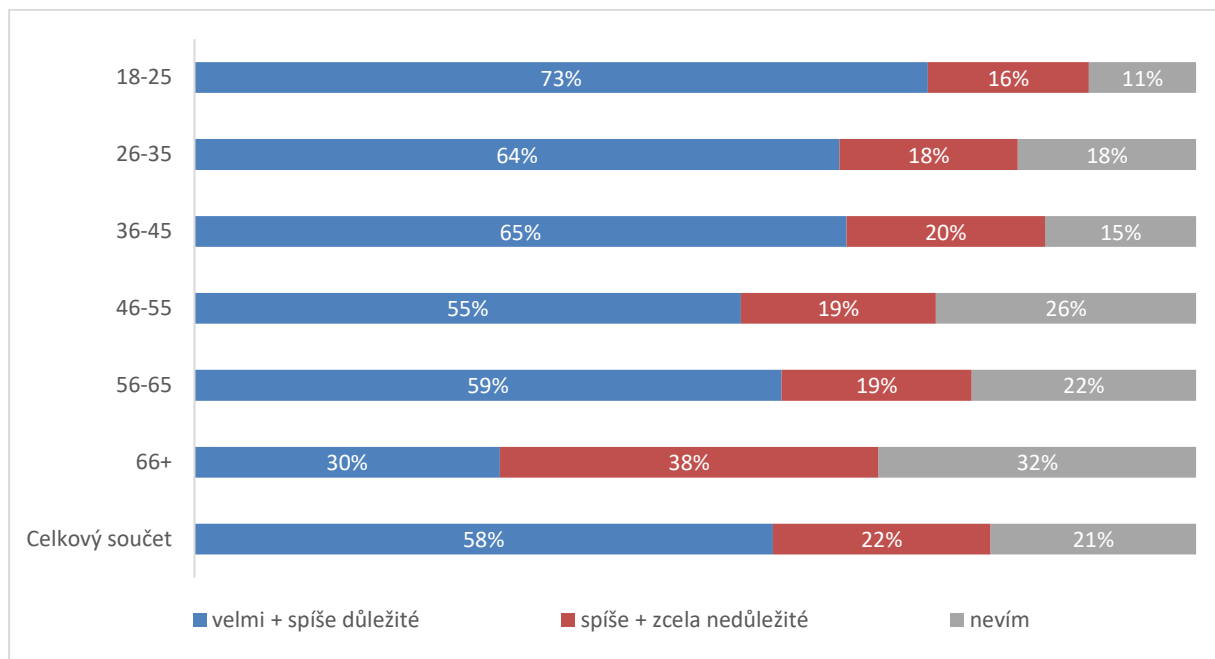
Třídíme-li respondenty podle věku zjistíme, že nejmladší respondenti považují projekt Dáme na Vás častěji za důležitý než ostatní. 73 % v kategorii 18-25 let považuje projekt za důležitý, v celém souboru je přitom podíl odpovědí „důležité“ jen 58 % - jde o poměrně výrazný rozdíl + 15 p. b.

Naopak výrazně méně často přikládají nástroji Dáme na Vás důležitost respondenti ve věku 66 a více let (pouze 30 % z nich připadá důležitý; výrazný rozdíl -28 p. b. oproti průměru souboru).

Se zvyšujícím se věkem respondenta se také zvyšuje podíl odpovědí „nevím“. Starší respondenti častěji nedokáží posoudit, zda je pro ně participační nástroj Dáme na Vás důležitý, či nikoli.

Obecně lze říci, že se zvyšujícím se věkem klesá míra přikládané důležitosti, byť v nejmladší a nejstarší kategorii jsou tyto rozdíly patrnější, než v ostatních věkových kategoriích (26–65 let)

³² Cílem bylo dát příležitost vyjádřit se k danému participačnímu nástroji i respondentům, kteří s ním zatím nemají přímou zkušenost a nevyužili jej, ale přesto mohou zaujmout postoj k tomu mít možnost takový nástroj využít. Část těchto respondentů očekávatelně volila na danou otázku únikovou variantu „nevím“. Analogicky jsme se ptali také u dalších participačních nástrojů.

Graf 12. Míra důležitosti – Dáme na Vás, třídění podle věku, N = 497

Míru spokojenosti s nástrojem jsme zjišťovali otázkou: „Jak jste spokojen/a s podáváním a/nebo podporováním projektů v rámci nástroje Dáme na vás?“. Na otázku odpovědělo celkem 497 respondentů, z nichž 52,7 % zvolilo variantu odpovědi „nevím, nedokážu posoudit“ – což není překvapivé vzhledem k tomu, že jsme se ptali i těch, kteří nástroj pouze znají, nicméně jej zatím nevyužili³³.

S nástrojem Dáme na Vás je v součtu spokojeno téměř 43 % respondentů, naopak nespokojeno je téměř 5 %. Zcela spokojených je přitom 12,5 %, zcela nespokojených pak pouze 0,6 % dotázaných.

Tabulka 26. Míra spokojenosti – Dáme na Vás, N = 497

míra spokojenosti	podíl odpovědí
zcela spokojen/a	12,5%
spíše spokojen/a	30,2%
spíše nespokojen/a	4,0%
zcela nespokojena/a	0,6%
nevím, nedokážu posoudit	52,7%
celkem	100,0%

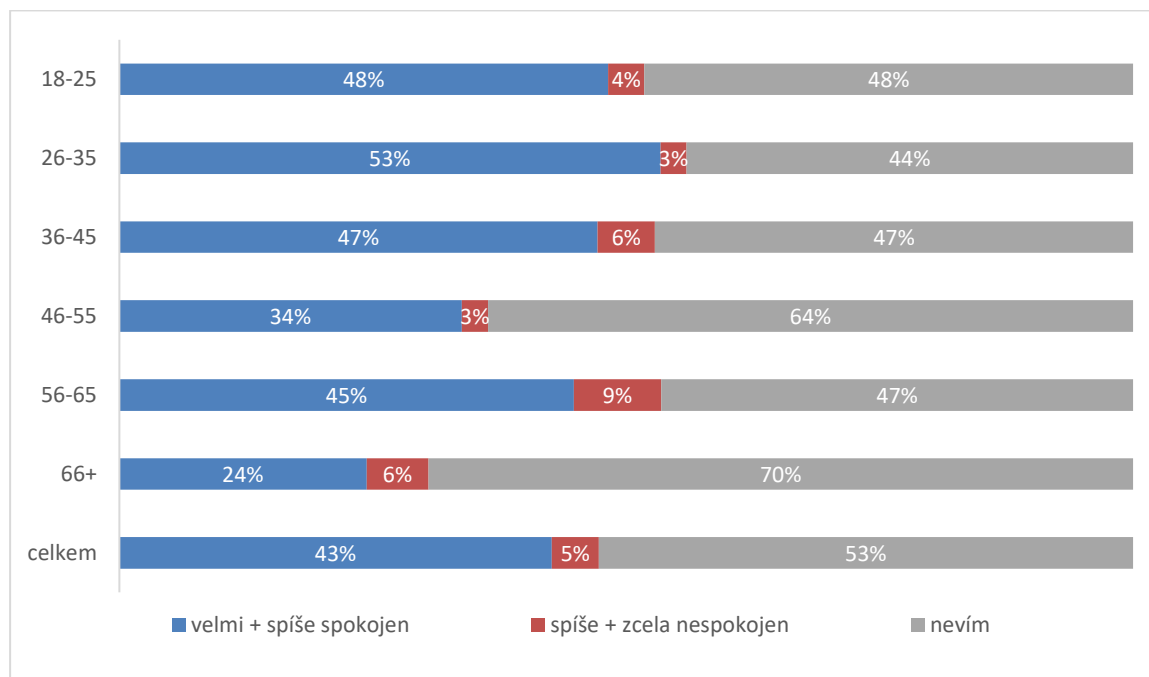
Interpretace třídění spokojenosti s nástrojem Dáme na Vás podle věku je značně limitována filtrací respondentů, kdy byli na spokojenost dotazováni i ti, kteří nemají s nástrojem přímou participační zkušenost (ale pouze jej „znají“). Podíly spokojených a nespokojených se napříč věkovými kategoriemi velmi obtížně porovnávají z důvodu výrazně kolísajícího a značného podílu odpovědí „nevím“.

³³ Cílem bylo dát příležitost vyjádřit se k danému participačnímu nástroji i respondentům, kteří s ním zatím nemají přímou zkušenost a nevyužili jej, ale přesto mohou zaujmout postoj k tomu mít možnost takový nástroj využít. Část těchto respondentů očekávatelně volila na danou otázku únikovou variantu „nevím“. Analogicky jsme se ptali také u dalších participačních nástrojů.

Obecně lze říci, že mladší respondenti a skupina 56-65 let dokázali častěji k nástroji zaujmout hodnotící postoj (spokojen/nespokojen) – podíl odpovědí nevím byl v intervalu 45–48 %. Naopak respondenti ve věkových kategoriích 46-55 a 66+ let ještě volili ve výrazné většině únikovou variantu odpovědi (64–70 %).

Nelze tedy vyvozovat, že by věkové skupiny 46-55 a 66+ let byly nespokojenější než jiné věkové skupiny.

Graf 13. Míra spokojenosti – Dáme na Vás, třídění podle věku, N = 497

Specificky nespokojených respondentů jsme se doptávali na jejich důvod nespokojenosti. Ten mohli uvést v rámci volné odpovědi a bez povinnosti odpovídat. Z 23 nespokojených uvedlo nějaký důvod 18 respondentů. Celkem jsme získali relevantní vyjádření od 16 respondentů (2 % z celkového souboru³⁴). Od těchto 16 nespokojených s projektem Dáme na vás jsme získali celkem 23 odpovědí³⁵.

Nejčastějším typem důvodů nespokojenosti byl názor, že výběr projektů je netransparentní (3x), participační rozpočet je zneužíván politickou reprezentací k „tlačení“ vlastních projektů (3x), projekty jsou zablokovány „shora“ (1x), případně jde o podhouby korupce (1x) – celkem **8 odpovědí**.

Podle dalších nemají projekty vliv na celkové fungování města, příp. na zásadní věci ve městě – **3 odpovědi**.

Po **2 odpovědích** se vyskytly tyto důvody: (1) malé povědomí o projektu; (2) vyhrávají projekty, které respondentovi nepříjdou kvalitní / potřebné; (3) povzdechy, že nikdo nebere v potaz názor respondenta bez konkrétní specifikace.

Po **1 odpovědi** se vyskytly tyto důvody: (1) přerozdělování peněz je špatně; (2) projekt není nízkoprahový – složité zapojení pro celou řadu skupin obyvatel; (3) projekty se realizují pouze v „movitých“ lokalitách; (4) projekty se suplují agendy, které město nedokáže zajišťovat, byť by tak činit mělo.

³⁴ 2 respondenti uvedli nerelevantní odpověď (migrace; necítím se bezpečně), ty byly z analýzy vyřazeny.

³⁵ Někteří respondenti uváděli delší odpovědi, z nichž bylo možné extrahovat více kategorií.

Zajímavá zjištění: nástroj Dáme na Vás

Z analýzy vyplývá, že tento nástroj patří v rámci nabízených možností mezi ty známější, kdy alespoň základní povědomí o něm má zhruba 60 % respondentů. Respondenti, kteří mají o nástroji větší povědomí a využívají jej častěji, se vyznačují zejména vyšším vzděláním a také nižším věkem. Významná část respondentů, kteří nástroj znají, jej využila jedenkrát nebo opakovaně. Rozdíl ve vnímání důležitosti nástroje lze opět nalézt zejména napříč věkovými skupinami, kdy nejstarší skupina (66 a více let) jej méně často vnímá jako důležitý, naopak nejmladší skupina mu přikládá největší význam.

7.1.2. Nástroj námitky a připomínky

Dále byli respondenti dotazováni na své zkušenosti s podáváním námitek a připomínek, kdy respondenti mohli popsat, zda tuto možnost znají a případně zda ji využívají.

Tabulka 27. Povědomí o možnosti podávání námitek a připomínek N = 812

Odpověď	Podíl odpovědi
vím o tom a zapojil/a jsem se (podal/a jsem námitku / připomínku)	4,7 %
vím o tom, ale nezapojil/a jsem se	42,7 %
vím o tom, ale jen z doslechu	19,6 %
vůbec o tom nevím	33,0 %

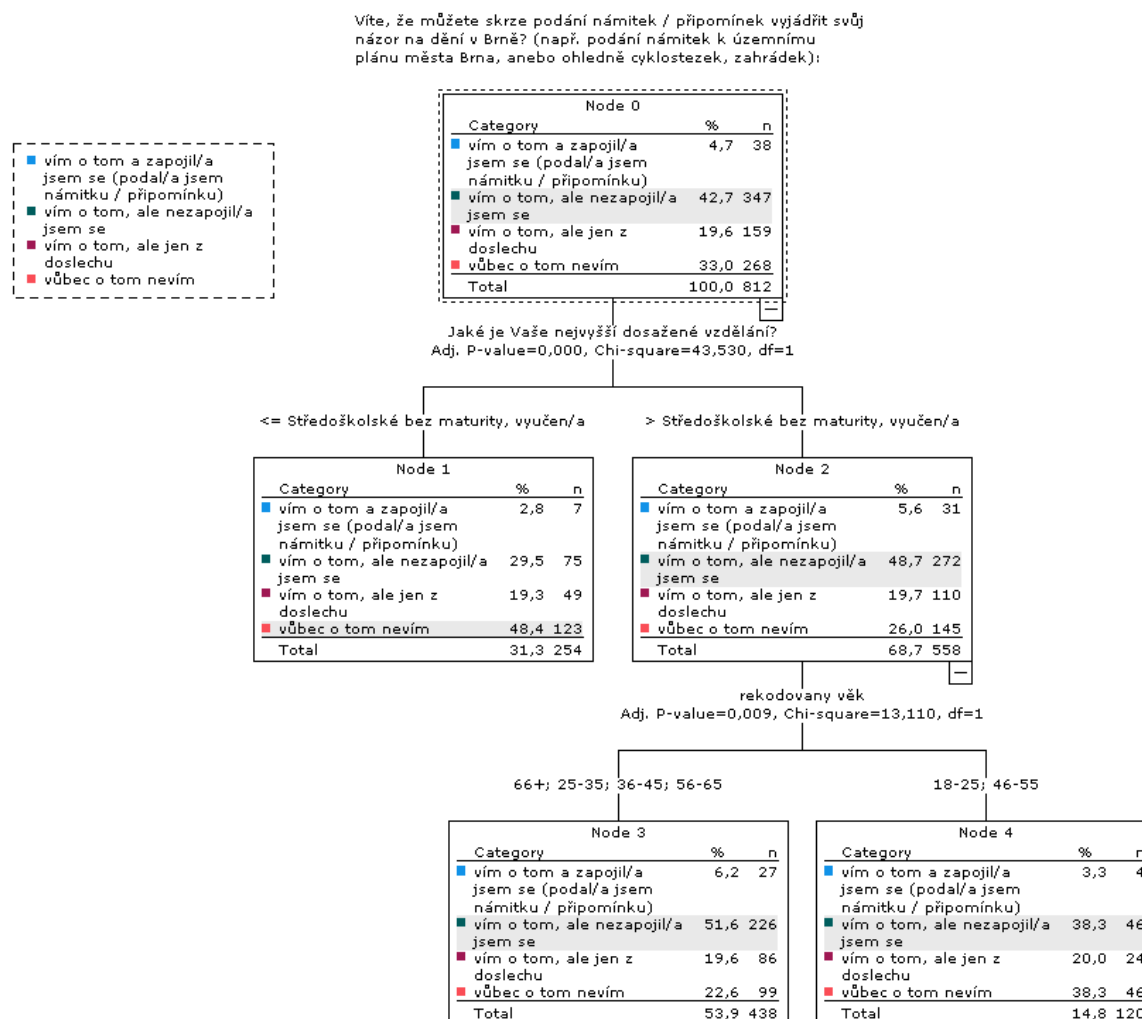
Z tabulky plyne, že respondenti ve velké většině (95 %) nikdy nepodali žádnou námitku nebo připomínku. Současně třetina jich uvádí, že o této možnosti nemá žádnou informaci a 19,6 % respondentů má tuto informaci pouze z doslechu.

Nejmenší povědomí o této možnosti mají osoby ve věkové kategorii 18-25 let, kde odpovědi „vůbec o tom nevím“ zvolilo 48 % respondentů, naopak největší povědomí o tomto mají osoby starší 66 let. Nejvyšší podíl osob, které podaly námitku nebo připomínku se nachází ve věkové kategorii 56-65 let, nicméně vzhledem k nízkému počtu těchto odpovědí je třeba k tomuto výsledku přistupovat spíše rezervovaně, protože v absolutních hodnotách v žádné kategorii nepodalo námitku nebo připomínku více než 9 respondentů.

Pokud odpovědi rozložíme do rozhodovacího stromu podle základních kategorií, které vychází jako signifikantní pro tuto závislou proměnnou (v tomto případě opět vzdělání a věk; kategorie rodák/přistěhovalý, pohlaví ani ekonomická aktivita nejsou signifikantní), získáváme následující rozložení.

Ačkoli podíl odpovědí „vím o tom a zapojil/a jsem se“ je ve všech kategoriích stále nízká, je mezi kategoriemi významný rozdíl v samotném povědomí o tomto nástroji, kdy osoby s vzděláním vyšším než středoškolským bez maturity znají tento nástroj ve více než 70 % případů oproti zhruba 50 % v druhé kategorii. Respondenti v kategorii vyššího vzdělání se poté vnitřně odlišují i dle věku, byť tento vztah nelze považovat za lineární (vyšší povědomí vykazují věkové kategorie 25-45 a 56+ let).

Obrázek 2. Rozhodovací strom povědomí o možnosti podání námitek N = 812

Dále jsme se tázali respondentů, kteří odpověděli, že ví o možnosti podávat námítky a připomínky, kolikrát námitku podávali.

Tabulka 28. Pravidelnost podávání námitek a připomínek N = 544

Odpověď	Podíl odpovědí
ani jednou	75,4 %
jednou	9,2 %
opakovaně	5,1 %
velmi často / pravidelně	0,4 %
nevím, nevzpomínám si	9,9 %

Tato tabulka podává podobnou informaci jako předešlá. Tedy, že převážná většina respondentů (75 %) možnosti podávat námítky či připomínky nikdy nevyužila. Z těch, kteří této možnosti využili, ji většina využila pouze jedinkrát a pravidelně ji využívají v absolutních hodnotách pouze 2 respondenti.

Dále nás zajímala spokojenost respondentů s možností námitky a připomínky podávat.

Tabulka 29. Spokojenost s možností podávat námitky a připomínky N = 544

Odpověď	Podíl odpovědi
zcela spokojen/a	6,6 %
spíše spokojen/a	32,0 %
spíše nespokojen/a	5,0 %
zcela nespokojena/a	1,8 %
nevím, nedokážu posoudit	54,6 %

Je překvapivé, že téměř 40 % respondentů je zcela nebo spíše spokojeno s možností podávat námitky a připomínky, a to navzdory tomu, že pouhá menšina jich této možnosti reálně využila. Lze to nicméně interpretovat tak, že respondenti považují za vhodné, že tento nástroj mohou využít, ačkoli doposud nepociťovali potřebu tak reálně učinit. Co není natolik překvapivé, je vysoké procento respondentů, kteří se uchýlili k odpovědi „nevím, nedokážu posoudit“, což koresponduje s nižší praktickou zkušeností s tímto nástrojem.

Respondentů, kteří odpověděli, že nejsou s tímto nástrojem spokojeni, jsme se poté ptali v otevřené otázce, jaký je důvod jejich nespokojenosti. Ze 37 respondentů, kteří uvedli, že jsou spíše nebo zcela nespokojeni, poskytlo 22 konkrétnější důvod své nespokojenosti, z těchto bylo 20 relevantních.

Odpovědi lze rozdělit do několika kategorií, první kategorie je **nedostatečná informovanost**, kdy 9 respondentů odpovědělo, že neví, na koho se obrátit, případně, že obecně nemají dostatek informací o tom, jak postupovat při podání námitky či připomínky.

Další skupina 6 respondentů uvádí, že **na námitky a připomínky se nebere reálný zřetel a zástupci se rozhodnou nehlédě na ně**.

Poslední skupina 5 respondentů poukazovala na problémy se samotným procesem podávání námitky, kdy **je proces komplikovaný a trvá dlouho, než se námitkou někdo zabývá**.

V souvislosti s tímto byli respondenti dotazováni také na to, za jak důležitou považují možnost námitky a připomínky podávat.

Tabulka 30. Vnímání důležitosti možnosti podat námitku nebo připomínku N = 544

Odpověď	Podíl odpovědi
velmi důležité	13,2 %
spíše důležité	39,2 %
spíše nedůležité	22,6 %
zcela nedůležité	5,7 %
nevím, nedokážu posoudit	19,3 %

Podobně jako v případě spokojenosti s tímto nástrojem i v případě vnímání jeho důležitosti lze pozorovat nepoměr mezi tím, za jak důležitý je nástroj vnímán, a tím, jak často jej respondenti využili. V tomto případě přes polovinu respondentů, kteří se této části průzkumu účastnili, uvedlo, že je pro ně možnost podat námitku nebo připomínku důležitá. Opět zde přetrvává poměrně vysoký podíl osob, kteří na tuto otázku nedokázali odpovědět. Při rozložení odpovědí mezi věkové skupiny můžeme pozorovat, že nadpoloviční počet respondentů tuto možnost považuje za velmi nebo spíše důležitou ve všech věkových kategoriích s výjimkou kategorie nad 66 let. Skupina nejstarších tuto možnost naopak považuje za nejvíce nedůležitou, kdy součet odpovědi spíše a velmi nedůležité je 47 %.

Při rozdělení mezi pohlaví považují nástroj za důležitější mírně muži, kteří v součtu považují nástroj za důležitý v 53,5 % oproti ženám s 51 %, nicméně ženy se výrazně častěji uchýlovaly k hodnocení důležitosti nástroje jako velmi důležitý, kdy jej takto ohodnotilo 17 % žen oproti 9 % mužů.

Zajímavá zjištění: nástroj námitky a připomínky

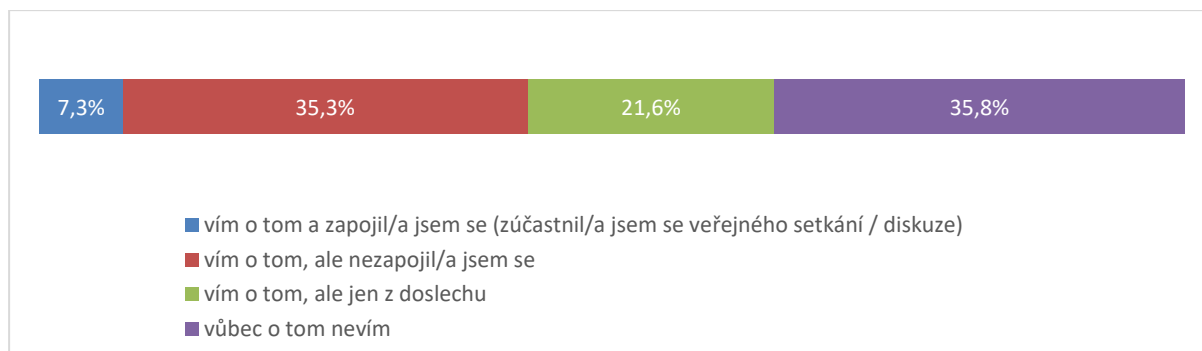
Ačkoli má více než 2/3 respondentů povědomí o tom, že může tohoto nástroje využít, reálně tak učinil jen zlomek z nich (4,2 % celkem). Nejmenší povědomí o této možnosti mají osoby v nejmladší věkové skupině, naopak největší osoby ve skupině nejstarší. Nejvíce se mezi sebou nicméně liší skupiny na základě vzdělání, kdy osoby s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním mají o nástroji vyšší povědomí a ve srovnání s osobami s nižším vzděláním jej využil dvojnásobný podíl z nich.

Současně z těch, kteří námitku podali, ji většina podala pouze jedenkrát. Navzdory nízké využitelnosti však nástroj většina respondentů napříč kategoriemi (s výjimkou kategorie 66 let a více, kde je tento podíl 47 %) považuje za důležitý.

7.1.3. Nástroj veřejná setkání a diskuze s představiteli města

Občané mají také možnost se účastnit setkání a diskuze s představiteli města. Na to jsme se respondentů tázali v několika otázkách počínající tou, která se týká povědomí o této možnosti. Odpovědi znázorňuje následující graf.

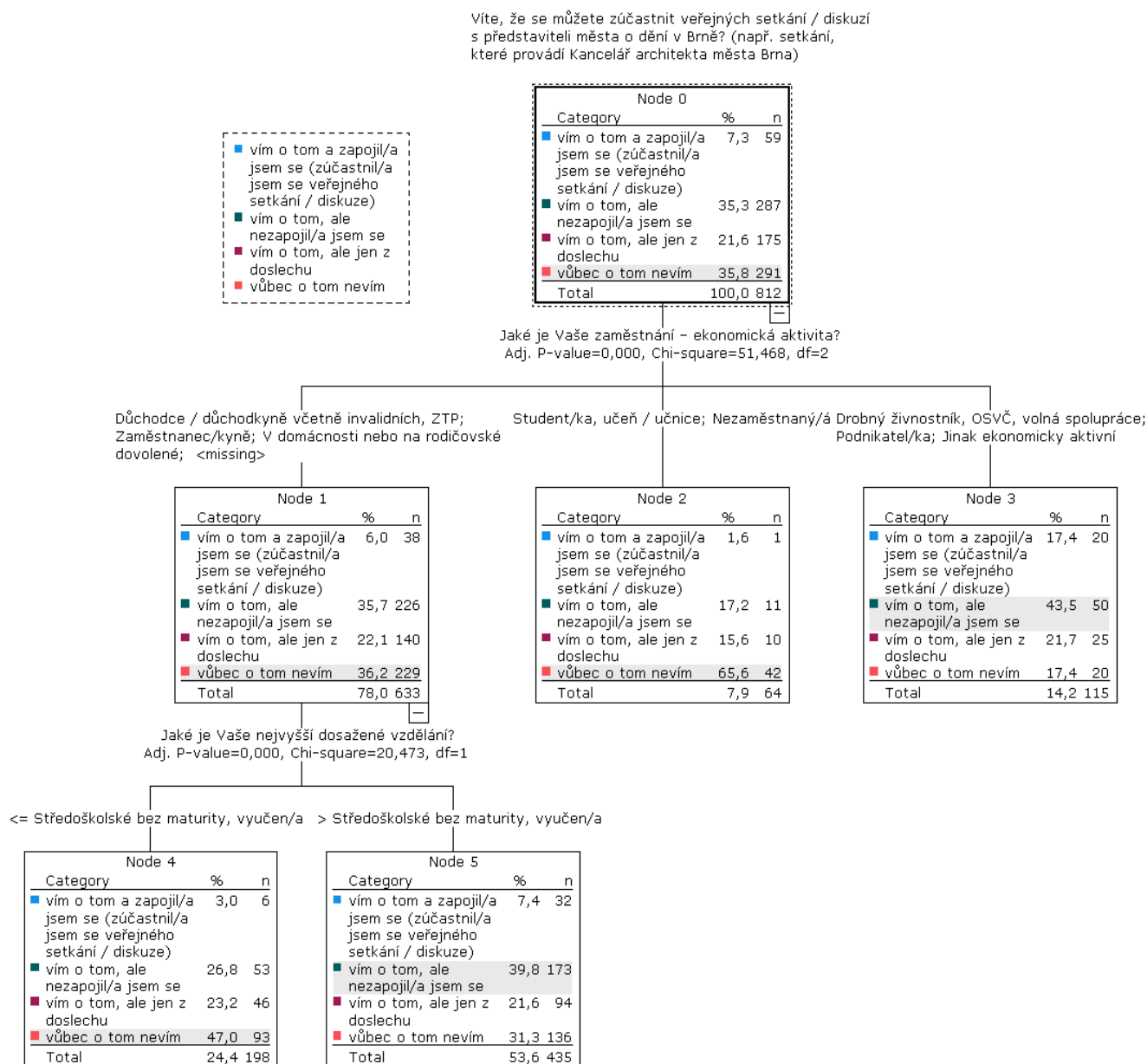
Graf 14. Povědomí o možnostech setkání a diskuze s představiteli města, N = 812

Z grafu vyplývá, že většina respondentů (64 %) minimálně slyšela o možnosti setkání se zástupci města. Nicméně pouhých 7 % dotázaných této možnosti reálně využilo. V případě **třídění podle věku** se ukazuje, že nejmenší povědomí o této možnosti mají osoby v nejmladší věkové kategorii, ve které možnost „vůbec o tom nevím“ zvolilo 51 % respondentů. Ve zbylých kategoriích se neznalost pohybuje mezi 33 % a 37 %, tj. nijak výrazně nevybočuje z průměru neznalosti v celém souboru respondentů. Veřejných setkání a diskuzí se poté mírně častěji účastní respondenti ve věkové kategorii 36-45 a 56-65 let, v obou případech se jedná o 10 % z nich.

Nicméně pokud odpovědi vložíme do rozhodovacího stromu můžeme si povšimnout, že nejvýznamnější vysvětlující proměnnou není věk, nýbrž ekonomická aktivita, čímž se tato forma participace odlišuje od předešlých.

Obrázek 3: Rozhodovací strom povědomí o možnosti účasti na veřejných setkáních, N = 812

Za nejvýznamnější zjištění zde lze označit odhalení skupiny obyvatel, která se vyznačuje jak signifikantně vyšším povědomím o této možnosti participace, ale i výrazně vyšší účastí na této aktivitě. Touto skupinou jsou podnikatelé a živnostníci, jichž se takovéto aktivity zúčastňuje více než 17 %. Naopak nejméně aktivní je v tomto směru skupina studentů a nezaměstnaných, tj. skupina, kterou lze označit za ekonomicky neaktivní. Ta se vyznačuje jak nižším povědomím o této možnosti, tak i nejnižším podílem účasti. Třetí skupina důchodců, zaměstnanců a osob na rodičovské dovolené se poté neodchyluje významně od průměru, přičemž ji lze znovu vnitřně rozdělit dle vzdělání, kdy mírně vyšší povědomí o této aktivitě mají osoby s vyšším vzděláním, než je středoškolské bez maturity. Analýza současně potvrzuje to, co bylo stanoveno v třídění druhého stupně, to sice že věk není v tomto případě významnou dělicí kategorií.

Respondentů, kteří uvedli, že o této možnosti slyšeli, jsme se poté tázali, jak často ji využívají.

Tabulka 31. Pravidelnost účasti na veřejných setkáních a diskuzích, N = 521

Odpověď	Podíl odpovědi
velmi často / pravidelně	0,2 %
opakovaně	7,7 %
jednou	12,1 %
ani jednou	71,0 %
nevím, nevzpomínám si	9,0 %

Tato tabulka opět dokládá obdobnou informaci jako předešlý graf. Pravidelně se těchto setkání účastní pouze jediný respondent (0,2 %). Alespoň jednou se poté setkání zúčastnilo 20 % respondentů³⁶ z těch, kteří uvedli, že o této možnosti ví, zatímco 71 % se setkání nezúčastnilo nikdy.

Současně jsme se těchto respondentů zeptali, zda jsou s možností veřejných setkávání spokojeni.

Tabulka 32. Spokojenost s možností účasti na veřejných setkáních a diskuzích, N = 521

Odpověď	Podíl Odpovědi
zcela spokojen/a	5,8 %
spíše spokojen/a	26,7 %
spíše nespokojen/a	4,4 %
zcela nespokojena/a	2,1 %
nevím, nedokážu posoudit	61,0 %

Tato tabulka nám opět podává informaci zejména o tom, že respondenti nejsou ochotni hodnotit spokojenost s nástrojem, který příliš často nevyužívají. Nicméně podobně jako při hodnocení spokojenost s podáváním námitek a připomínek jsou i navzdory nepříliš aktivnímu využívání této možnosti respondenti s existencí tohoto nástroje převážně spokojeni.

Respondenti, kteří uvedli, že s nástrojem nejsou spokojeni, byli posléze dotázáni otevřenou otázkou, z jakého důvodu nejsou s nástrojem spokojeni. Odpověď nebyla povinná. Nespokojenost projevilo 34 respondentů, z nichž 17 uvedlo relevantní odpověď.

Dle první skupiny **8** respondentů **se jedná pouze o divadlo, které nemá reálný význam, případně se nedosáhne reálného výsledku.**

Druhá skupina **5** respondentů uvedla, že **na setkání se neřeší projekty, které jsou pro ně důležité.**

Třetí skupina **3** respondentů není spokojena **s průběhem samotných jednání, která jsou chaotická, nebo probíhají v nevyhovujících podmínkách.**

Jeden respondent není spokojený z důvodu **nedostatečného informování o konání těchto setkání.**

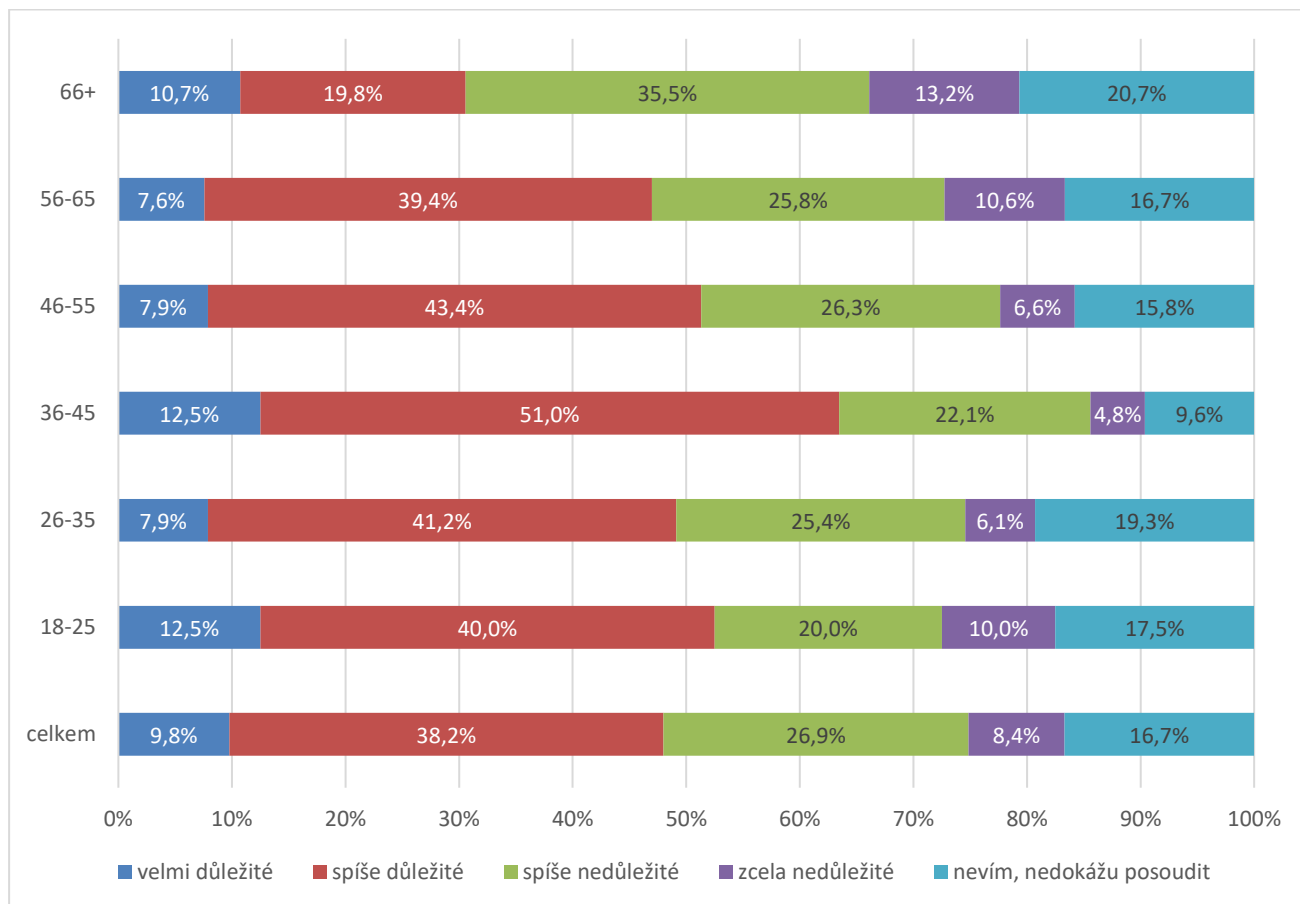
Nakonec byli respondenti dotázáni na to, za jak důležitou považují možnost účastnit se veřejných diskuzí a setkání.

³⁶ Součet kategorií „jednou“ a „pravidelně“.

Tabulka 33. Vnímání důležitosti možnosti účasti na veřejných setkáních a diskuzích, N = 521

Odpověď	Podíl odpovědi
velmi důležité	9,8 %
spíše důležité	38,2 %
spíše nedůležité	26,9 %
zcela nedůležité	8,4 %
nevím, nedokážu posoudit	16,7 %

Dle této tabulky lze říci, že 48 % respondentů považuje účast na veřejných setkáních za důležitou. To lze srovnat se spokojeností s tímto nástrojem, kdy respondenti navzdory tomu, že s nástrojem jsou nespokojeni, jej považují za důležitý. Obdobně jich podstatně větší část vyjádřila svůj názor a neuchýlila se k odpovědi „nevím, nedokážu posoudit“, tedy vnímají důležitost setkávání se zástupci města.

Graf 15. Vnímání důležitosti veřejných diskuzí s představiteli města, třídění podle věku, N = 521

Věkovou skupinou, která je nejvíce skeptická k významu tohoto nástroje jsou osoby starší 66 let (49 % jej považuje za nedůležitý). Naopak za nejvýznamnější je považována osobami mezi 36 a 45 lety (63 % jej považuje za důležitý). V této věkové kategorii bylo také nejvíce respondentů schopno důležitost tohoto nástroje posoudit (podíl „nevím“ pod 10 %).

Při srovnání vnímání důležitosti nástroje podle pohlaví převažuje pozitivní vnímání u mužů, kteří jej za důležitý považují v 51 % případů, oproti ženám, které stejně odpovídaly v 45 % případů. Nicméně

opět platí, že ženy byly ochotné se více klonit ke krajním odpovědím, kdy nástroj za velmi důležitý pokládalo 11,5 % žen ve srovnání se 7,8 % mužů. Podobně i na druhé straně škály za zcela nedůležitý nástroj pokládá 10,5 % žen proti 6 % mužů.

Zajímavá zjištění: nástroj veřejná setkání a diskuze s představiteli města

I v případě tohoto nástroje se povědomí pohybuje kolem 2/3 respondentů, přičemž nejnižší znalost vykazují osoby v nejmladší věkové kategorii. Zajímavé je nicméně zjištění, že nejvýznamnějším dělícím kritériem je druh ekonomické aktivity, kdy se těchto aktivit významně více účastní podnikatelé a živnostníci, kteří mají o aktivitě i vyšší povědomí obecně. Zhruba polovina respondentů o nástroji vědí uvedla, že nástroj považují za důležitý, nicméně jen třetina jich uvedla, že je s ním spokojena, zde je nicméně nutné upozornit na vysoký podíl odpovědi „nevím“.

7.1.4. Nástroje zpětné vazby

V této části jsme se dotazovali respondentů na zkušenosti s nástroji poskytování zpětné vazby. Jako příklad takovéto zpětné vazby lze uvést například městskou anketu, dotazník či stánek. Respondenti byli upozorněni, že účast v tomto šetření, kterého se právě účastní, nelze počítat.

Tabulka 34. Povědomí o nástrojích pro poskytování zpětné vazby N = 812

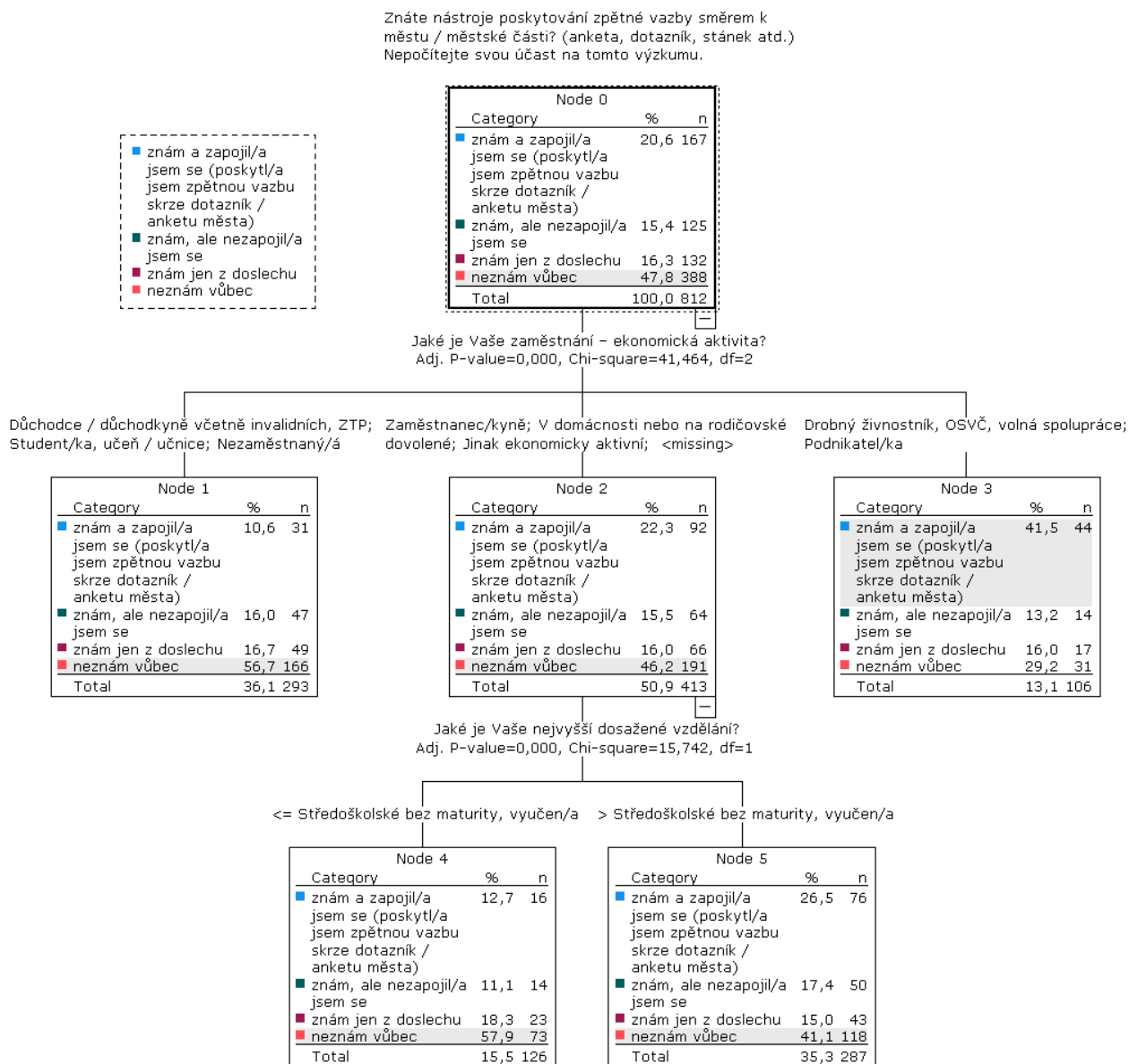
Odpověď	Podíl odpovědí
znám a zapojil/a jsem se (poskytl/a jsem zpětnou vazbu skrze dotazník / anketu města)	20,6 %
znám jen z doslechu	16,3 %
znám, ale nezapojil/a jsem se	15,4 %
neznám vůbec	47,8 %

Pokud srovnáme míru neznalosti tohoto nástroje s ostatními výše zmíněnými, je zřejmé, že tento nástroj je mezi respondenty nejméně známý. Ve srovnání s nástrojem Dáme na Vás (39 % neznalo), možnostmi podávání námitek a připomínek (33 %) a diskuzemi a setkávání se zástupci města (36 %) nezná tento nástroj bezmála 48 % odpovídajících.

Na druhou stranu mezi respondenty, kteří deklarovali povědomí o tomto nástroji, je znatelně vyšší procento těch, kteří jej využili. Hodnota 20,6 % u odpovědi „znám a zapojil/a jsem se“) je o 15 p. b. vyšší než v případě námitek, 13 p. b. vyšší ve srovnání s nástrojem setkávání a diskuze a o 6 p. b. vyšší ve srovnání s nástrojem Dáme na Vás. Zde je ovšem vhodné mít na paměti, že respondenti odpovídající v průzkumu jsou zřejmě osoby, které jsou relativně ochotné se podílet na podobném způsobu podávání zpětné vazby, což by nás mělo vést k určité střízlivosti v závěrech ohledně míry známosti a využívání tohoto nástroje.

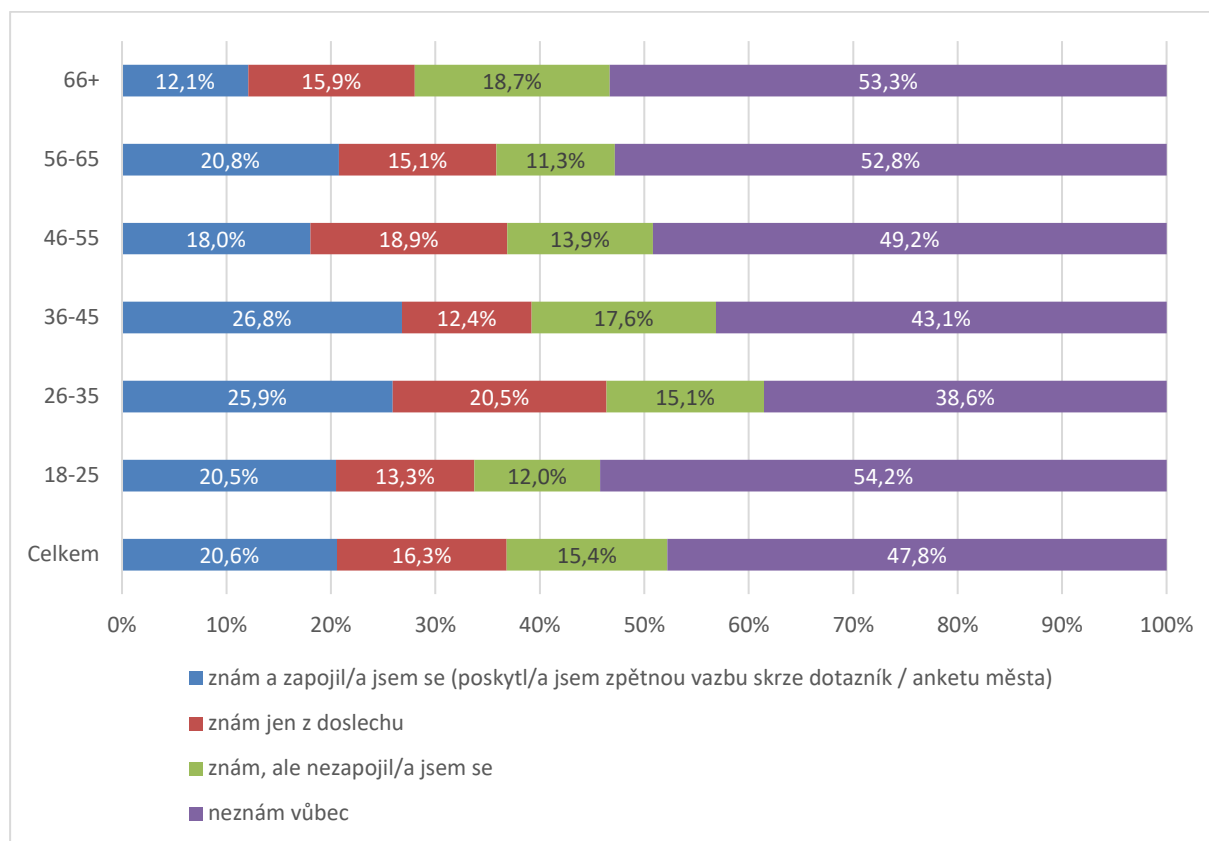
Pokud rozložíme odpovědi respondentů na tuto otázku opět do rozhodovacího stromu na základě základních sociodemografických charakteristik respondentů, které byly použity i výše, získáme následující zobrazení.

Obrázek 4: Rozhodovací strom nástroje poskytování zpětné vazby N = 812

Podobně jako v případě veřejných diskuzí s představiteli města je i v tomto případě nejvýznamnější rozlišovací kategorií druh ekonomické aktivity. Po vložení do rozhodovacího stromu je i zde kategorií s nejvyšším zapojením i povědomím kategorie podnikatelů a živnostníků (41,5 % se zapojila). Naopak nejméně aktivní a nejmenší povědomí o této možnosti má skupina ekonomicky neaktivních osob (důchodci, nezaměstnaní, studenti), kteří se zapojili v 10,6 % případů.

Třetí skupina sestávající z osob na rodičovské dovolené a zaměstnanců je blízká průměru a v analýze je dále rozdělitelná dle vzdělání, kdy osoby s vyšším vzděláním než středověškolským bez maturity mají větší povědomí o nástroji i jsou více aktivní v jeho využívání.

Graf 16. Povědomí o nástrojích poskytování zpětné vazby podle věku, N = 812

Třídíme-li odpovědi týkající se povědomí o nástroji podle věku, pak i v tomto případě možnost „neznám vůbec“ zvolilo nejvyšší procento osob v nejmladší věkové kategorii, kde se jednalo o 54,2 % respondentů. Velmi podobný podíl poté nalezneme ale i v dalších věkových kategoriích, v případě nejstarších osob se jedná o 53,3 % a v kategorii 56-65 je to 52,8 %. Naopak nejvyšší povědomí mají osoby mezi 26-35 a 36-45 lety, které taktéž tohoto nástroje využívají nejčastěji. Je možné si také povšimnout, že tento vztah je tedy na první pohled nelineární.

Respondenti, kteří uvedli, že tento nástroj znají, byli poté dotázáni, jak často jej využívají.

Tabulka 35. Četnost využívání možností poskytnutí zpětné vazby, N = 424

Odpověď	Podíl odpovědi
velmi často / pravidelně	4,2 %
opakovaně	23,1 %
jednou	22,6 %
ani jednou	38,4 %
nevím, nevzpomínám si	11,6 %

Tabulka znázorňuje četnost, s jakou respondenti využili možnosti poskytnout zpětnou vazbu městu/městské části. Při srovnání s jinými variantami zapojení vidíme, že zpětnou vazbu poskytuje pravidelně, nebo alespoň opakovaně 27,3 % respondentů. To je citelně více ve srovnání se 7,9 % a 5 % v případě diskuzí, resp. podávání námitek a připomínek. Jediný více využívaný nástroj je Dáme na Vás. Z respondentů, kteří mají o tom nástroji povědomí, jej alespoň jednou využilo 49,9 % z nich.

Nástroj využívají nejvíce respondenti ve věku 36-45 let, ti uvedli, že pravidelně nástroj využívají v 9,2 % případů, opakovaně jej poté využilo necelých 21 % z nich.

Nejmenší podíl respondentů, kteří nástroj pravidelně využívají, je ve věkové kategorii 66+ let. V této skupině alespoň jednou využilo nástroj 13 % respondentů, nicméně více než jednou (součet odpovědi opakovaně a pravidelně) jej využívá jen 9 % z nich. Pro věkovou kategorii 18-25 let je specifické, že je zde nejvyšší podíl těch, kteří jej využili alespoň jedenkrát (21 % případů), nicméně opakovaně i pravidelně jej využívá podíl respondentů, který odpovídá průměru za celý soubor. Je možné, že z důvodu nižšího věku měli respondenti menší počet příležitostí se vyjádřit k některým tématům, nicméně je možné uvažovat o této věkové kategorii jako o skupině, která o podobný způsob participace může mít do budoucna zájem.

Respondenti, kteří nástroj znají, byli následně tázáni na to, za jak důležitou považují možnost poskytovat zpětnou vazbu městu.

Tabulka 36. Vnímání důležitosti možnosti poskytovat zpětnou vazbu, N = 424

Odpověď	Podíl odpovědi
velmi důležité	11,6 %
spíše důležité	49,8 %
spíše nedůležité	17,2 %
zcela nedůležité	5,7 %
nevím, nedokážu posoudit	15,8 %

Za velmi nebo spíše důležitou považují tuto možnost respondenti v 61,4 % případů. Naopak za zcela nedůležitou nebo spíše nedůležitou považují tuto možnost respondenti v 22,9 % případů. 15,8 % poté tento nástroj nedokáže posoudit, což zřejmě souvisí s tím, že byli tázáni i respondenti, kteří s ním nemají žádnou zkušenost, pouze o něm slyšeli.

Pokud bychom výsledky rozložili podle věkových skupin, potom by opět věková skupina s nejslabším vnímáním významnosti nástroje byla skupina osob starších 66 let. V tomto případě ji za zcela nebo spíše důležitou považuje jen 40 % respondentů. Pro srovnání ve skupinách 18-25 a 36-45 let, které vnímají důležitost nejvíce ze všech skupin, je tento podíl 67 %, respektive 75 %. I ve srovnání s druhou nejstarší věkovou skupinou 56-65 let je rozdíl znatelný, kdy tato skupina považuje nástroj za důležitý v 58 % případů.

Tabulka 37. Spokojenost s možností poskytovat zpětnou vazbu, N = 424

Odpověď	Podíl odpovědi
zcela spokojen/a	8,3 %
spíše spokojen/a	41,0 %
spíše nespokojen/a	4,7 %
zcela nespokojen/a	1,7 %
nevím, nedokážu posoudit	44,3 %

Jak znázorňuje tabulka, zhruba polovina respondentů je s tímto nástrojem spokojena. Nicméně je vhodné upozornit na vysoký podíl odpovědi „nevím, nedokážu posoudit“, ta opět souvisí zejména s procentem respondentů, kteří s tímto nástrojem nemají zkušenost.

Po odfiltrování této únikové otázky, je zcela nebo spíše spokojeno 88,5 % respondentů. Přičemž zcela spokojeno je 14,8 % respondentů a zcela nespokojeno 2,9 %. Respondenti, kteří uvedli, že jsou nespokojeni s tímto nástrojem, byli poté dotázáni na důvod své nespokojenosti.

Svou nespokojenost vyjádřilo 27 respondentů. Z těchto respondentů uvedlo v otevřené otázce 11 z nich konkrétní důvod své nespokojenosti. Ty lze dle významu rozdělit do následujících skupin.

První skupina **7** respondentů je nespokojena, protože **nemají pocit, že poskytnutí zpětné vazby má reálný vliv na rozhodování zástupců.**

Druhá skupina **3** respondentů uvádí, že **problémem je špatná informovanost a nepřehlednost při poskytování zpětné vazby.**

1 respondent považuje za důvod své nespokojenosti s nástrojem **nedostatek příležitostí zpětnou vazbu podávat.**

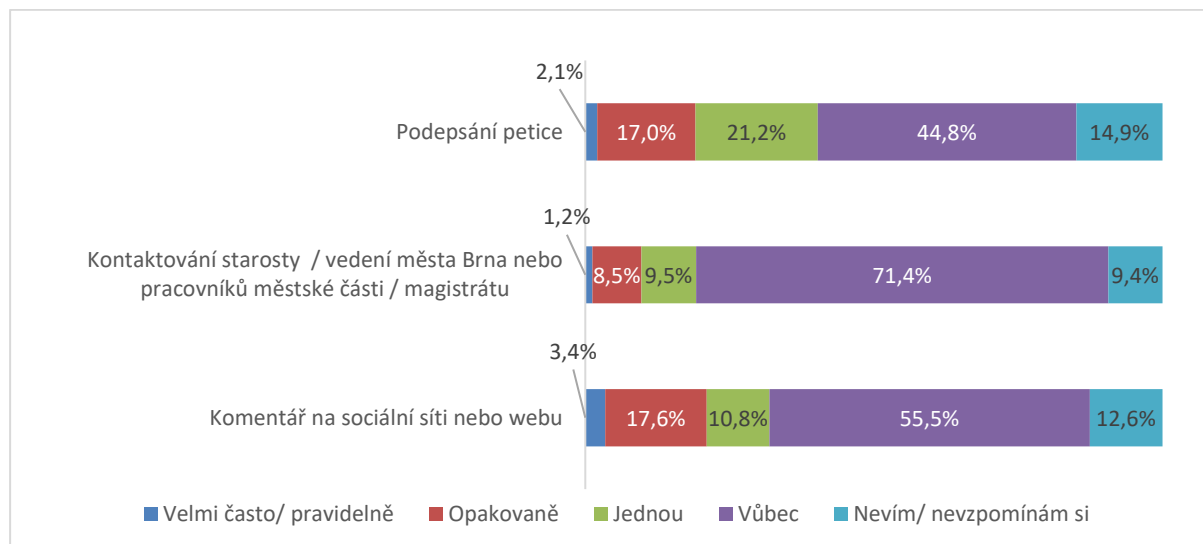
Zajímavá zjištění: nástroje poskytování zpětné vazby

Tento nástroj je relativně málo známý, nicméně z respondentů, kteří uvedli, že nástroj znají, jej relativně významný podíl využil. Podobně jako v předchozím případě je i zde nejvýznamnější rozlišovací kategorií ekonomická aktivita, kdy opět podnikatelé a živnostníci jsou ti, kteří mají o nástroji největší povědomí a nejvíce jej využívají. Určitý rozdíl v povědomí lze nalézt i napříč věkovými kategoriemi, kdy nejnižší znalost vykazuje nejmladší a nejstarší kategorie. Zajímavým zjištěním je i to, že ve srovnání s dalšími nástroji je v případě tohoto nejvyšší podíl respondentů, kteří jej využívají opakovaně. 61 % respondentů, kteří nástroj znají, jej považují za důležitý a zhruba polovina je s ním spokojena (přičemž 44 % respondentů uvedlo, že svou spokojenost nedokáže posoudit).

7.1.5. Další participační nástroje

V této části jsme se tázali na další možnosti zapojení, které se týká města Brna. Respondentům byly představeny tři položky: „komentář na sociální síti“, „kontaktování starosty/vedení města Brna nebo pracovníků městské části/magistrátu“ a „podepsání petice“. Respondenti mohli uvést odpověď „vůbec“, „jednou“, „opakovaně“, „velmi často/pravidelně“, případně „nevím/nevzpomínám si“. Výsledky znázorňuje následující graf.

Graf 17. Využívání dalších nástrojů participace, N = 812

Z grafu je patrné, že ve všech případech se většina respondentů neuchýlila k využití některého z uvedených nástrojů. Pouze v případě varianty „podepsání petice“ není odpověď „vůbec“ využita v nadpolovičním počtu případů, to však pouze kvůli variantě „nevím/nevzpomenu si“, která je zde zastoupena nejpočetněji. Po odstranění této únikové odpovědi by odpověď „vůbec“ zůstala v 52,7 % případů.

Nejčastěji využívanou variantou je „komentář na sociální síti nebo webu“, v tomto případě jej více než jedenkrát využilo 21 % respondentů. Podobný podíl má i varianta „podepsání petice“, současně pokud se podíváme na podíl odpovědí „jednou“ je možné o tomto nástroji mluvit jako o tom, se kterým mají z těchto tří uvedených respondenti největší zkušenost

Následně byli respondenti dotázáni, zda znají další způsob vyjádření názoru na dění v Brně. Nabídnuté varianty odpovědí byly, „neznám“, „znám“ a „znám, ale jen z doslechu“. 66 respondentů uvedlo, že znají (případně znají z doslechu) další možnost vyjádření názoru a dění v Brně. Tito respondenti byli vyzváni, aby vyplnili, o jakou konkrétní možnost se jedná (otevřená odpověď). Relevantní odpověď uvedlo 44 z nich (tj. 5,4 % z celého souboru). Cílem této otázky bylo ověřit, zda respondenti nevyužívají některých dalších možností participace a občanské aktivity, které byly při tvorbě dotazníku považovány za okrajové.

Ve velkém počtu případů nicméně respondenti uvedli některou z odpovědí, která jim byla nabízena v předchozích otázkách, konkrétně v desíti případech uvedli variantu, která odpovídá kontaktování starosty případně vedení města/městské části.

V dalších desíti případech se jednalo o odpovědi související s variantou diskuze s představiteli města. Ve čtyřech případech uvedli respondenti variantu korespondující s aktivitou na sociální síti nebo webu. V jednom případě poté byl zmíněn projekt Dáme na Vás.

Mimo tyto již jinde uvedené odpovědi byly nejvíce zmíněny jako další možnosti zejména **odpovědi související s nástroji občanské společnosti (neziskové organizace, občanské iniciativy a další obecná občanská aktivita)**, ty byly zmíněny v 6 případech.

V 6 případech byly zmíněny také **demonstrace a stávky**.

3 respondenti uvedli možnost **podání petice a referenda**.

2 respondenti poté uvedli odpovědi, které lze shrnout jako **nezákonné projevy občanské neposlušnosti**.

Lze tedy zhodnotit, že mezi dalšími nástroji, které nebyly v předdefinovaném výběru v rámci uzavřených otázek, se neobjevil žádný další participační nástroj zajišťovaný městem. V příštím obdobném šetření bychom zvažili, zda jsou dotazy na další participační aktivity nutné.

Skupina respondentů, která odpověděla, že zná další způsob vyjádření svého názoru na dění v Brně, byla také dotázána, kolikrát tento nástroj využila. Následující tabulka znázorňuje jejich rozložení.

Tabulka 38. Četnost využívání dalších možností zapojení do dění v Brně, N = 66

Odpověď	Podíl odpovědí
velmi často / pravidelně	10,6 %
opakovaně	22,7 %
jednou	18,2 %
ani jednou	40,9 %
nevím, nevzpomínám si	7,6 %

Celkem 45,5 % respondentů uvedlo, že se do jimi zmíněné varianty participace nikdy nezapojila. To může být způsobeno tím, že dotaz byl položen jako vyjádření hypotetické varianty, zároveň však toto procento zvláště nevybočuje z předchozích podílů této odpovědi. 33 % respondentů dále uvedlo, že své varianty využívá pravidelně či opakovaně. Pokud pohlédneme na varianty, které respondenti využívají velmi často nebo opakovaně, jedná se zejména o demonstrace ve třech případech, kontaktování vedení města ve třech případech, poté aktivita na sociálních sítích, kontaktování neziskové organizace či účast na veřejných shromážděních s občany.

Tatáž skupina byla poté tážána též na spokojenost s tímto svým nástrojem.

Tabulka 39. Spokojenost s využíváním dalších možností zapojení do dění v Brně, N = 66

Odpověď	Podíl odpovědi
zcela spokojen/a	15,2 %
spíše spokojen/a	50,0 %
spíše nespokojen/a	13,6 %
zcela nespokojen/a	4,5 %
nevím, nevzpomínám si	16,7 %

Většina respondentů na tuto otázku odpověděla, že je zcela nebo spíše spokojena s nástrojem, který zmínila. Ti, kteří nejsou spokojeni a uvedli relevantní nástroj pro zapojení do veřejného dění, zmiňovali jako vlastní nástroj buď nezákonné projevy občanské neposlušnosti (defenestrace), případně referenda a demonstrace. Ve dvou případech byly také zmíněna účast na schůzi a jednání zastupitelstva.

Těch, kteří odpověděli, že nejsou spokojeni jsme se poté zeptali v otevřené otázce na důvod jejich nespokojenosti. Od dvanácti respondentů, kteří odpověděli, že jsou nespokojeni, jsme získali 7 relevantních odpovědí. Z toho jsou ve **4** případech odpovědi, které souvisí s **pochybnostmi o smyslu zapojení a přesvědčením o zbytečnosti takové aktivity**.

2 další odpovědi souvisí s **nedůvěrou v demokratické zřízení v zemi**.

1 respondent je poté nespokojen, protože je dle jeho názoru **lidem nabízeno málo návrhů, ke kterým se mohou vyjadřovat**.

Skupina respondentů, která uvedla vlastní nástroj pro zapojení do dění v Brně, byla nakonec tážána, za jak důležité považuje možnost užívání zmíněného nástroje.

Tabulka 40. Vnímání důležitosti využívání dalších možností zapojení do dění v Brně, N = 66

Odpověď	Podíl odpovědi
velmi důležité	36,4 %
spíše důležité	25,8 %
spíše nedůležité	18,2 %
zcela nedůležité	9,1 %
nevím, nevzpomínám si	10,6 %

Z respondentů, kterým byla tato otázka položena, odpovědělo 62,2 %, že je pro ně velmi nebo spíše důležitý. Naopak za zcela nedůležitý svůj nástroj považuje 9,1 % respondentů. Za velmi důležitou považují respondenti svůj nástroj zejména v případě demonstrací a kontaktování vedení města/městské části.

Zajímavá zjištění: další participační nástroje

Z dalších předložených možností respondenti vybrali zejména podepsání petice a komentář na sociální síti, přičemž ani jedné z variant se nevěnují pravidelně. Současně ve všech případech významná část respondentů uvedla, že daný nástroj nevyužívá vůbec.

Mimo předdefinované položky se ve volitelných otevřených odpovědích neobjevily žádné další participační nástroje města.

7.2. Žebřík participace v Brně – shrnutí

Pro konceptualizaci jednotlivých nástrojů participace jsme využili tzv. žebřík participace³⁷. Participační aktivity jsou rozděleny podle následujícího schématu, přičemž předpokladem pro participaci na vyšších příčkách žebříku jsou zajištěné spodní příčky.

V rámci našeho průzkumu jsme se zaměřili na stupně 1-5. Stupně 2-5 přitom byly dotazovány otázkami, které jsou navzájem porovnatelné.

Tabulka 41. Participační žebřík – schéma

úroveň participace	název stupně
6.	Rozhodování v rukou občanů
5.	Partnerství
4.	Konzultace
3.	Zpětná vazba
2.	Námítky
1.	Informování

V následující tabulce je uvedeno srovnání nejdůležitějších charakteristik participačních nástrojů Brna podle zařazení v participačním žebříku. Chybí nejnižší stupeň žebříku, „informování“, na které jsme se neptali srovnatelnou baterií otázek a nejvyšší stupeň, „rozhodování v rukou občanů“ – ten nebyl do dotazníku zařazen vůbec³⁸.

Míra povědomí o participačních nástrojích v Brně klesá lineárně s postupem po žebříku směrem k horním příčkám – výjimku tvoří nástroje zpětné vazby, které jsou absolutně nejméně známý nástrojem (52 %). Naopak nejznámější jsou námítky / připomínky (67 % respondentů zná).

Naopak mezi pozicí v participačním žebříku a mírou využívání daného nástroje neexistuje vztah. Nejvyšší míru využívání vykazují nástroje zpětné vazby (alespoň 1x využilo 21 % dotázaných³⁹). Naopak nejméně často jsou využívány nástroje námitek / připomínek (5 %).

Co se týče četnosti využívání nástrojů participace města Brna, nejfrekventovanější jsou participujícími respondenty využívány nástroje zpětné vazby (opakovaně využilo 41 %) a veřejná setkání / diskuze (opakovaně využilo 30 % z nich). Naopak v případě námitek / připomínek je typické jednorázové využití (23 % participovalo tímto způsobem jedenkrát).

Jako nejdůležitější, tj. mít možnost daný nástroj využít, řadili respondenti, kteří nástroj alespoň znají, nástroje zpětné vazby (pro 61 % je důležité) a nástroje partnerství (Dáme na Vás - 58 %). Naopak

³⁷ Zdroj: *Jak přizvat občany k participaci* [online]. Agora. Dostupné z: https://agorace.cz/wp-content/uploads/2019/05/Participace_-_Jak_přizvat_obcany_ke_spolupraci.pdf

³⁸ Po dohodě se zadavatelem vypuštěno. Ačkoli v Brně proběhla v minulosti místní referenda (např. o poloze hlavního nádraží), nešlo o participační aktivitu města, nýbrž iniciativu občanské společnosti. Jejímí aktivitami se primárně šetření nezabývalo.

³⁹ Relativně vysoké využívání tohoto nástroje respondenty může být do jisté míry ovlivněno tím, že jde o výsek populace, která se z nějakého důvodu zapojuje do dotazníkových šetření a podobných nástrojů ZV častěji, než je průměr v populaci.

jako nejméně důležité hodnotí respondenti nástroje veřejných / diskuzí – jsou důležité „pouze“ pro 48 % dotázaných.

Respondenti jsou relativně spokojeni s všemi 4 nástroji participace v Brně. Relativně největší podíl spokojených je s nástroji zpětné vazby (49 % spokojených) a nástrojem Dáme na Vás (43 %) a relativně nejméně pak s veřejnými setkáními / diskuzemi (32 %).

Podíly respondentů, kteří nástrojům přikládají důležitost, a především podíly spokojených je třeba interpretovat v kontextu vysoké míry volby únikové odpovědi „nevím“ – na otázku po důležitosti se podíl odpovědi „nevím“ pohyboval mezi 16 a 22 %; v případě spokojenosti dokonce mezi 44 a 61 %. Relativně nízké podíly „spokojených“ tedy nelze interpretovat tak, že zbylý dopočet do 100 % je nespokojen, ale jako zdrženlivost respondentů hodnotit participační nástroj s nímž nemají přímou zkušenost⁴⁰.

Míra důležitosti souvisí s mírou spokojenosti s nástrojem. Horší hodnocení spokojenosti s nástrojem se projevuje také v nižší přiřádané míře důležitosti a opačně.

Tabulka 42. Participační nástroje v Brně dle žebříku participace, přehled zjištění z kapitol 7.1.1. až 7.1.4.

nástroj participace – Brno	Participační žebřík		(N) všichni respondenti		(N) pouze participující	(N) pouze ti, co nástroj znají	
	pozice	název	míra povědomí	míra využívání	četnost využívání (nejčastěji zvolená možnost, vyjma "nevím")	míra důležitosti ("mít možnost")	míra spokojenosti
Dáme na Vás	5.	partnerství	61%	14%	jednou / opakovaně (obě 34 %)	58%	43%
veřejná setkání / diskuze	4.	konzultace	64%	7%	opakovaně (30 %)	48%	32%
zpětná vazba	3.	zpětná vazba	52%	21%	opakovaně (41 %)	61%	49%
námítky / připomínky	2.	námítky	67%	5%	jednou (23 %)	52%	39%

⁴⁰ Na spokojenost a důležitost daného nástroje jsme se ptali i těch, kteří jej pouze znali, ale doposud nevyužili.

Posledním důležitým aspektem participačních nástrojů města Brna je jejich vzájemná provázanost z pohledu jejich známosti. Platí, že pokud respondent zná libovolný participační nástroj, bude znát také s vyšší mírou pravděpodobnosti všechny ostatní nástroje, a opačně. A to i ve chvíli, kdy držíme další možné intervenující proměnné konstantní⁴¹.

Tabulka 43. Korelační koeficienty (Pearson) – míra asociace známosti daného nástroje v závislosti na známosti jiných nástrojů, N = 812

	Dáme na Vás	nástroje zpětné vazby	veřejná setkání a diskuze	námítky / připomínky
Dáme na Vás	1			
nástroje zpětné vazby	0,38	1		
veřejná setkání a diskuze	0,43	0,554	1	
námítky / připomínky	0,493	0,535	0,631	1

Absolutně nejsilnější korelační koeficienty známosti nástrojů přitom vycházejí v případě námitek / připomínek, a to u všech ostatních 3 participačních nástrojů města Brna (0,49 – 0,63).

7.3. Participační témata

Všech respondentů jsme se ptali na to, jakých témat se týkalo jejich případné zapojení do participačních aktivit ve městě Brně⁴².

Celkem jsme na otázku získali odpovědi od 248 respondentů, nicméně velká část respondentů pouze odpověděla, že se žádné participační aktivity neúčastnila. Hrubé třídění odpovědí přináší následující tabulka.

Celkem 109 respondentů nám odpovědělo, že se žádných participačních aktivit neúčastní. Dalších 7 si nepamatuje, zda a případně čeho se jejich participace týkala. Tři respondenti uvedli nerelevantní odpověď, nebo odpověď z níž nebylo zřejmé co znamená, nebo k čemu se vztahuje⁴³. Tyto odpovědi jsme z další analýzy logicky vyřadili.

Odpovědi od zbylých 129 respondentů⁴⁴ jsme podrobili zevrubnějšímu kódování. S odpověďmi těchto respondentů pracujeme dále v textu.

⁴¹ Tj. při kontrole pohlaví, věku, vzdělání a ekonomické aktivity respondenta.

⁴² „Ptal/a jsem se Vás právě na různé formy zapojení se do rozvoje města. Pokud jste se někdy zapojil/a, jakého tématu se Vaše zapojení týkalo?“

⁴³ Např.: „životní styl“; „pomahač“

⁴⁴ Tj. 52 % odpovídajících a necelých 16 % z kompletního souboru

Tabulka 44. Participační témata – typy odpovědí, hrubé třídění, N = 248

Typ odpovědi	N	podíl
rámcově relevantní ⁴⁵ a zakódovaná	129	52 %
nezapojil se	109	44 %
nerelevantní / nejasná odpověď	3	1 %
nepamatuje si	7	3 %
celkem	248	100 %

Celkem jsme získali 184 relevantních odpovědí od 129 respondentů. Odpovědi jsme nejprve tematicky rozdělili do dvou kategorií 1. řádu:

1. odpovědi přímo týkající se tématu participace (169 odpovědí)
2. odpovědi týkající se obecně zapojení do participačních aktivit, bez uvedení konkrétního tématu (15 odpovědí)

Nejprve se budeme zabývat kategorizací odpovědí 1. typu, které jsou z hlediska položené otázky relevantnější. Tyto odpovědi byly do značné míry roztříštěné – zakódovali jsme je do celkem 24 kategorií.

Naprostu nejčastěji se respondenti aktivně zapojovali do dění ve městě v tématu dopravy (téměř třetina odpovědí). Druhou nejčastější volbou byly témata občanské vybavenosti (14 odpovědí), zeleně a zahrádek (13 odpovědí) a bydlení (12 odpovědí). Přehlednou strukturu témat podle počtu odpovědí uvádí následující tabulka (pouze témata s 6 a více odpověďmi).

Tabulka 45. Přehled kódovaných kategorií, výběr s výskytem 6 a více odpovědí.

Téma – kategorie	N odpovědí
Doprava	51
Občanská vybavenost	14
Zeleň + zahrádky	13
Bydlení	12
Výstavba	9
Hluk / nepořádek / kriminalita	9
Strategické dokumenty	8
Uprchlíci	7
Ekologická témata	6
Kultura	6
Památky	6
Sport	6
Veřejný prostor	6

⁴⁵ Malá část z těchto odpovědí neodpovídala na otázku co (téma participace), ale na otázku jak (způsob participace).

Kategorizaci odpovědí a počet odpovědí v (sub)kategorii, včetně případného popisu subkategorie uvádíme v textu níže.

Témata participace obyvatel Brna

1. Doprava – 51 odpovědí

- a. Cyklodoprava (14x) – typicky aktivity týkající se podpory budování cyklostezek.
- b. Parkování (14x) – typicky aktivity týkající se podpory budování parkovacích míst, případně explicitní vymezení se proti „modrým zónám“ (2x).
- c. Doprava obecně (6x) – bez specifikace konkrétní oblasti.
- d. Pro pěší / proti automobilismu (5x) – budování infrastruktury pro pěší (chodníky, přechody); omezování automobilismu (v centru, nebo obecně v celém městě – celkem 2x).
- e. Obchvat (4x) – obecně; případně konkrétně aktivity proti výstavbě obchvatu kolem Bystrce – silnice R43 (2x).
- f. Ostatní (8x) – MHD (3x); kruhový objezd (2x); opravy silnice (2x); lodní doprava (1x).

2. Občanská vybavenost – 14 odpovědí

- a. Konkrétní prvky občanské vybavenosti (11x) – týkalo se budování / rekonstrukce: (dětských) hřišť (6x); podchodu (1x); mateřské školy (1x); nábřeží (1x); odpadkových košů (1x); parku (1x); pláže na přehradě (1x).
- b. Obecně (3x)

3. Zeleň a zahrádky – 13 odpovědí

- a. Obecně (8x) – týkající se podpory veřejné zeleně v Brně obecně, případně v konkrétní MČ, v níž respondent žije.
- b. Ochrana / zachování zeleně (4x) – za zachování zeleně / zelených ploch / parku (2x); za zachování zahrádek, konkrétně na Kraví hoře (2x).
- c. Vzhled zeleně (1x) – týkající se „úpravy parku“

4. Bydlení – 12 odpovědí

- a. Obecně (8x) – obecné odpovědi, včetně odpovědí: „bytová situace“ a „bytové možnosti“.
- b. Bydlení pro sociálně marginalizované (4x) – týkající se aktivismu / dobrovolnictví na podporu bydlení pro sociálně marginalizované (2x), příp. explicitně zmíněn projekt Housing First (2x)

5. Výstavba – 9 odpovědí

- a. Obecně (6x) – bez konkrétní specifikace místa a/nebo účelu participace.
- b. Schodiště na Nových sadech (2x) – participace na výstavbě schodiště od Nových sadů k Petrovu.
- c. Proti výstavbě (1x) – explicitní zmínění participace, která směřovala proti výstavbě konkrétního projektu.

6. Hluk / nepořádek / kriminalita – 9 odpovědí

- a. Zmíněno alespoň 1 z témat (hluk, nepořádek, kriminalita) – odpovědi se týkaly obecně hluku, případně rušení nočního klidu; nepořádku ve veřejném prostoru; kriminality, resp. subjektivně vnímaného bezpečí.

7. Strategické dokumenty / projekty – 8 odpovědí

- a. Územní plán (7x) – jakékoli participační aktivity týkající zpracovávání nového územního plánu (podání námitek / účast na diskuzích)
- b. Brno 2050 (1x)

8. Uprchlíci (Ukrajina) – 7 odpovědí

- a. Pomoc uprchlíkům (2x) – zapojení se jako dobrovolník
- b. Bez konkretizace (3x)
- c. Negativní reakce (2x) – stížnosti / dotazy na úřady k vyvěšování ukrajinských vlajek na objektech veřejné správy.

9. Ekologická témata – 6 odpovědí

- a. Týkající se obecně angažovanosti v ekologických tématech (5x)
- b. Zapojení se do ekologických projektů (1x)

10. Kultura – 6 odpovědí

- a. Týkající se kultury obecně (5x)
- b. Zapojení se do aktivit v oblasti nezávislé kultury (1x)

11. Památky – 6 odpovědí

- a. Ochrana památek (4x) – obecně (2x), příp. konkrétní památka – Mosilana (2x)
- b. Brněnský architektonický manuál (1x)
- c. Obecně (1x)

12. Sport (obecně) – 6 odpovědí**13. Veřejný prostor – 6 odpovědí**

- a. Různé konkrétní příklady (3x) – např. veřejná pítka, veřejný přístup ke Svratce, zvelebení městské části.
- b. Stav veřejného prostoru (2x) – stížnosti na špatnou dlažbu v centru města

- c. Negativní reakce na projekty magistrátu (1x) – sochy v ulicích

14. Hlavní nádraží – 4 odpovědi

- a. Obecně, příp. v souvislosti s HN (3x) – konkrétně oprava nádraží (1x)
b. Proti přesunu HN (1x)

15. Pomoc (s projektem) – 3 odpovědi

- a. Pomoc s konkrétním projektem – stavba / rekonstrukce kostela, skautské základny, smuteční síně.

16. Bezpečnost (obecně) – 2 odpovědi

17. Sociální oblast / služby (obecně) – 2 odpovědi

18. Ostatní – vždy po 1 odpovědi

- a. Cestovní ruch
b. Komunitní setkávání
c. Vzdělávání
d. Trestní oznámení na politického reprezentanta
e. Anti-covid aktivismus
f. „různá témata“

Pokud se již respondenti v nějakém tématu angažovali, výrazně nejčastěji se jejich zapojení týkalo tématu dopravy (v 43 % relevantních odpovědí). Přitom nejčastěji v oblasti budování / rekonstrukcí cyklostezek a v oblasti podpory parkování. Jde o potenciálně polarizující téma, protože část respondentů se také vymezovala proti přemíře automobilové dopravy. Téma, které nebylo zastoupeno mnoha odpověďmi, ale má velký mobilizační potenciál, minimálně na úrovni dané MČ, je budování silniční infrastruktury „za humny“ (obecně a také konkrétně silnice R43).

Dále se objevily témata občanské vybavenosti, zeleně / zahrádek a bydlení (v 10-12 % relevantních odpovědí), byť výrazně řidčeji než téma dopravy. V oblasti občanské vybavenosti jde typicky o lokální angažovanost k dílčím změnám v okolí bydliště respondenta. V oblasti zeleně jde o podporu veřejné zeleně na území města, případně MČ, méně častěji explicitně o „boj“ za zachování určité části zeleně (veřejná / zahrádka). O konkrétních aktivitách v oblasti bydlení jsme se od většiny respondentů, participujících v tématu mnoho nedozvěděli. Nicméně minimálně třetina z nich se angažovala v oblasti bydlení pro sociálně marginalizované.

Ještě slaběji byla zastoupena témata výstavby, hluku / nepořádku / kriminality, témata týkající se strategického plánování a uprchlíků (v 7-8 % relevantních odpovědí). V oblasti výstavby jsme dostávali typicky obecné odpovědi bez možnosti zjistit, jak konkrétně se respondent zapojili, nicméně část respondentů se zapojila do podpory projektu, jeden naopak do odporu proti výstavbě. V oblasti strategického plánování se relativně silně projevila angažovanost v oblasti připomínkování nového územního plánu – což je odpověď specifická pro období realizace výzkumu, kdy je projednávání územního plánu stále čerstvě v paměti. Obdobně silné bylo také téma ukrajinských uprchlíků, pro které opět platí časová souslednost s realizací výzkumu.

Další témata – ekologie, kultura, památky, sport a veřejný prostor – byla zastoupena relativně marginálně (v 5 % relevantních odpovědí). Za zmínku stojí především téma památek, ke kterému

se respondenti častěji vyjadřovali konkrétně – nejčastěji v souvislosti s angažovaností na podporu ochrany památek, ať už obecně nebo ve spojitosti s konkrétní architektonickou památkou.

Následující tabulka přehledně znázorňuje zastoupení odpovědí v celém souboru (absolutně) a v kontextu všech relevantních, kódovaných odpovědí na otázku týkající se tematického zaměření participace. Odpovědi s velmi nízkým počtem odpovědí (5 a méně) nejsou v tabulce zahrnuty.

První sloupec zprava ukazuje, jaký podíl odpovědí se vyskytl u každého tématu z celkového počtu relevantních odpovědí odpovídajících na otázku „co“ (participační téma⁴⁶).

Ve druhém sloupci zprava je vypočítán podíl respondentů, kteří dané téma zvolili ze všech respondentů zařazených do souboru (tj. včetně těch, kteří na otázku vůbec neodpověděli). Tento sloupec uvádíme pro kontext – jakkoli je téma dopravy velmi důležité pro aktivnější část obyvatel, v celkovém pohledu jde pouze o 6,3 % respondentů.

Tabulka 46. Zastoupení kódovaných kategorií absolutně a relativně, výběr s výskytem 6 a více odpovědí.

Téma – kategorie	N odpovědí	podíl ze všech respondentů (N = 812)	podíl ze všech relevantních, tematických odpovědí na otázku (N = 119)
Doprava	51	6,3 %	43 %
Občanská vybavenost	14	1,7 %	12 %
Zeleň + zahrádky	13	1,6 %	11 %
Bydlení	12	1,5 %	10 %
Výstavba	9	1,1 %	8 %
Hluk / nepořádek / kriminalita	9	1,1 %	8 %
Strategické dokumenty	8	1,0 %	7 %
Uprchlíci (Ukrajina)	8	1,0 %	7 %
Ekologická témata	6	0,7 %	5 %
Kultura	6	0,7 %	5 %
Památky	6	0,7 %	5 %
Sport	6	0,7 %	5 %
Veřejný prostor	6	0,7 %	5 %

Navíc jsme získali ještě 14 odpovědí, které neodpovídaly na otázku, kterého tématu se participace týkala, ale jakým způsobem daný respondent participuje (příp. na jaké úrovni města). Nejčastěji se tento typ odpovědí týkal zapojení do projektu Dáme na Vás (8 odpovědí). Po jedné odpovědi se vyskytly následující kategorie odpovědí: demonstrace / přímá akce, diskuze, dobrovolnictví, hlasování, petice, participace na úrovni MČ respondenta.

Následující otevřená otázka se týkala toho, zda občanům neschází nějaké téma nebo projekt, ke kterému by se rádi vyjádřili v budoucnu.⁴⁷ Celkem 713 respondentů a respondentek odpovědělo, že je žádné takové téma či projekt nenapadá, 6 dotázaných na otázku neodpovědělo, dále 93

⁴⁶ Nezahrnuje odpovědi „jak“ (způsob participace). Na způsob participace se otázka neptala.

⁴⁷ „Bylo či je nějaké téma, projekt v Brně, ke kterému byste se rád/a vyjádřil/a, ale zatím jste tak neučinil/a?“

odpovědělo, že ano a blíže specifikovali k jakému tématu či projektu v Brně by se rádi vyjádřili, ale zatím tak neučinili. Níže uvádíme přehled těchto kategorií.

Potenciální témata participace obyvatel Brna

1. Doprava – 34 odpovědí

- a. Parkování (9x) – obecně tato problematika, dále zmíněny modré zóny (3x), chybějící parkoviště na ulici Ondrouškova a přilehlém parkovišti (1x)
- b. Cyklodoprava (6x) – zmíněny obecně, dále otázka bezpečnosti cyklistů (2x), dodržování generelu cyklistické dopravy (1x)
- c. Silnice (6x) – obecně, dále špatný stav silnic (3x), městský okruh (1x)
- d. MHD (3x) – zmíněny časté poruchy autobusů, čistota
- e. Rekonstrukce (2x) – nádraží Královo Pole
- f. Ostatní (8x) – doprava obecně (6x), dopravní bezpečnost (1x), omezit vjezd aut nejen do centra (1x)

2. Občanská vybavenost - 14 odpovědí

- a. Sport (5x) – vodácký areál (1x), zimní a fotbalový stadion (1x), multifunkční hala (1x), sportoviště pro děti a seniory (1x), dopravní hřiště u Nové Molisany (1x)
- b. Špatná dostupnost zdravotnictví (2x) – zmíněna i lokalita Kraví hory (1x)
- c. Ostatní (7x) – nedostupnost obchodu na Kraví hoře (1x), zábavný park (1x), multifunkční sportovní a kulturní centrum Aréna Brno (1x), úprava nástupišť a chodníků pro hendikepované (1x), spojovací stezky pro pěší u přehrady (1x), péče o stezku v Komárově (1x), nesmyslná výstavba víceúčelové haly (1x)

3. Veřejný prostor - 14 odpovědí

- a. Zeleň obecně a požadavek na více zeleně (6x)
- b. Větší čistota (3x)
- c. Veřejné WC (1x)
- d. Špatný návrh rekonstrukce Náměstní míru (1x)
- e. Problémové lokality (1x)
- f. Bezdomovci (1x)
- g. Třídění odpadu (1x)

4. Hlavní nádraží – 10 odpovědí

- a. Nové nádraží přesun (5x)
- b. Kultivace a bezpečnost (3x)
- c. Rekonstrukce Hlavního vlakového nádraží (1x)
- d. Obecně hl. nádraží (1x)

5. Uprchlíci (z Ukrajiny) - 8 odpovědí

- a. Nedůstojné a špatné řešení situace ze strany města (5x)
- b. Ostatní (3x) – větší kontrola vyplácení dávek (1x), větší solidarita (1x), negativní vnímání ukrajinských vlajek na budovách (1x)

6. Sociální oblast - 6 odpovědí

- a. Sociální bydlení (2x) – Lomená, rodiny a děti s postižením
- b. Sociální služby a posílení personálních a finančních kapacit (2x)
- c. Ostatní (2x) - Sociální služba pro seniory, gentrifikace ulic Cejl, Bratislavská a přilehlých oblastí

7. Územní plán – 5 odpovědí

- a. Obecně ÚP (4x)
- b. Složitě téma, těžké se zapojit (1x)

8. Dáme na vás - 4 odpovědi

- a. Projekty (4x) - Nebýt na to sama (2x), Kluziště Bzzzukot, Veřejný přístup k řece Svratce

9. Ostatní – 16 odpovědí

- a. Zdražování nájmu, energií, potravin (2x)
- b. Nedodržování nočního klidu
- c. Solární ostrovní systém pro bytové domy
- d. Pravidelná měsíční komunikace se starostou MČ
- e. Občanské projekty
- f. Rozhodování o stavbách
- g. Negativní hodnocení – Romové v centru
- h. Úkryt ve městě v případě války
- i. Výstavba vs. ekologie
- j. Liknavost a pracovitost volených zástupců na všech úrovních
- k. Brněnské dny zdraví
- l. Vlastnictví plochy a výstavba
- m. Prodloužení projektu Housing First
- n. Krize bydlení
- o. Systémový rasismus a sexismus

Celkem 93 dotázaných, kteří uvedli konkrétní téma či projekt, ke kterému by se rádi vyjádřili, ale doposud tak neučinili, zmínili 111 takových témat či projektů, dvě odpovědi byly nerelevantní.

Mezi nejčastěji zmiňovaná témata a projekty patří ty z oblasti dopravy (34 odpovědi) a občanské vybavenosti a veřejného prostoru (shodně 14 odpovědi). V oblasti dopravy dotázané nejvíce zajímá parkování, cyklodoprava a stav silnic. V rámci občanské vybavenosti to je oblast sportu a v rámci veřejného prostoru téma zeleně ve městě.

Mezi další témata patří Hlavní nádraží (10 odpovědi), kde by se dotázaní nejčastěji rádi vyjádřili k přesunu Hlavního nádraží, mezi další téma se dostala situace s Ukrajinskými uprchlíky v důsledku válečného konfliktu (8 odpovědi), nejčastěji dotázaní negativně hodnotí řešení jejich situace ze strany města.

Mezi další kategorizovaná témata patří sociální oblast (6 odpovědi), územní plán (5 odpovědi a projekty Dáme na vás (4 odpovědi). Ostatní odpovědi se vyskytovaly jednotlivě.

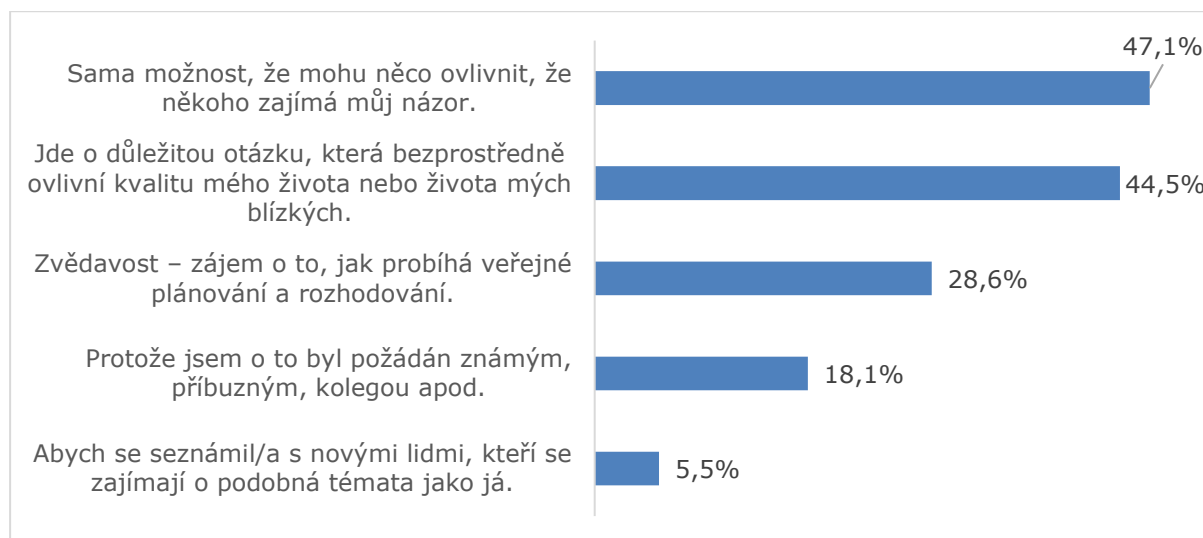
7.4. Motivace k participaci

Dále byla zjišťována motivace občanů k participaci položením otázky: „Pokud jste se zapojil/a do diskusí, plánování či rozhodování o městě Brně, co vás k tomu motivovalo?“

Na tuto otázku odpovědělo 238 dotázaných od kterých jsme obdrželi 342 odpovědi, jelikož bylo možné zvolit více odpovědí. Celkem 574 respondentů a respondentek uvedlo, že se do žádné takové aktivity nezapojili, netýká se jich. Jinou variantu odpovědi zvolili 4 dotázaní, kteří 2x odpověděli, že se nezapojili, další odpověď uvádí, že se dosud dotázaná nezapojila, ale v budoucnu se zapojí a v poslední odpovědi bylo uvedeno konstatování: „Můj názor nikoho nezajímá, ale to mi nemůže zabránit jej zveřejnovat“.

Graf níže zobrazuje motivace k zapojení se do participace. Mezi převažující motivace patří „sama možnost, že mohou něco ovlivnit, že někoho zajímá můj názor“ (zvolilo 47,1 % participujících respondentů) a to, že „jde o důležitou otázku, která bezprostředně ovlivní kvalitu mého života nebo života mých blízkých“ (44,5 %). Naopak velice okrajovou motivací je seznámit se s novými lidmi se zájmem o podobná témata (pouze 5,5 %).

Graf 18. Motivace k participaci, podíl odpovědí od participujících respondentů, N = 238

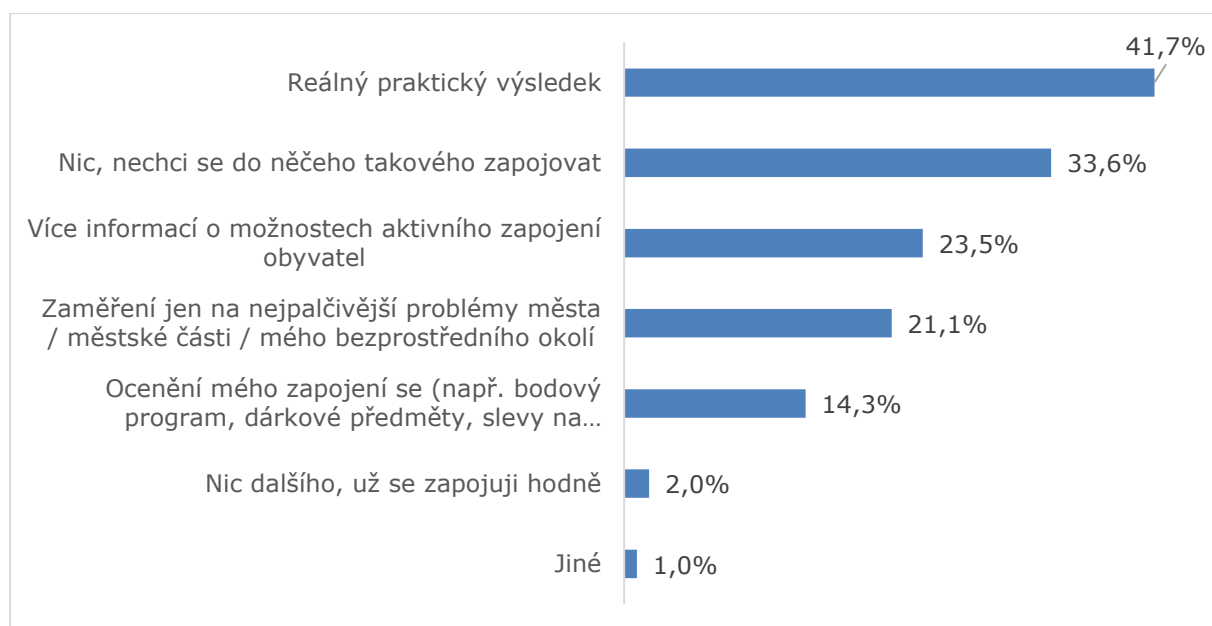

Druhá otázka, týkající se motivace k participaci zjišťovala: „Co by Vás přesvědčilo (ještě více) zapojit se do plánovacích a rozhodovacích procesů v Brně?“ Na tuto otázku jsme obdrželi 1106 odpovědí od všech dotázaných, jelikož bylo možné zvolit více odpovědí. Nejčastěji by respondenty a respondentky přiměl k participaci⁴⁸ praktický výsledek (41,7 % z nich), následuje odpověď „nic, nechci se do něčeho takového zapojovat“ (33,6 %) a 23,5 % by přesvědčilo „více informací o možnostech aktivního zapojení obyvatel“.

Více informací o možnostech aktivního zapojení by motivovalo především osoby středního věku (36-45 let) a osoby se středoškolským vzděláním. Motivace v podobě ocenění za zapojení motivuje zejména mladší věkové skupiny, konkrétně 34 % respondentů ve věku 26-35 let a 22 % ve věku 18-25 let. V ostatních věkových kategoriích je tento podíl signifikantně nižší, s výjimkou 16 % ve věkové kategorii 46-55 let by ostatní kategorie motivovalo ocenění maximálně ve zhruba 10 % případů. Zde tedy vzniká možnost zacílení eventuálního motivačního programu na občany mladších věkových kategorií, kteří o tuto formu motivace jeví signifikantně vyšší zájem.

Pokud blíže zanalyzujeme respondenty na základě klasifikace těch, kdo v otázce po motivaci uvedli, že nemají o participaci zájem⁴⁹ zjistíme, že nejvýznamnějším dělícím kritériem je opět vzdělání, kdy s výrokem souhlasí 47 % respondentů s středoškolským vzděláváním bez maturity a nižším, na druhou stranu z osob s vyšším vzděláním než tímto se výrok objevuje pouze ve 27 % případů. V rámci občanů s nižším vzděláním lze poté určit dvě skupiny na základě toho, zda jsou brněnskými rodáky, či nikoli. V tomto případě rodáci s výrokem souhlasí ve 39 % a přistěhovalí ve více než 60 % případů.

Graf 19. Faktory vedoucí k (vyšší míře) participaci(e), podíl odpovědí, N = 812

Možnost „jiné“ zvolilo celkem 8 respondentů, z toho 7 odpovědí bylo relevantních.

Většina z nich uvedla odpověď, která byla variantou odpovědi, že se nechtějí zapojovat do participace s uvedením důvodu, proč nemají zájem – 3 z důvodu vysokého věku a 1 z důvodu nedůvěry v princip

⁴⁸ Respektive k vyšší míře participace v případě, že se již do těchto aktivit zapojují.

⁴⁹ Souhlas s výrokem týkajícího se motivace k participaci: „Nic, nechci se do něčeho takového zapojovat“.

participace (vše je již rozhodnuto „předem“). 1 respondenta by motivovalo finanční ohodnocení (varianta na odpověď „Ocenění mého zapojení“).

Další dva respondenti zmiňovali snížení prahu pro participaci, zajištění její snadnější dostupnosti.

Zajímavá zjištění: motivace k participaci

Nejčastější motivací k participaci byla samotná možnost vyjádřit svůj názor. Naopak možnost seznámit se s lidmi s podobnými zájmy byla uváděna nejméně často. Z faktorů, které by respondenty motivovaly se zapojit více, byl nejčastěji zmiňován viditelný praktický výsledek. Zajímavým zjištěním je, že zejména pro mladší věkové kategorie je zajímavou motivací ocenění jejich zapojení. Současně nicméně existuje třetina respondentů, kteří jakékoli zapojení z principu odmítají. Více jej odmítají zejména osoby s nižším vzděláním.

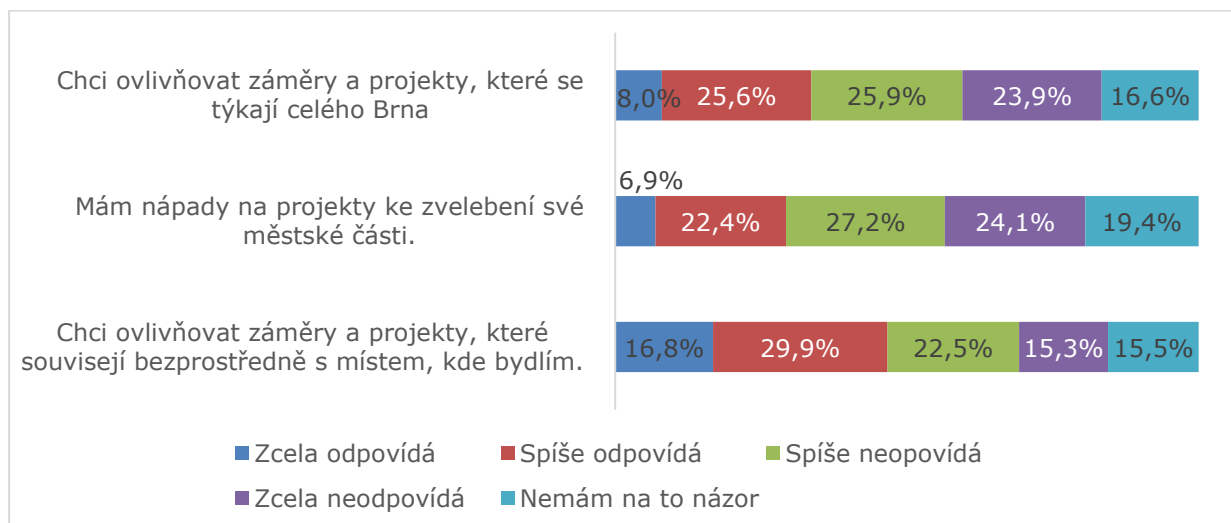
7.5. Územní měřítko participace

Pro zjištění, na jaké úrovni jsou občané ochotni se zapojit do plánování a rozhodování ve městě byly zjišťovány zkušenosti a ochota zapojit se dle územního měřítka participace, tedy na různých úrovních. Vybrány byly kategorie: bezprostřední okolí, městská část a celé město Brno.

Respondentům a respondentkám byla položena otázka: „Nyní se Vás budeme ptát na Vaši zkušenost se zapojením do rozhodovacích a plánovacích procesů, které souvisí s rozvojem města Brna. Jedním slovem se takovému zapojení říká participace. Nakolik tyto výroky odpovídají Vaši situaci?“

Z grafu níže plyne, že největší část dotázaných chce ovlivňovat záměry a projekty, které souvisejí bezprostředně s místem, kde bydlí (46,7 %), následuje tvrzení „chci ovlivňovat záměry a projekty, které se týkají celého Brna“ (33,6 %) a nejméně pozitivních odpovědí získalo vyjádření „mám nápady na projekty ke zvelebení své městské části“ (29,3 %) ⁵⁰. Poměrně velká část respondentů a respondentek na tuto otázku nemá názor, což se relativně více projevilo u výroku „mám nápady na projekty ke zvelebení své městské části“ (19,4 %).

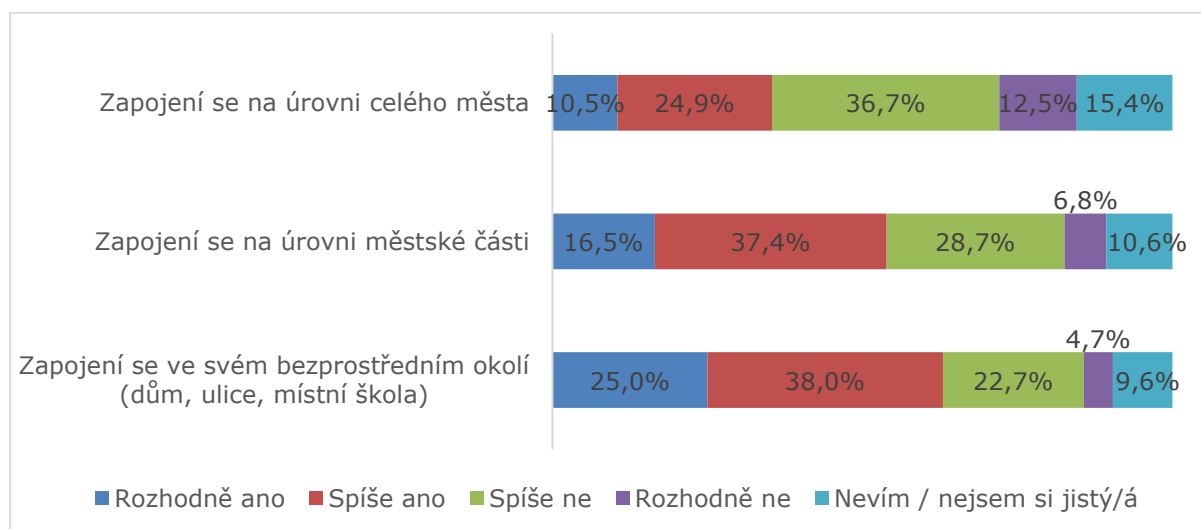
Graf 20. Zájem o / invence k zapojení se do plánování a rozhodování ve městě dle územního měřítka, podíl odpovědí, N = 812

⁵⁰ To může být dáno jinou formulací otázky, která oproti ostatním dvěma výroky přisuzuje respondentovi „nápady“, tj. jistou míru invence. Ostatní dva výroky souvisí spíše s ochotou, vůlí se participace zúčastnit.

Další otázkou: „Na jaké úrovni jste ochoten / ochotná se zapojit do řešení problému nebo projektu, případně sdělit svůj názor na danou problematiku?“ byli respondenti a respondenti dotazováni osobněji, na jaké úrovni jsou ochotni se sami přímo zapojit. Nepřekvapí, že většina (63 %) dotázaných je ochotna se zapojit ve svém bezprostředním okolí (dům, ulice, místní škola), následuje zapojení se úrovni městské části (53,9 %) a nejméně jsou dotazovaní ochotni se zapojit na úrovni celého města (35,4 %). Díky osobnějšímu formulování otázky na vlastní ochotu zapojení se se snížily počty odpovědí typu „nevím, nejsem si jistý/á“. Nejvíce dotazovaní váhají při „zapojení se na úrovni celého města“ (15,4 %) a nejméně při zapojení se ve svém bezprostředním okolí (dům, ulice, místní škola) (9,6 %).

Graf 21. Ochota zapojit se do participativních aktivit dle územního měřítka, podíl odpovědí, N = 812

Při hlubší analýze odpovědí, které se týkají zájmu o / invence k zapojení se na úrovni městské části podle městské části bydliště respondenta, získáme následující graf. Je nicméně na místě zmínit, že ačkoli byly některé populačně menší městské části sloučeny⁵¹ dle geografické blízkosti do větších celků, stále jsou vzhledem k vysokému počtu městských částí některé městské části zastoupeny poměrně malým počtem případů, což by mělo vést k obezřetnosti při interpretaci výsledků, které jsou zobrazeny v grafu.

Je nicméně možné tvrdit, že mezi městskými částmi existují rozdíly v ochotě zapojovat se do místních participačních aktivit. Z grafu plyne, že největší ochotu zapojovat se vykazují městské části, které patří spíše do okrajových částí města Brna. To může vést k hypotéze, že občané v těchto městských částech jsou více vázáni na místní úroveň, než na (i geograficky) vzdálenější úroveň městskou, a proto jsou ochotni se více účastnit participačních aktivit ve své městské části.

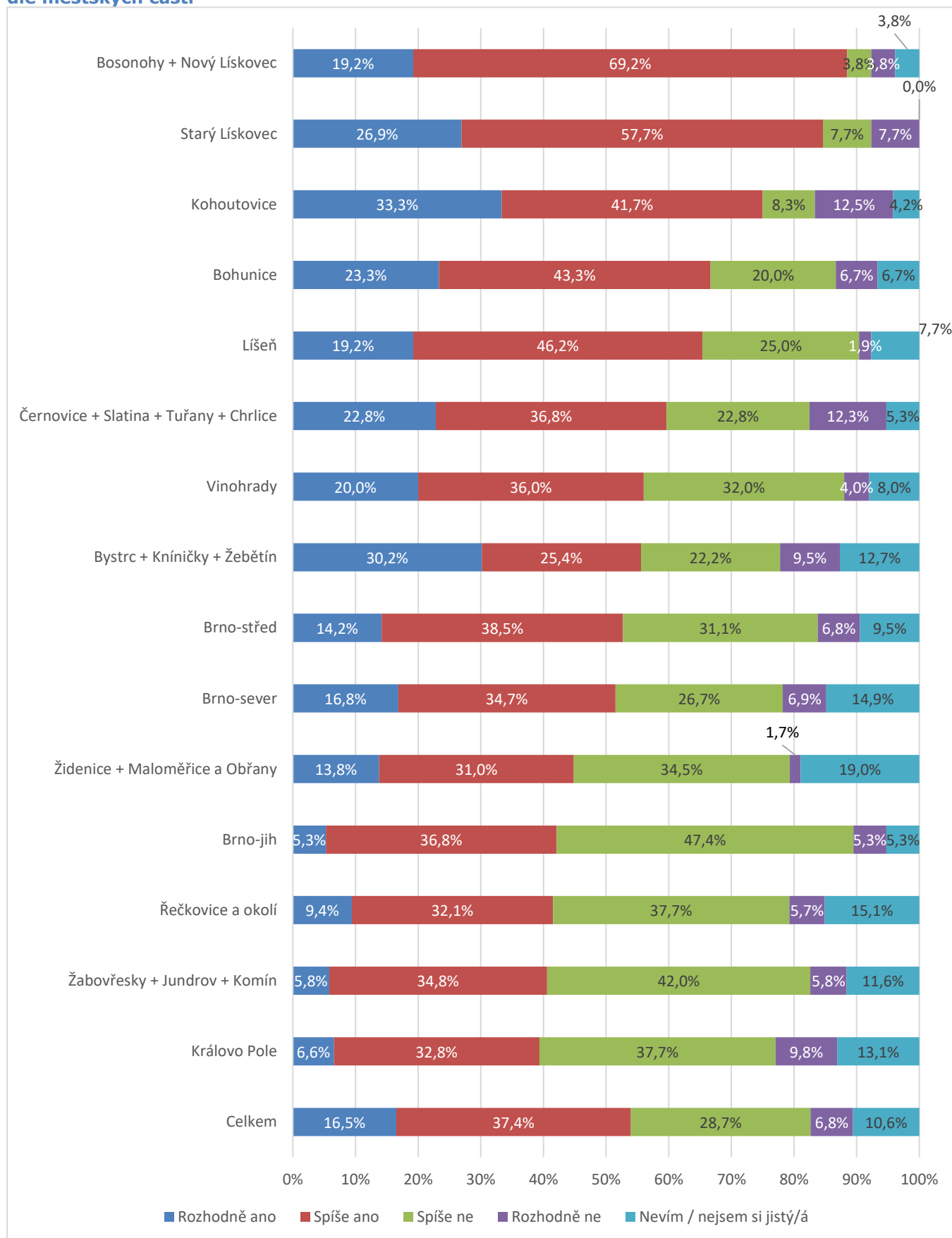
Tuto hypotézu lze posílit rozložením odpovědí na dotaz ohledně zapojování do aktivit na úrovni celého města. Nicméně při tomto rozložení je vidět rovnoměrný pokles ochoty se zapojovat do dění na úrovni celého města ve všech městských částech, respondenti ze všech městských částí tedy preferují zapojování do participačních aktivit na úrovni městské části oproti dění v celém Brně. Tato ochota je nicméně dle výsledků silnější u občanů některých městských částí – obdobně, jak to znázorňuje graf níže. Současně je ochota zapojovat se obecně nižší u osob starších 66 let, a to bez ohledu na územní úroveň.

⁵¹ Sloučení městských částí proběhlo analogicky k průzkumu „Jaké chcete Brno?“ z roku 2017.

Zdroj: *Jaké chcete Brno?* (2017) [online]. Datový portál města Brna. Dostupné z:

<https://data.brno.cz/documents/mestobrna::jak%C3%A9-chcete-brno-2017-what-should-brno-be-like-2017/explore>

Graf 22: Rozložení ochoty zapojovat se do participačních aktivit na úrovni městské části dle městských částí

Zajímavá zjištění: územní měřítko participace

Zajímavým zjištěním této podkapitoly je, že ochota participovat na dění stoupá/klesá s úrovní na které by k participaci docházelo; čím je úroveň blíže respondentovi (bezprostřední okolí, příp. MČ), tím více je ochotný se zapojit.

Současně z výsledků podle městských částí plyne, že ochota zapojovat se na úrovni městské části je závislá na místě bydliště respondenta, kdy obyvatelé některých městských částí jsou relativně více ochotni participovat. Na druhou stranu tyto závěry je potřeba brát s rezervou s ohledem na malý počet respondentů z některých (shluků) městských částí.

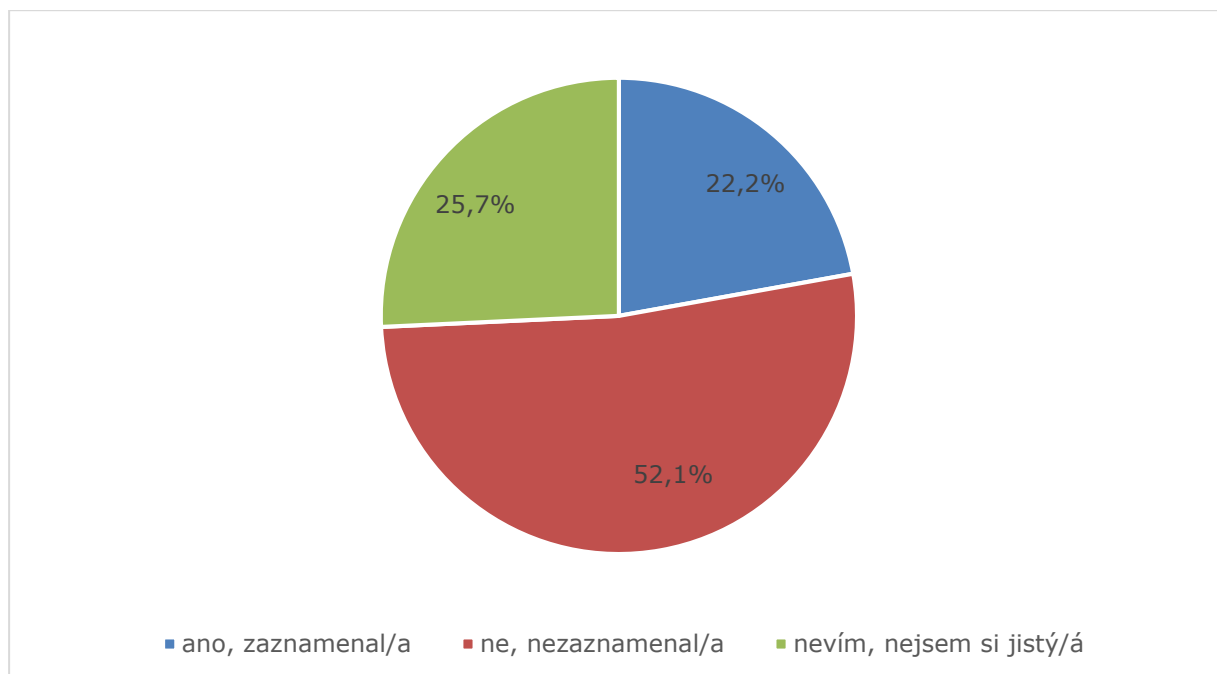
7.6. Občanské návrhy

Občanské návrhy jsou novým participativním nástrojem, u kterého bylo zjišťováno, zda jej občané města zaznamenali.

Respondentům a respondentkám byla položena otázka: „V Brně máte nyní možnost podat své návrhy na zlepšení života ve městě bez nutnosti myšlenku či ideu detailně promýšlet. Může se například jednat o ideu, která nemá charakter konkrétního projektu. Tento nástroj zapojení obyvatel města se jmenuje „Občanské návrhy“ a je to další možnost zapojení se skrze nástroj Dáme na vás. Zaznamenal/a jste tuto novinku?“

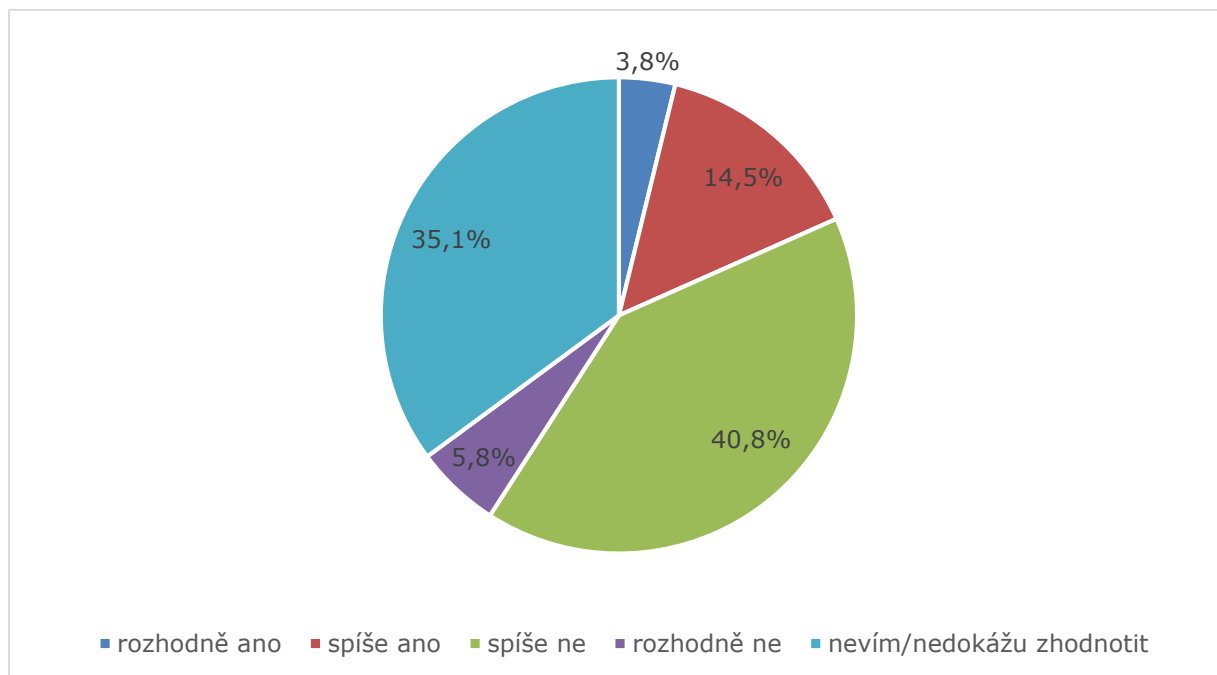
Obeznamenost s nástrojem Občanské návrhy potvrdilo 22,2 % dotázaných, 25,7 % si není jisto, zda jej zaznamenali a 52,1 % uvádí, že tento nástroj nezaznamenali. Jde o poměrně vysokou míru obeznamenosti s nástrojem, zejména s ohledem na fakt, že nástroj byl představen pouze několik týdnů před zahájením sběru dat. Možným vysvětlením je, že část respondentů si tento nástroj spletla s nástrojem Dáme na Vás.

Graf 23. Známost participativního nástroje Občanské návrhy, podíl odpovědí, N = 812

Dále bylo zjišťováno, zda si občané myslí, že tento nástroj někdy využijí. Občanské návrhy hodlá využít 18,3 % dotázaných, což je o něco méně dotázaných (- 3,9 p. b.), než těch, kteří uvedli, že tento nástroj zaznamenali. Občanské návrhy neplánuje využít 46,6 % dotázaných a 35,1 % odpovídá, že neví či to aktuálně jsou schopni zhodnotit.

Graf 24. Plánované využití nástroje Občanské návrhy, podíl odpovědí, N = 812

Respondenti a respondentky měli dále možnost uvést příklady toho, jak se zapojit do plánovacích a rozhodovacích procesů ve městě. Na otázku: *Napadají Vás další možnosti, jak se zapojit do plánovacích a rozhodovacích procesů v Brně, které Vám chybí, nebo kterých byste se rád/a zúčastnil/a?* odpovědělo 19 respondentů a respondentek, dvě odpovědi byly nerelevantní. Souhrn odpovědí je uveden níže, na první dvě odpovědi (průzkumy a referendum bylo odpovězeno dvakrát).

- *Průzkumy (2x)*
- *referendum, včetně rozšířeného za hranice Brna, např. o přesunu hlavního nádraží (2x)*
- *neziskové organizace, hnutí, dobrovolnické spolky (řešit krizové situace v rámci města, aby to nemusely suplovat tyto organizace)*
- *zlepšení kvality cyklostezek a budování nových*
- *územní plán – informovat o něm, aby se mohlo do rozhodování zapojit co nejvíce lidí*
- *parkování, výstavba*
- *říci to dětem a ty to předají dál*
- *podněty na magistrát, kontaktování městské části*
- *spíše mě zajímá moje část Brna, kde bydlím, nemáme tu bezpečné přechody pro chodce*
- *kultivace a bezpečnost okolo hlavního nádraží*
- *častější komunikace s politiky ve veřejném prostoru*
- *odebírat SMS oznámení o dění v Brně, registrovat e-mailovou adresu (odebírání novinek o plánovaných akcích města, na které by lid mohli reagovat, pokud by přišlo hodně negativních reakcí občanů, povinně vyhlásit anketu/hlasování, veřejné projednání apod.)*
- *pravidelná (měsíční) setkání vedení radnice s občany (s pozvánkou předem v radničním tisku, s návrhem témat k projednání, a výzvou k podání návrhů dalších – občanských témat k projednání)*

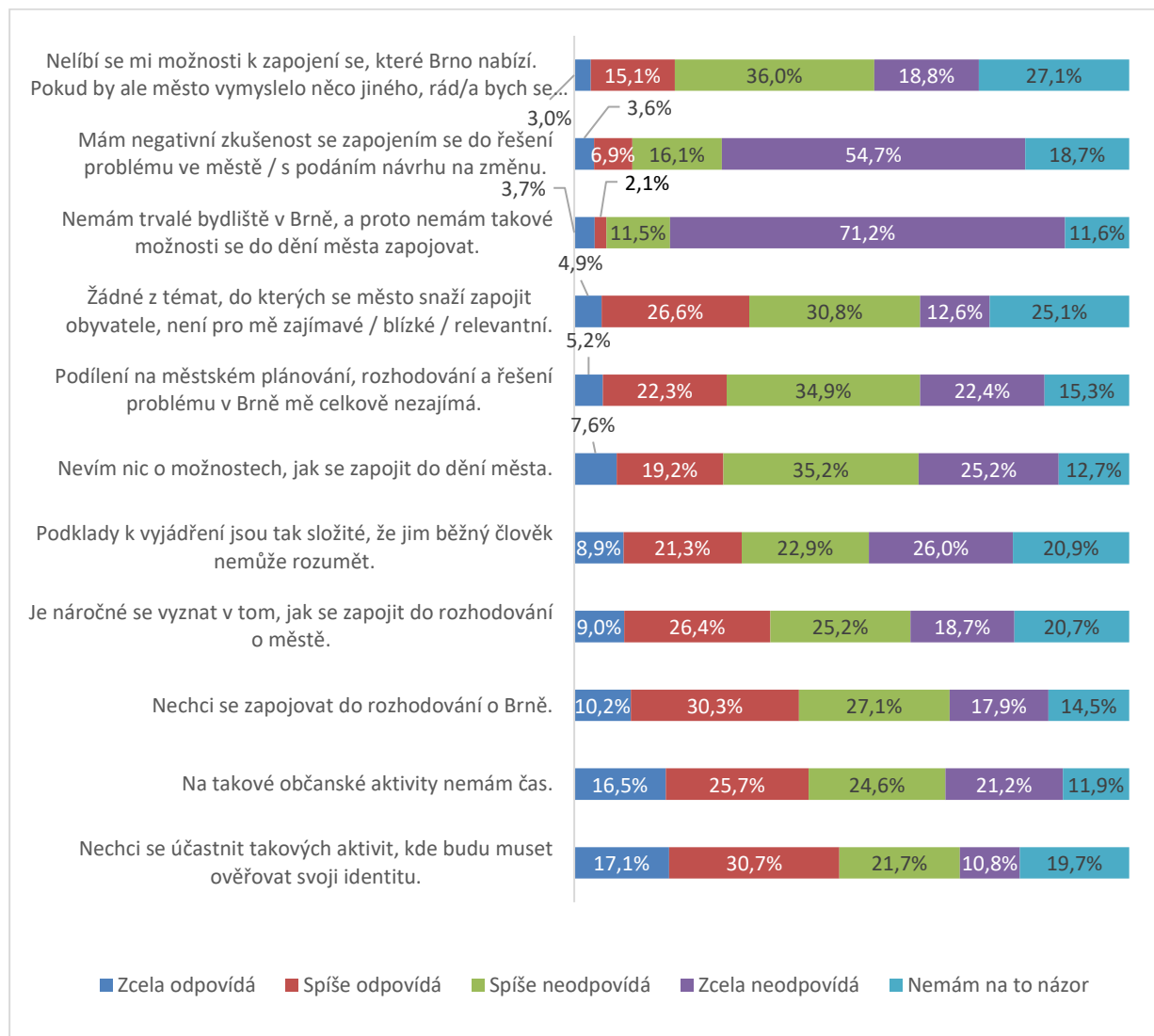
8. Bariéry participace v Brně

Ve výzkumu *Brno v době pandemie* (2021) byla sledována znalost a participace na projektu Dáme na vás a jedna z otázek byla věnována bariérám zapojení se do projektu Dáme na Vás. Mezi třemi nejčastějšími bariérami byl nezájem obyvatel o projekt samotný, nedostatek informací a neochota účastnit se projektu.⁵²

Při operacionalizaci jsme se výzkumem *Brno v době pandemie* (2021) inspirovali. Adaptovali jsme vhodné položky tak, aby odpovídaly zaměření průzkumu věnovanému zkušenosti obyvatel s občanskou participací.

Co konkrétně obyvatelům Brna brání v zapojení se do spulurozhodování o městě jsme testovali sadou výroků, kdy každý z nich odkazoval k nějaké bariéře participace. Souhrn reakcí na tyto výroky uvádíme v následujícím grafu.

Graf 25. Překážky podílení se na dění ve městě, N = 812

⁵² Zdroj: *Brno v době pandemie* (2021) [online]. Datový portál města Brna. Dostupné z: [Brno v době pandemie - sociologický výzkum \(2021\) | data.Brno](https://data.brno.cz/)

Dle informací, které jsou znázorněny v grafu, lze říci, že nejvýraznější překážkou pro zapojování do dění ve městě je potřeba ověřovat svou identitu, kdy jako odpovídající označilo tuto odpověď přes 48 % respondentů (součet odpovědí zcela a spíše odpovídá). Jako zcela odpovídající tuto odpověď zvolilo 33,5 % osob starších 66 let. To bylo o více než 10 % více než druhá kategorie 56-65 let (20 %) a o více než 20 % více než všechny ostatní kategorie. Pro osoby z této nejstarší kategorie se tedy jedná o zásadní překážku jejich zapojení.

Druhou nejzávažnější bariérou participace je časová náročnost zapojení, resp. představa respondenta o této časové náročnosti. Tuto možnost zvolilo přes 42 % dotázaných, přičemž žádné věkové kategorie se signifikantně neodlišovaly od ostatních. Obdobně nenalézáme rozdíl ani na základě pohlaví, vzdělání či ekonomické aktivity.

Jako třetí nejčastější důvod zmiňují respondenti neochotu se zapojovat do rozhodování o Brně, které je zmíněno ve 40,5 % případů.

Při pohledu na opačnou stranu osy lze zaznamenat vysoké procento odpovědi „zcela neodpovídá“ u otázky související s tím, že respondent nemá ve městě trvalé bydliště, kdy takto odpovědělo 71,2 % respondentů. Je nicméně otázkou, do jaké míry respondenti odpovídali na merit této otázky a do jaké spíše v 71 % případů odpověděli „neodpovídá“, protože trvalým bydlištěm ve městě disponují. Druhá nejčastější otázka s vysokým podílem „zcela neodpovídá“ se týká negativních zkušeností se zapojením do dění ve městě. Tento vysoký podíl lze naopak spojit s předchozími odpověďmi, kdy velká část respondentů se do dění ve městě nezapojuje, díky tomu nemůže mít negativní zkušenost.

Respondenti měli poté možnost uvést i vlastní důvod, který jim brání ve větším zapojení do dění ve městě. Této možnosti využilo 55 respondentů. Z nich 53 uvádí relevantní odpověď. Zbytek uvedl, že žádný vlastní důvod je nenapadá. Z těchto respondentů **22** uvedlo odpovědi, které souvisí s **vysokým věkem a s tím spojeným zhoršeným zdravotním stavem, který je v zapojení limituje.**

12 respondentů uvádí odpověď, že **nemají čas, přičemž ve 4 z těchto případů doplňují, že se jedná o zbytečnou snahu bez reálného dopadu.**

V **8** případech poté respondenti uvedli samotnou odpověď, že **se dle nich jedná o zbytečnou a bezvýslednou aktivitu.**

Dle **4** respondentů je překážkou jejich zapojení zejména **problém s informováním ze strany vedení města a městských částí, a to jak o možnostech zapojení, tak i v souvislosti s případnou nedostatečnou zpětnou vazbou.**

Poslední skupina **4** respondentů uvádí překážky v podobě **nezájmu a vlastní pohodlnosti.**

9. Shrnutí

- Realizovaný průzkum postojů a zkušeností s participací se zúčastnilo **812 respondentů**. Struktura vzorku **je reprezentativní pro populaci města Brna** podle věku a pohlaví, věku a městské části.
- Průzkum se zabýval především:
 - mírou občanské angažovanosti (bez vazby na Brno),
 - postoji k participaci,
 - způsoby získávání informací o Brně a participačních nástrojích v Brně,
 - zkušeností s participačními nástroji v Brně, tematickým zaměřením participace,
 - územním měřítkem participace,
 - motivacemi a bariérami obyvatel ve vztahu k participaci.
- Dotazníkové šetření bylo realizováno mezi **31. 5. a 14. 7. 2022**.
- Respondenti byli spíše výjimečně organizováni v rámci spolků, které lze považovat za platformy pro občanskou angažovanost / organizování. V rámci environmentálních, dobrovolnických a charitativních organizací aktivně působí pouze 2-5 % dotázaných. V rámci politické strany / odborů pouze 1 %. **Největší podíl aktivně zapojených vykazují sportovní, kulturní a volnočasové organizace – 12 %**.
- Obecně jsou obyvatelé Brna více nakloněni participaci **v rámci jednorázových občanských aktivit**, především: darování peněz (25 % v posledním roce), podepisování petic (24 %), přesvědčování ostatních o politickém tématu (14 %), etickému nakupování (14 %), účasti na dobrovolnických aktivitách (11 %), nebo darování krve (9 %).
- Vzorek našich respondentů byl nadmíru aktivní, co se týče účasti ve volbách. Oproti statistikám volební účasti za posledních 5 let se respondenti ve vzorku účastnili voleb významně častěji (+10 p. b. do Poslanecké sněmovny, +24 p. b. v případě komunálních voleb). To lze interpretovat tak, že jsme vybrali respondenty, kteří jsou nadprůměrně aktivní, minimálně co se týče formální účasti na politickém procesu (což ovšem nemusí nutně znamenat vyšší míru participace v oblasti občanského zapojení mimo volby).
- Respondenti jsou k účasti na veřejném životě v rámci občanské participace do značné míry skeptičtí. **Celkem 69 % nevěří, že participace může něco změnit** („Nehledě na můj názor to zástupci města stejně udělají podle sebe“). Pravděpodobně z tohoto důvodu nemá většina dotázaných potřebu nic se zástupci města řešit (56 %). To je podporováno pocitem, že komunikace města s občany není jasná a srozumitelná (48 %).
- Paradoxně se také ukázalo, že **velká část respondentů by chtěla být v Brně nějakým způsobem aktivní** (58 %), ale velké části z nich v tom pravděpodobně něco brání, nebo odrazuje. V případě výroku týkajícího se **obecného principu participace**⁵³ je dokonce drtivá **většina dotázaných naladěna k zapojení pozitivně** (84 %) – nicméně zde jde o vyjádření sympatie k obecnému principu a nikoli ochoty participovat osobně.
- Dopad na **informování obyvatel o městě Brně obecně** má především osobní zprostředkování přes rodinu, známé a kolegy (alespoň občas se díky nim dozvídá informace

⁵³ „Zapojování obyvatel Brna do městského plánování a rozhodování je potřebné a užitečné“

87 % dotázaných). Velmi důležitými zdroji informací jsou navíc různé webové stránky (80 %), zpravodaje MČ (75 %), sociální sítě (71 %), ale také Brněnský metropolitán (70 %). Naopak přímé informování se od brněnských úřadů je v oblasti informování velmi okrajovou záležitostí (14-21 %).

- Naprostá **většina respondentů je s informovaností o dění v Brně spokojena** (čistá míra spokojenosti je 84 %). Čistá **míra důležitosti být informován o dění v Brně je na úrovni 85 %**. Obecně lze říci, že **respondenti jsou tedy s informováním o Brně spokojeni a tyto informace jsou pro ně důležité**.
- Respondenti, kteří se do nějaké participační aktivity zapojili, nám také sdělovali, jak získávají informace o těchto aktivitách. Nejvýraznějším zdrojem jsou **sociální sítě** města (50 % využívá tento zdroj), dále pak zprostředkované **informace od rodiny / známých** (42 %) a **informační kampaně města** (42 %). Tyto tři zdroje mají zásadní význam pro šíření informací o participaci ve městě – z toho tok informací ve 2 těchto zdrojích kontroluje přímo město. Nejméně efektivními nástroji jsou naopak (opět) přímé kontaktování zástupců města – ať už osobně (5%), nebo telefonicky (1 %).
- Hodnotili jsme také míru povědomí, využívání, důležitost a spokojenost s vybranými participačními nástroji v Brně (Dáme na Vás, veřejná setkání / diskuze, zpětná vazba, námítky / připomínky).
 - S nástrojem **participativního rozpočtu** Dáme na Vás jsou respondenti relativně k ostatním nástrojům mírně více spokojeni (43 % spokojeno; pouze ti, kteří nástroj znají) a také je pro ně do značné míry důležitý (58 % považuje za důležitý; pouze ti, kteří nástroj znají). Povědomí o nástroji je v kontextu ostatních průměrné (61 % jej zná), jeho využívání nadprůměrné (14 % jej využilo). Typicky je nástroj využíván buď jednorázově nebo opakovaně (každá z možností 34 % participujících).
 - S nástrojem **veřejných setkání / diskuzí** jsou naopak respondenti relativně nejméně spokojeni (32 % spokojeno; pouze ti, kteří nástroj znají). Nástroji je přikládán nejmenší význam z hlediska mít možnost jej využít (48 % jej považuje za důležitý; pouze ti, kteří nástroj znají). Povědomí o nástroji je nadprůměrné (64 % jej zná), ale je využíván velmi zřídka (pouze 7 % s ním má aktivní zkušenost). Ti, co jej využívají, jsou nicméně v jeho využívání relativně silně socializováni – až 30 % participujících jej využívá opakovaně.
 - Nástroje **zpětné vazby**, tj. ankety, průzkumy, dotazníky, se těší nejvyšší míře spokojenosti (49 % spokojených; pouze ti, kteří nástroj znají) a je také značně důležitý (61 %; pouze ti, kteří nástroj znají). Specifikou nástroje je jeho podprůměrná známost (52 %) a **vysoce nadprůměrná míra využívání** (21 % jej aktivně využilo). Respondenti, kteří jej využívají se navíc k nástroji vracejí –41 % z nich jej využilo opakovaně.
 - **Námítky a připomínky** jsou v míře spokojenosti v kontextu ostatních nástrojů průměrné (39 % spokojených; pouze ti, kteří nástroj znají) a také jsou průměrně důležité (52 % přikládá důležitost; pouze ti, kteří nástroj znají). **Specifikem je nadprůměrná míra povědomí o tomto nástroji** (67 % využilo) **v kombinaci s podprůměrnou mírou jeho využívání** (využilo jen 5 %). Typicky je navíc nástroj využit pouze 1x (23 %, kteří jej aktivně využili).
 - Oba nástroje, které vyžadují relativně vyšší míru aktivity – **veřejná setkání / diskuze a námítky / připomínky** – jsou zároveň **nejřídčeji využívanými nástroji** (5 až 7 % využilo). Setkání a diskuze vyžadují po účastnících minimálně dorazit na místo, případně se také seznámit s diskutovaným tématem dopředu k vyšší míře aktivního zapojení. Námítky a připomínky sice nemusí vyžadovat

fyzickou přítomnost, nicméně kladou jistý nárok na kompetence a čas respondenta – tj. promyslet, formulovat a odeslat připomínku.

- Relativně velmi nový nástroj participace v Brně, **Občanské návrhy**, je mezi respondenty relativně velmi známý – celkem 22 % jej zaznamenalo (tj. v prvních cca 3 měsících fungování tohoto nástroje). **Opatrnost nám ovšem radí interpretovat tento výsledek s velkou dávkou skepse, neboť část respondentů si tento nástroj mohla splést s částečně podobným nástrojem Dáme na Vás.** Záměr využít nástroj Občanské návrhy deklarovalo 18 % dotázaných.
- Aktivní respondenti se zkušeností s občanskou participací mohli vyjádřit, čeho se jejich zapojení týkalo. Relevantní odpovědi jsme získali od 119 z nich. **Naprosto klíčovým tématem participace obyvatel Brna je doprava – především otázky spojené s parkováním a cyklodopravou.** Dalšími důležitými participačními tématy, byť asi s pouze čtvrtinovým zájmem ve srovnání s oblastí dopravy, byly: občanská vybavenost, zeleň a zahrádky a bydlení.
 - Aktivita v kategorii občanské vybavenosti se typicky týkala vybudování / zlepšení dílčího prvku veřejného prostoru / vybavenosti (pravděpodobně v okolí bydliště / zájmu respondenta.)
 - Aktivita v kategorii zeleň a zahrádky se typicky týkala podpory veřejné zeleně na území města, méně často pak snah o zachování určitých částí zeleně (typicky zahrádek).
- Kategorie potenciálních témat participace⁵⁴ na prvních příčkách výskytu do značné míry kopírují témata, do nichž se respondenti již zapojují – **doprava, občanská vybavenost a veřejný prostor (včetně zeleně).** Tato tři témata mají hlavní mobilizační potenciál participace v Brně, minimálně co se týče deklarovaného zájmu.
- Aktivní respondenti jsou k participaci motivováni především dvěma faktory. Celkem 47 % tím, že mohou něco ovlivnit / že někoho zajímá jejich názor a dalších 45 % tím, že jde o rozhodování o věcech spojených s kvalitou jejich života.
- Ke zvýšení míry participace (případně k zapojení do participačních aktivit) by respondenty **nejčastěji motivovalo vidět „reálný praktický výsledek“ jejich úsilí** (42 %), případně více informací o možnostech participace (24 %). Nicméně až třetina všech respondentů se do participačních aktivit nechce zapojovat bez ohledu na případné další incentivy.
- Nejvýraznější **bariérou participace**, které nicméně zasahuje pouze do části participačních aktivit, je **nutnost ověřovat svou identitu** (bariérou je pro 48 % dotázaných). Neméně zásadní bariérou, která se navíc projevuje napříč participačními nástroji, je **nedostatek času** (42 %). Další zásadní bariérou, jejíž příčinu nelze na základě dat rozklíčovat, je **neochota se vůbec do participace zapojovat** (41 %).
- Naopak, většina respondentů jako bariéru participace nevnímá trvalé bydliště mimo Brno (71 %) – nejspíše z toho, důvodu, že většina respondentů trvalé bydliště v Brně má. Bariérou nejsou ani negativní zkušenosti s participací (71 %), nejspíše proto, že většina dotázaných nemá s participací zkušenosti (a tedy ani negativní).

⁵⁴ Tj. ta, která jsou pro respondenty zajímavá, ale ještě se do nich nezapojili.

10. Závěrečná doporučení

- Až 58 % dotázaných chce vědět, co se v Brně děje a jak se do toho zapojit. Město Brno se tedy může snažit mobilizovat poměrně širokou skupinu obyvatel Brna k zapojení se do participačních aktivit města, pokud je bude dobře informovat o možnostech zapojení.
- Kombinací informování o participačních nástrojích města skrze různé kanály lze teoreticky dosáhnout optimálního efektu a zasáhnout velkou část populace města. Mezi tyto informační kanály patří zejména sociální síť města, informační kampaně města (např. v MHD, na zastávkách); organický dosah skrze „šeptandu“ (rodina, přátelé, kolegové atd.), ale také zpravodaje MČ nebo Brněnský metropolitán, nebo výstavy ve veřejném prostoru.
- Aktuální participační nástroje s relativně velkým potenciálem k růstu jsou nástroje zpětné vazby (ankety, průzkumy, dotazníky, aj.). Jsou nejvíce využívány a zároveň nejméně známé. Nejméně známé jsou mezi důchodci, studenty a nezaměstnanými, kteří zároveň tyto nástroje nejméně využívají.
- Průzkum odhalil podezřele vysokou hladinu známosti zcela nového projektu „Občanské návrhy“. Realisticky lze uvažovat o tom, že na straně části respondentů došlo k záměně tohoto nástroje s nástrojem „Participativního rozpočtu“. Doporučujeme zpřesnit komunikaci nového nástroje z rodiny nástrojů „Dáme na vás“ publiku tak, aby byl jasně odlišitelný od již dříve fungujícího nástroje.

11. Příloha – Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka 1. Participační žebřík – schéma.....	5
Tabulka 2. Cílový počet respondentů ve vzorku podle pohlaví-věku respondenta, N = 812	8
Tabulka 3. Finální složení souboru podle pohlaví-věku respondenta (absolutní četnosti), N = 812	8
Tabulka 4. Finální složení souboru podle pohlaví-věku respondenta (relativní četnosti), N = 812	9
Tabulka 5. Cílový počet respondentů ve vzorku a finální složení souboru podle vzdělání respondenta (absolutní četnosti), N = 812	9
Tabulka 6. Finální složení souboru podle vzdělání respondenta (relativní četnosti), N = 812.....	9
Tabulka 7. Cílový počet respondentů ve vzorku a finální složení souboru podle faktického bydliště respondenta v městské části (absolutní četnosti), N = 812	10
Tabulka 8. Složení souboru podle faktického bydliště respondenta v městské části (relativní četnosti), N = 812	11
Tabulka 9: Složení souboru podle faktického bydliště respondenta v městské části (relativní četnosti) po sloučení menších MČ, N = 812	12
Tabulka 10. Struktura souboru – ekonomická aktivita, N = 811	13
Tabulka 11. Struktura souboru – brněnský rodák, N = 812.....	13
Tabulka 12. Struktura souboru – délka života v Brně, kategorizováno, N = 812	14
Tabulka 13. Struktura souboru – trvalý pobyt v Brně, N = 812	14
Tabulka 14. Struktura souboru – hypotetické odstěhování z Brna v budoucnu, N = 812.....	15
Tabulka 15. Struktura souboru – identita přes BrnoID, N = 812	15
Tabulka 16. Struktura souboru – ověření identity BrnoID při zřízení, N = 201	15
Tabulka 17. Aktivita občanské angažovanosti.....	16
Tabulka 18. Vztah k městu Brnu, N = 812	18
Tabulka 19. Pocit, který město Brno vzbuzuje v respondentovi ve vztahu k hypotetické možnosti stěhování, N = 812.....	18
Tabulka 20. Průměrná důvěra respondentů ve veřejné instituce N = 812	22
Tabulka 21. Náзор na potřebu zapojování obyvatel do městského rozhodování, N = 812.....	24
Tabulka 22. Participační žebřík a nástroje/aktivity.	31
Tabulka 23. Míra povědomí o nástroji a míra jeho využívání – Dáme na Vás, N = 812	33
Tabulka 24. Četnost využívání nástroje – Dáme na Vás, N = 139.....	35
Tabulka 25. Míra důležitosti – Dáme na Vás, N = 497.....	36
Tabulka 26. Míra spokojenosti – Dáme na Vás, N = 497	37
Tabulka 27. Povědomí o možnosti podávání námitek a připomínek N = 812.....	39
Tabulka 28. Pravidelnost podávání námitek a připomínek N = 544.....	40
Tabulka 29. Spokojenost s možností podávat námítka a připomínky N = 544.....	41
Tabulka 30. Vnímání důležitosti možnosti podat námítka nebo připomínku N = 544.....	41
Tabulka 31. Pravidelnost účasti na veřejných setkáních a diskuzích, N = 521	44
Tabulka 32. Spokojenost s možností účasti na veřejných setkáních a diskuzích, N = 521	44
Tabulka 33. Vnímání důležitosti možnosti účasti na veřejných setkáních a diskuzích, N = 521	45
Tabulka 34. Povědomí o nástrojích pro poskytování zpětné vazby N = 812.....	46
Tabulka 35. Četnost využívání možností poskytnutí zpětné vazby, N = 424.....	48

Tabulka 36. Vnímání důležitosti možnosti poskytovat zpětnou vazbu, N = 424.....	49
Tabulka 37. Spokojenost s možností poskytovat zpětnou vazbu, N = 424	49
Tabulka 38. Četnost využívání dalších možností zapojení do dění v Brně, N = 66	51
Tabulka 39. Spokojenost s využíváním dalších možností zapojení do dění v Brně, N = 66	52
Tabulka 40. Vnímání důležitosti využívání dalších možností zapojení do dění v Brně, N = 66	52
Tabulka 41. Participační žebřík – schéma.....	53
Tabulka 42. Participační nástroje v Brně dle žebříku participace, přehled zjištění z kapitol 7.1.1. až 7.1.4.....	54
Tabulka 43. Korelační koeficienty (Pearson) – míra asociace známosti daného nástroje v závislosti na známosti jiných nástrojů, N = 812	55
Tabulka 44. Participační témata – typy odpovědí, hrubé třídění, N = 248	56
Tabulka 45. Přehled kódovaných kategorií, výběr s výskytem 6 a více odpovědí.....	56
Tabulka 46. Zastoupení kódovaných kategorií absolutně a relativně, výběr s výskytem 6 a více odpovědí.....	60

Seznam grafů

Graf 1. Členství ve spolcích organizujících občanský život, N = 812.....	19
Graf 2. Jednorázová občanská aktivita, N = 812.....	20
Graf 3. Volební účast u vybraných voleb v posledních pěti letech, N = 812	21
Graf 4. Postoje respondentů k možnosti účasti na veřejném dění, N = 812	23
Graf 5. Informační zdroje a jak často se z nich občané dozvídají co se děje v Brně, podíl odpovědí, N = 812.....	26
Graf 6. Potenciální dopad informačních zdrojů týkajících se dění v Brně, N = 812	27
Graf 7. Spokojenost s informováním o dění v Brně N = 812	28
Graf 8. Důležitost informování města o dění v Brně N = 821.....	29
Graf 9. Informační zdroje o participativních aktivitách v Brně, podíl odpovědí, N = 444	30
Graf 10: Meziroční srovnání známosti a využívání nástroje Dáme na Vás.....	33
Graf 12. Míra povědomí o nástroji a míra jeho využívání – Dáme na Vás, třídění podle věku, N = 81235	
Graf 12. Míra důležitosti – Dáme na Vás, třídění podle věku, N = 497	37
Graf 13. Míra spokojenosti – Dáme na Vás, třídění podle věku, N = 497	38
Graf 18. Povědomí o možnostech setkání a diskuze s představiteli města, N = 812	42
Graf 19. Vnímání důležitosti veřejných diskuzí s představiteli města, třídění podle věku, N = 521	45
Graf 20. Povědomí o nástrojích poskytování zpětné vazby podle věku, N = 812	48
Graf 21. Využívání dalších nástrojů participace, N = 812	50
Graf 22. Motivace k participaci, podíl odpovědí od participujících respondentů, N = 238.....	63
Graf 23. Faktory vedoucí k (vyšší míře) participaci(e), podíl odpovědí, N = 812.....	64
Graf 24. Zájem o / inence k zapojení se do plánování a rozhodování ve městě dle územního měřítka, podíl odpovědí, N = 812	65
Graf 25. Ochota zapojit se do participativních aktivit dle územního měřítka, podíl odpovědí, N = 812	66
Graf 26: Rozložení ochoty zapojovat se do participačních aktivit na úrovni městské části dle městských částí.....	67
Graf 27. Známost participativního nástroje Občanské návrhy, podíl odpovědí, N = 812	68

Graf 28. Plánované využití nástroje Občanské návrhy, podíl odpovědí, N = 812	69
Graf 29. Překážky podílení se na dění ve městě, N = 812	70

12. Příloha – Dotazník

Ve které části města bydlíte?

- ☐ Bohunice
- ☐ Bosonohy
- ☐ Bystrc
- ☐ Černovice
- ☐ Chrlice
- ☐ Ivanovice
- ☐ Jehnice
- ☐ Brno-jih
- ☐ Jundrov
- ☐ Kníničky
- ☐ Kohoutovice
- ☐ Komín
- ☐ Královo Pole
- ☐ Líšeň
- ☐ Maloměřice a Obřany
- ☐ Medlánky
- ☐ Nový Lískovec
- ☐ Ořešín
- ☐ Řečkovice a Mokrá Hora
- ☐ Brno-sever
- ☐ Slatina
- ☐ Starý Lískovec
- ☐ Brno-střed
- ☐ Tuřany
- ☐ Útěchov
- ☐ Vinohrady
- ☐ Žabovřesky
- ☐ Žebětín
- ☐ Židenice
- ☐ Nežijí v Brně (ukončit dotazování)

1. Jste:

- ☐ muž
- ☐ žena

2. Kolik je vám let?

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- ☐ Bez vzdělání nebo základní vzdělání
- ☐ Středoškolské bez maturity, vyučen/a
- ☐ Středoškolské s maturitou
- ☐ Vysokoškolské (vč. VOŠ)

4. Jak byste charakterizoval/a Váš vztah k městu Brnu?

- Toto město mám rád/a.
- K tomuto městu nemám žádný vztah / Město je mi lhostejné.
- Toto město nemám rád/a.

5. Nyní Vám budu předčítat výroky a zkuste zvolit ten výrok, který nejvíce odpovídá Vašemu cítění:

- Brno se mi velmi líbí a jen těžko si mohu představit, že bych žil/a někde jinde.
- Brno je docela příjemné město, ale jsou i jiná města v ČR, kde bych docela rád/a žil/a.
- Brno je zcela průměrné město, nic zvláštního mě k němu nepoutá, dovedu si představit život i jinde.
- Brno se mi nelíbí a nejraději bych se co nejdříve odstěhoval/a.

Patříte do nějaké občanské či politické organizace? Uved'te prosím, do jaké míry v této organizaci působíte:

	Organizace	Patřím a zároveň aktivně působím	Patřím, ale nepůsobím aktivně	Patřil/a jsem v minulosti, ale teď už ne	Nikdy jsem nepatřil/a
6.	Politická strana	1	2	3	4
7.	Odbory, profesní asociace	1	2	3	4
8.	Sportovní, kulturní a volnočasové organizace	1	2	3	4
9.	Charitativní organizace (církve, náboženské skupiny a humanitární organizace)	1	2	3	4
10.	Dobrovolnické organizace (nakupování, vaření, pečování, návštěvy v nemocnicích, doprovod atd.)	1	2	3	4
11.	Environmentální organizace, lidskoprávní organizace, mírové skupiny a hnutí atd.	1	2	3	4
12.	Jiné (upřesněte prosím)	1	2	3	4

Máte zkušenost s některou z následujících aktivit? Uved'te prosím, kdy jste se naposledy této aktivity zúčastnil/a?

	Aktivita	V posledním roce (12 měsíců)	Více než před rokem	Ještě ne, ale uvažuji o tom	Ne, nikdy a neplánuji to	Nevím
13.	Podepsal/a petici	1	2	3	4	5
14.	Zdržel/a se nakupování anebo vědomě nakupoval/a určité produkty / služby kvůli politickým, etickým či environmentálním důvodům	1	2	3	4	5
15.	Zúčastnil/a se demonstrace	1	2	3	4	5
16.	Pokusil/a se kontaktovat nebo kontaktoval/a politika nebo zástupce veřejné správy	1	2	3	4	5

	Aktivita	V posledním roce (12 měsíců)	Více než před rokem	Ještě ne, ale uvažuji o tom	Ne, nikdy a neplánuji to	Nevím
17.	Věnoval/a peníze (vč. organizace sbírek) sociálním či politickým organizacím	1	2	3	4	5
18.	Kontaktoval/a média nebo v nich vyjádřil/a svůj názor	1	2	3	4	5
19.	Zapojil/a se do diskuse na internetu	1	2	3	4	5
20.	Daroval/a krev	1	2	3	4	5
21.	Přesvědčoval/a lidi o nějakém politickém tématu	1	2	3	4	5
22.	Účastnil/a jste se dobrovolnické aktivity (vč. jednorázových)	1	2	3	4	5
23.	Vystoupil/a na schůzi na podporu nějakého politického tématu	1	2	3	4	5
24.	Jiné (upřesněte prosím)	1	2	3	4	5

Účastnil/a jste se v posledních pěti letech některých z následujících voleb v Brně nebo v jiné obci?

	Volby	Ano	Ne	Nevím	Netýká se mě
25.	Volby do Poslanecké sněmovny	1	2	3	4
26.	Krajské volby	1	2	3	4
27.	Komunální volby (zastupitelstvo města / obce)	1	2	3	4
28.	Komunální volby (zastupitelstvo městské části)	1	2	3	4

Do jaké míry důvěřujete následujícím institucím? Ohodnoťte prosím míru své důvěry na škále, kde 1 znamená zcela důvěřuji a 7 znamená vůbec nedůvěřuji:

	Instituce	1	2	3	4	5	6	7
29.	Vláda	1	2	3	4	5	6	7
30.	Policie ČR	1	2	3	4	5	6	7
31.	Městská policie Brno	1	2	3	4	5	6	7
32.	Neziskové organizace	1	2	3	4	5	6	7
33.	Radnice městské části	1	2	3	4	5	6	7
34.	Magistrát města Brna	1	2	3	4	5	6	7

Ze kterých informačních zdrojů a jak často se dozvídáte o tom, co se děje v Brně?

	Zdroj informace	Pravidelně	Často	Občas	Vůbec
35.	regionální TV	1	2	3	4
36.	webové stránky a internet	1	2	3	4
37.	sociální sítě	1	2	3	4
38.	regionální rádia	1	2	3	4
39.	elektronické regionální noviny	1	2	3	4
40.	zpravodaj městské části	1	2	3	4
41.	Brněnský metropolitán	1	2	3	4
42.	letáky	1	2	3	4
43.	časopis Šalina	1	2	3	4

	Zdroj informace	Pravidelně	Často	Občas	Vůbec
44.	úřední deska / vývěska	1	2	3	4
45.	nástěnky (domovní, obchodní atd.)	1	2	3	4
46.	reklamní plochy	1	2	3	4
47.	osobně na jednom centrálním místě (Magistrát, Informační centrum atd.)	1	2	3	4
48.	telefonický kontakt / infolinka (Magistrát, Informační centrum atd.)	1	2	3	4
49.	informační kampaně v MHD	1	2	3	4
50.	zprostředkovaně (rodina, kolegové, přátelé, spolužáci atd.)	1	2	3	4
51.	Jiné (uvedte prosím)	1	2	3	4

52. Jak jste spokojen/a, nebo nespokojen/a s tím, jak vás město informuje o dění v Brně?

- ☐ velmi spokojen/a
- ☐ spíše spokojen/a
- ☐ spíše nespokojen/a
- ☐ velmi nespokojen/a
- ☐ nevím, nedokážu posoudit

53. Jak je pro vás důležité, aby vás město informovalo o dění v Brně?

- ☐ velmi důležité
- ☐ spíše důležité
- ☐ spíše nedůležité
- ☐ zcela nedůležité
- ☐ nevím, nedokážu posoudit

Nyní se Vás budeme ptát na Vaši zkušenost se zapojením do rozhodovacích a plánovacích procesů, které souvisí s rozvojem města Brna. Jedním slovem se takovému zapojení říká participace.

Nakolik tyto výroky odpovídají Vaší situaci?

	Výrok	Zcela odpovídá	Spíše odpovídá	Spíše neodpovídá	Zcela neodpovídá	Nemám na to názor
54.	Chci vědět, co se v Brně děje a jak se do toho zapojit.	1	2	3	4	5
55.	Nemám potřebu se zástupci města nic řešit.	1	2	3	4	5
56.	Komunikace zástupců města s občany je jasná a srozumitelná.	1	2	3	4	5
57.	Plakáty / bannery s akcemi týkající se života v Brně nevidám.	1	2	3	4	5
58.	Nehledě na můj názor to zástupci města stejně udělají podle sebe.	1	2	3	4	5
59.	Chci ovlivňovat záměry a projekty, které	1	2	3	4	5

	Výrok	Zcela odpovídá	Spíše odpovídá	Spíše neodpovídá	Zcela neodpovídá	Nemám na to názor
	souvisejí bezprostředně s místem, kde bydlím.					
60.	Mám nápady na projekty ke zvelebení své městské části.	1	2	3	4	5
61.	Chci ovlivňovat záměry a projekty, které se týkají celého Brna.	1	2	3	4	5
62.	Nechci se do takových aktivit zapojovat, to je úkol zástupců, které jsme si zvolili.	1	2	3	4	5

63. Znáte nástroj participativního rozpočtu města Brna Dáme na vás?

- ☐ znám a zapojil/a jsem se (podal/a a/nebo podpořil/a jsem nápad)
- ☐ znám, ale nezapojil/a jsem se
- ☐ znám jen z doslechu
- ☐ neznám vůbec

(zná -> jde na další otázku; nezná -> přeskakuje následující 4 otázky)

64. Kolikrát jste podal/a a/nebo podpořil/a projekt skrze nástroj Dáme na vás?

- ☐ ani jednou
- ☐ jednou
- ☐ opakovaně
- ☐ velmi často / pravidelně
- ☐ nevím, nevzpomínám si

65. Jak je pro Vás důležité mít možnost podat a/nebo podpořit projekt v rámci nástroje Dáme na vás?

- ☐ velmi důležité
- ☐ spíše důležité
- ☐ spíše nedůležité
- ☐ zcela nedůležité
- ☐ nevím, nedokážu posoudit

66. Jak jste spokojen/a s podáváním a/nebo podporováním projektů v rámci nástroje Dáme na vás?

- ☐ zcela spokojen/a
- ☐ spíše spokojen/a
- ☐ spíše nespokojen/a
- ☐ zcela nespokojen/a
- ☐ nevím, nedokážu posoudit

(spokojen/a -> přeskakuje 1 otázku; nespokojen/a -> pokračuje v dotazování)

67. Jaký je důvod Vaší nespokojenosti?

.....

68. Víte, že můžete skrze podání námitek / připomínek vyjádřit svůj názor na dění v Brně? (např. podání námitek k územnímu plánu města Brna, anebo ohledně cyklostezek, zahrádek)

- ☐ vím o tom a zapojil/a jsem se (podal/a jsem námitku / připomínku)
- ☐ vím o tom, ale nezapojil/a jsem se
- ☐ vím o tom, ale jen z doslechu
- ☐ vůbec o tom nevím

(zná -> jde na další otázku; nezná -> přeskakuje následující 4 otázky)

69. Kolikrát jste podal/a k něčemu ve městě Brně námitku / připomínku?

- ☐ ani jednou
- ☐ jednou
- ☐ opakovaně
- ☐ velmi často / pravidelně
- ☐ nevím, nevzpomínám si

70. Jak je pro Vás důležité mít možnost podat námitky / připomínky k projektům ve městě Brně?

- ☐ velmi důležité
- ☐ spíše důležité
- ☐ spíše nedůležité
- ☐ zcela nedůležité
- ☐ nevím, nevzpomínám si

71. Jak jste spokojen/a s možností podávat námitky / připomínky?

- ☐ zcela spokojen/a
- ☐ spíše spokojen/a
- ☐ spíše nespokojen/a
- ☐ zcela nespokojen/a
- ☐ nevím, nevzpomínám si

(spokojen/a -> přeskakuje 1 otázku; nespokojen/a -> pokračuje v dotazování)

72. Jaký je důvod Vaší nespokojenosti?

.....

73. Víte, že se můžete zúčastnit veřejných setkání / diskuzí s představiteli města o dění v Brně? (např. setkání, které provádí Kancelář architekta města Brna)

- ☐ vím o tom a zapojil/a jsem se (zúčastnil/a jsem se veřejného setkání / diskuze)
- ☐ vím o tom, ale nezapojil/a jsem se
- ☐ vím o tom, ale jen z doslechu
- ☐ vůbec o tom nevím

(zná -> jde na další otázku; nezná -> přeskakuje následující 4 otázky)

74. Kolikrát jste se zúčastnil/a veřejného setkání / diskuze s představiteli města o dění v Brně?

- ani jednou
- jednou
- opakovaně
- velmi často / pravidelně
- nevím, nevzpomínám si

75. Jak je pro Vás důležité mít možnost účastnit se veřejných setkání / diskuzí k projektům v Brně?

- velmi důležité
- spíše důležité
- spíše nedůležité
- zcela nedůležité
- nevím, nevzpomínám si

76. Jak jste spokojen/a s veřejnými setkáními / diskuzemi v Brně?

- zcela spokojen/a
- spíše spokojen/a
- spíše nespokojen/a
- zcela nespokojen/a
- nevím, nevzpomínám si

(spokojen/a -> přeskakuje 1 otázku; nespokojen/a -> pokračuje v dotazování)

77. Jaký je důvod Vaší nespokojenosti?

.....

78. Znáte nástroje poskytování zpětné vazby směrem k městu / městské části? (anketa, dotazník, stánek atd.)

Nepočítejte svou účast na tomto výzkumu.

- znám a zapojil/a jsem se (poskytl/a jsem zpětnou vazbu skrze dotazník / anketu města)
- znám, ale nezapojil/a jsem se
- znám jen z doslechu
- neznám vůbec

(zná -> jde na další otázku; nezná -> přeskakuje následující 4 otázky)

79. Kolikrát jste poskytl/a zpětnou vazbu skrze dotazník / anketu města?

- ani jednou
- jednou
- opakovaně
- velmi často / pravidelně
- nevím, nevzpomínám si

80. Jak je pro Vás důležité mít možnost poskytovat zpětnou vazbu směrem k městu / městské části?

- velmi důležité
- spíše důležité

- spíše nedůležité
- zcela nedůležité
- nevím, nevzpomínám si

81. Jak jste spokojen/a s nástroji poskytování zpětné vazby?

- zcela spokojen/a
- spíše spokojen/a
- spíše nespokojen/a
- zcela nespokojen/a
- nevím, nevzpomínám si

(spokojen/a -> přeskakuje 1 otázku; nespokojen/a -> pokračuje v dotazování)

82. Jaký je důvod Vaší nespokojenosti?

.....

Využíváte následující formy zapojení, týkající se města Brna? Pokud ano, jak často?

	Forma	Vůbec	Jednou	Opakovaně	Velmi často/ pravidelně	Nevím/ nevzpomínám si
83.	komentář na sociální síti nebo webu	1	2	3	4	5
84.	kontaktování starosty městské části / vedení města Brna nebo pracovníků městské části / magistrátu	1	2	3	4	5
85.	podepsání petice	1	2	3	4	5

86. Znáte ještě nějaký další způsob vyjádření názoru na dění nebo zapojení se do dění v Brně?

- Neznám
- Zním, ale jen z doslechu
- Zním

(zná -> jde na další otázku; nezná -> přeskakuje následujících 5 otázek)

87. Co konkrétně máte na mysli?

.....

88. Kolikrát jste využil/a Vámi zmíněný nástroj?

- ani jednou
- jednou
- opakovaně
- velmi často / pravidelně
- nevím, nevzpomínám si

89. Jak je pro Vás důležité mít možnost využívat Vámi zmíněný nástroj?

- velmi důležité

- spíše důležité
- spíše nedůležité
- zcela nedůležité
- nevím, nevzpomínám si

90. Jak jste spokojen/a Vámi zmíněným nástrojem?

- zcela spokojen/a
- spíše spokojen/a
- spíše nespokojen/a
- zcela nespokojen/a
- nevím, nevzpomínám si

(spokojen/a -> přeskakuje 1 otázku; nespokojen/a -> pokračuje v dotazování)

91. Jaký je důvod Vaší nespokojenosti?

.....

92. Ptal/a jsem se Vás právě na různé formy zapojení se do rozvoje města. Pokud jste se někdy zapojil/a, jakého tématu se Vaše zapojení týkalo?

93. Bylo či je nějaké téma, projekt v Brně, ke kterému byste se rád/a vyjádřil/a, ale zatím jste tak neučinil/a?

- Ano – jaké:
- Ne, nic mě nenapadá

94. Pokud o víte o nějakých možnostech zapojení se, ze kterých informačních zdrojů jste se dozvěděl/a o možnostech se zapojit do plánovacích a rozhodovacích procesů v Brně? Můžete zvolit více odpovědí.

- ☐ do žádné takové aktivity jsem se nezapojil/a, netýká se mě
- ☐ webové stránky města včetně různorodých městských miniwebů
- ☐ webové stránky nástroje Dáme na vás
- ☐ webové stránky Brno iD
- ☐ sociální síť města (Facebook, Twitter, Instagram)
- ☐ tištěné materiály města (např. Brněnský metropolitán)
- ☐ regionální rádia
- ☐ regionální televizní vysílání
- ☐ regionální média (včetně tech internetových)
- ☐ výstavy na náměstí Svobody, Malinovského náměstí atd.
- ☐ informační kampaně (např. v MHD)
- ☐ letáky
- ☐ úřední desky města / městských částí
- ☐ elektronické úřední desky města / městských částí
- ☐ zpravodaj městské části
- ☐ nástěnky (domovní, obchodní atd.)
- ☐ zprostředkovaně (rodina, sousedé, přátelé, kolegové, spolužáci atd.)
- ☐ osobně na jednom centrálním místě (Magistrát, Informační centrum atd.)
- ☐ telefonický kontakt / infolinka (Magistrát, Informační centrum atd.)
- ☐ jinak (uvedte prosím jak)

95. Pokud jste se zapojil/a do diskusí, plánování či rozhodování o městě Brně, co vás k tomu motivovalo? Můžete zvolit více možností.

- ☐ Do žádné takové aktivity jsem se nezapojil/a, netýká se mě
- ☐ Sama možnost, že mohu něco ovlivnit, že někoho zajímá můj názor
- ☐ Jde o důležitou otázku, která bezprostředně ovlivní kvalitu mého života nebo života mých blízkých
- ☐ Abych se seznámil/a s novými lidmi, kteří se zajímají o podobná témata jako já
- ☐ Protože jsem o to byl požádán známým, příbuzným, kolegou apod.
- ☐ Zvědavost – zájem o to, jak probíhá veřejné plánování a rozhodování
- ☐ Něco jiného, uveďte prosím:

96. Co by Vás přesvědčilo (ještě více) zapojit se do plánovacích a rozhodovacích procesů v Brně? Můžete zvolit více odpovědí.

- ☐ Více informací o možnostech aktivního zapojení obyvatel
- ☐ Zaměření jen na nejpálčivější problémy města / městské části / mého bezprostředního okolí
- ☐ Ocenění mého zapojení se (např. bodový program, dárkové předměty, slevy na vstupné do brněnských památek / muzeí / divadel atd.)
- ☐ Reálný praktický výsledek
- ☐ Nic, nechci se do něčeho takového zapojovat
- ☐ Nic dalšího, už se zapojuji hodně
- ☐ Jiné.....

97. Na jaké úrovni jste ochoten / ochotná se zapojit do řešení problému nebo projektu, případně sdělit svůj názor na danou problematiku?

	Měřítko	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nevím / nejsem si jistý/á
98.	Zapojení se ve svém bezprostředním okolí (dům, ulice, místní škola)	1	2	3	4	5
99.	Zapojení se na úrovni městské části	1	2	3	4	5
100.	Zapojení se na úrovni celého města	1	2	3	4	5

V Brně máte nyní možnost podat své návrhy na zlepšení života ve městě bez nutnosti myšlenku či ideu detailně promýšlet. Může se například jednat o ideu, která nemá charakter konkrétního projektu. Tento nástroj zapojení obyvatel města se jmenuje „Občanské návrhy“ a je to další možnost zapojení se skrze nástroj Dáme na vás.

101. Zaznamenal/a jste tuto novinku?

- ☐ ne, nezaznamenal/a
- ☐ ano, zaznamenal/a
- ☐ nevím, nejsem si jistý/á

102. Myslíte si, že tento nástroj někdy využijete?

- ☐ rozhodně ano
- ☐ spíše ano
- ☐ spíše ne
- ☐ rozhodně ne
- ☐ nevím/nedokážu zhodnotit

103. Napadají Vás další možnosti, jak se zapojit do plánovacích a rozhodovacích procesů v Brně, které Vám chybí, nebo kterých byste se rád/a zúčastnil/a?

- Ano – jaké:
- Ne, nic mě nenapadá

Nyní se Vás budeme ptát na to, s jakými obtížemi je podle Vás zapojení se do plánování a rozhodování ve městě Brně spojeno.

Nakolik tyto výroky odpovídají Vaši situaci?

	Výrok	Zcela odpovídá	Spíše odpovídá	Spíše neodpovídá	Zcela neodpovídá	Nemám na to názor
104.	Nechci se zapojovat do rozhodování o Brně.	1	2	3	4	5
105.	Podílení na městském plánování, rozhodování a řešení problému v Brně mě celkově nezajímá.	1	2	3	4	5
106.	Nevím nic o možnostech, jak se zapojit do dění města.	1	2	3	4	5
107.	Nelíbí se mi možnosti k zapojení se, které Brno nabízí. Pokud by ale město vymyslelo něco jiného, rád/a bych se zapojil/a.	1	2	3	4	5
108.	Nechci se účastnit takových aktivit, kde budu muset ověřovat svoji identitu.	1	2	3	4	5
109.	Žádné z témat, do kterých se město snaží zapojit obyvatele, není pro mě zajímavé / blízké / relevantní.	1	2	3	4	5
110.	Je náročné se vyznat v tom, jak se zapojit do rozhodování o městě.	1	2	3	4	5
111.	Nemám trvalé bydliště v Brně, a proto nemám	1	2	3	4	5

	Výrok	Zcela odpovídá	Spíše odpovídá	Spíše neodpovídá	Zcela neodpovídá	Nemám na to názor
	takové možnosti se do dění města zapojovat.					
112.	Mám negativní zkušenost se zapojením se do řešení problému ve městě / s podáním návrhu na změnu.	1	2	3	4	5
113.	Na takové občanské aktivity nemám čas.	1	2	3	4	5
114.	Podklady k vyjádření jsou tak složité, že jim běžný člověk nemůže rozumět.	1	2	3	4	5

115. Existují nějaké další důvody, které Vám brání v zapojení se do diskuzí, plánování či rozhodování o městě? Pokud ano, uveďte jaké:

- ☐ Ne
- ☐ Ano (jaké)

116. Máte zařízenou identitu přes Brno iD? Díky Brno iD je možné online mj. zaplatit odpad, koupit jízdenky, zaplatit služby knihovny, koupit lístky do ZOO Brno.

- ☐ Ano, mám identitu
- ☐ Ne, nemám identitu, ale plánuji si ji zařídit
- ☐ Ne, nemám identitu a neplánuji si ji zařídit
- ☐ Ne, nevím ani, co to je

(pokud má respondent zařízenou identitu, pokračovat na další otázku; pokud ne, přeskočit následující otázku)

117. Ověřoval/a jste svoji identitu při zřízení Brno iD?

- ☐ Ano, ověřil/a jsem svoji identitu na kontaktním místě
- ☐ Ano, ověřil/a jsem svoji identitu tím, že jsem nahrál/a fotografie osobního dokladu na webu Brno iD
- ☐ Ne, svoji identitu jsem neověřoval/a
- ☐ Nevím/nedokážu si vzpomenout

118. Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícím výrokem? „Zapojování obyvatel Brna do městského plánování a rozhodování je potřebné a užitečné.“

- ☐ zcela souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ zcela nesouhlasím
- ☐ nevím, nedokážu posoudit

A na samý závěr dotazování se Vás zeptáme na několik údajů, které nám pomohou lépe vyhodnotit tento průzkum:

119. Jaké je Vaše zaměstnání – ekonomická aktivita?

- ☐ Zaměstnanec/kyně
- ☐ Podnikatel/ka
- ☐ Drobný živnostník, OSVČ, volná spolupráce
- ☐ Nezaměstnaný/á
- ☐ Důchodce / důchodkyně včetně invalidních, ZTP
- ☐ V domácnosti nebo na rodičovské dovolené
- ☐ Student/ka, učeň / učnice
- ☐ Jinak ekonomicky aktivní (vypíšte)

120. Narodil/a jste se v Brně – jste rodákem / rodačkou?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

121. Jak dlouho bydlíte v Brně? (počet let)**122. Jste přihlášen/a v Brně k trvalému pobytu?**

- ☐ Ano
- ☐ Ne, v Brně nemám trvalé bydliště, ale žiji zde
- ☐ Ne, v Brně nemám trvalé bydliště a nežiji zde, ale pracuji / studuji zde / pravidelně dojíždím do Brna za zaměstnáním / studiem

(pokud respondent žije v Brně, pokračovat na další otázku; pokud ne, přeskočit následující otázku)

123. Plánujete v budoucnu případné odstěhování z Brna?

- ☐ Ano, do cca 5 let
- ☐ Ano, někdy v budoucnu se plánuji z Brna odstěhovat
- ☐ Ano, plánuji se z Brna na čas odstěhovat (např. do zahraničí), ale poté se vrátit zpět.
- ☐ Ne
- ☐ Nevím

124. Pokud byste měl/a další komentáře k tématu participace, tedy zapojení se do plánovacích a rozhodovacích procesů v Brně, a komunikace s městem Brno, můžete je uvést zde:

Děkujeme za Vaše odpovědi